Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 511 A

Poznań, środa dnia 5 listopada 1930

Rok XXV

Wychowanie narodowe

Podajemy poniżej 17-ty artykuł z cyklu artykułów programowych:

Wychowanie młodego pokolenia jest podstawą przyszłości narodu, jest gwarancją rozwoju i potęgi państwa. To też sprawa realizaji wychowania narodowego jest jednym z naczelnych postulatów Stronnictwa Narodowego, a program tego wychowania został wyczerpująco przedstawiony w programie Stronnictwa, ogłoszonym w październiku 1928 r.

Dziś, gdy przystępujemy do wyborów, program obozu narodowego w tej dziedzinie można określić krótko: żądamy, żeby szkolnictwo polskie realizowało zasady wychowania narodowego; żeby było naprawdę poświęcone wychowaniu i żeby to wychowanie było narodowe.

Kto chce wychowywać młodzież, ten musi przedewszystkiem dbać o wychowawców. Musi tedy dać im znośne warunki bytu, które umożliwiłyby im całkowite oddanie się ich szczytnemu zadaniu, musi też dać im czystą, ideową atmosferę w szkolnictwie, te moralne warunki pracy, bez których służba nauczycielska staje się lichem rzemiosłem. Nauczyciel musi mieć to poczucie, że jest wychowawcą młodego pokolenia i że pracuje dla narodu i państwa. Wysoki poziom moralny i umysłowy nauczycielstwa jest podstawą wszelkiego rozwoju szkolnictwa, a wszystko, co ten poziom obniża, co charaktery nauczycielskie łamie i znieprawia, to w konsekwencji paczy i znieprawia duszę narodu.

Dopiero takie państwo, które posiada dzielny, ideowy korpus wychowawców, może skutecznie wychowywać młodzież. Wychowywać, to jest rozwijać moralnie i intelektualnie, zgodnie z potrzebami narodu i państwa. Wychowywać, to jest rozbudzać i umacniać wartości pozytywne w duszy młodzieży: poczucie prawdy, przywiązanie do tradycji religijnej i narodowej, miłość rodziny, poczucie solidarności wszystkich warstw narodu w służbie państwa, honor i poczucie prawa i sprawiedliwości. Wychowywać, to pielęgnować i rozwijać wrodzone zdolności dziecka, wydobywać talenty przez staranną selekcję, skierowywać uzdolnienia we właściwym kierunku.

Szkoła, któraby przez jednostronne, partyjne nastawienie prowokowała konflikt młodego pokolenia z domem rodzicielskim, któraby pielęgnowała fałsz i obłudę, któraby nakazywała młodzieży zamykać oczy na bezprawie, a nawet czcić gwałcicieli prawa, taka szkoła oczywiście nie byłaby instytucją wychowawczą, tylko instytucją demoralizacji publicznej.

Ale szkoła musi być, naszem zdaniem, nie tylko zakładem wychowawczym w duchu ideałów ogólnoludzkich, musi ona być ponadto instytucją wychowania narodowego. Znaczy to, że powinna umożliwiać młodzieży wchłonięcie i zrozumienie kultury narodowej, bo wychowanie dotreść wewnętrzną i znaczenie. A więc piero przez oparcie go na głębokiem podłożu kultury narodowej zyskuje dokładna znajomość tej kultury narodowej oraz jego związku z kulturą łacińską i z odwiecznemi wpływami Kościoła katolickiego, świadomość wielkiej roli Polski w rozwoju kulturalnym ludzkości, duma z wielkości narodu, z przynależności naszej do kultury Zachodu, odporność wobec rozkładczych prądów Wschodu, przywiązanie do wszystkiego, co polskie, poczucie współodpowiedzialności za losy narodu i państwa, oto co powinno charakteryzować szkołę narodową.

Szkoła ta powinna ponadto odpowiadać szczególnym warunkom narodu i państwa polskiego. Powinna uświadamiać młodzieży odwieczne wytyczne polityki narodu i budzić w niej świadomość odwiecznych niebezpieczeństw. Powinna wytwarzać typ żołnierza-obywatela, typ Polaka świadomego wielkiej i trudnej roli państwa naszego w świecie.

O taką szkołę walczyć będzie Stronnictwo Narodowe w swej działalności w kraju i w parlamencie.

W krótkich słowach przypomnieliśmy w ten sposób najważniejsze wytyczne programu oświatowego Stronnictwa Narodowego, wedle których wypadnie w przyszłym Sejmie porać się z aktualnemi problemami oświatowemi.

Będziemy więc walczyli z prądami antyreligijnemi, rozrastającemi się obecnie niestety w naszem szkolnictwie. Będziemy stali mocno na gruncie religijnego wychowania młodzieży.

Będziemy walczyli o poprawę bytu nauczycielstwa w miarę środków finansowych państwa, jesteśmy bowiem zdania, że już oddawna przyszedł czas na to, by uwolnić nauczycielstwo od ciężaru t. zw. ustawy sanacyjnej, która w rozumieniu ówczesnego rządu była ustawą na czas przejściowy, a która przetrwała dotychczas, mimo wielokrotnych obietnic rządów pomajowych i mimo, że ze strony Sejmu uczyniono wszystko, by realizację tych obietnic przyspieszyć.

Będziemy walczyli o swobodę wykonywania praw obywatelskich przez nauczycieli, o niezależność nauczycielstwa i szkolnictwa wogóle od władz administracji politycznej.

W dziedzinie szkolnictwa powszechnego starać się będziemy ze wszelkich sił o wstrzymanie groźnych postępów analfabetyzmu, które nam grożą wobec wstrzymania nominacji nowych nauczycieli. Zdajemy sobie sprawę z trudności finansowych państwa, stoimy jednak na gruncie obowiązku wykształcenia elementarnego. Ciąży on nietylko na rodzicach dzieci w wieku szkolnym, lecz także i na państwie i musi być wykonany.

W dziedzinie szkolnictwa średniego stać będziemy na gruncie 8-klasowego gimnazjum, bronić będziemy w szczególności odpowiedniego uwzględnienia kultury łacińskiej w szkolnictwie.

Zarówno w szkolnictwie średniem, jak w szkolnictwie zawodowem bronić będziemy polskiego szkolnictwa prywatnego, które w ostatnich czasach tak skrępowane zostało przez władze szkolne. Prywatne szkolnictwo zawodowe powinno korzystać z wydatnej subwencji państwowej, o ile zastępuje państwo w ważnych obowiązkach społecznych.

W szkolnictwie wyższem przeciwstawimy się wszelkiej presji przy obsadzie katedr i bronić będziemy szkół akademickich przed postępującem w ostatnich latach zażydzeniem. Z całą energją odeprzemy również usiłowania, zmierzające do ograniczenia swobód akademickich młodzieży.

W sprawie szkół dla dzieci narodowości niepolskiej domagać się będziemy jasnej, konsekwentnej polityki, niezależnie od chwilowych konjunktur politycznych rządu, ale odpowiadającej wartości kulturalnej danego żywiołu oraz jego lojalności państwowej. Nieuzasadnionym koncesjom narodowościowym — przeciwstawimy się z całą stanowczością w interesie zwartości i spójności państwa.

Jan Kornecki.

Odezwa do nauczycielstwa

Koleżanki i Koledzy!

Zbliżające się wybory do Sejmu i Senatu będą miały wyjątkowo wielkie znaczenie. Rozstrzygną one, czy Polska pójdzie za wzorem kulturalnych państw zachodnich, drogą prawa i szacunku godności obywatelskiej, czy też wybierze wzory wschodnie. W tej zwrotnej chwili naszych dziejów nie może zabraknąć głosu nauczycieli - wychowawców, którzy już przez swoje posłannictwo muszą być wyjątkowo czuli na wszelkie zagadnienia publicznej moralności.

Państwo polskie buduje okazałe gmachy reprezentacyjne, urządza liczne szumne uroczystości i zjazdy, opłaca wczesną emeryturę tysiącom ludzi w sile wieku i w pełni doświadczenia. z drugiej strony niema odpowiedniej sumy, by zapewnić naukę elementarną tysiącom dzieci polskich. Z upokorzeniem stwierdzamy w dwunastym roku niepodległości państwowej, że 200.000 dzieci polskich jest skazanych na ciemnotę analfabetyzmu.

Niemniej ponure są stosunki w innych dziedzinach szkolnictwa, w szkołach średnich i wyższych. Brak budynków i środków naukowych, brak niejednokrotnie opału dla szkół odbiera wiele wartości wysiłkom nauczycieli.

O politycznym nacisku mówić nie potrzebujemy, wszyscy wiemy. co o tem sądzić.

Niepewność jutra szerzy wśród nauczycielstwa zniechęcenie do pracy szkolnej, gasi indywidualności i łamie charaktery; rodzi się podejrzliwość, szpiegostwo, donosicielstwo i służalstwo.

Wreszcie poważnym niepokojem napełniają nas. jako nauczycieli i wychowawców, mnożące się dziś w szkolnictwie objawy lekceważenia religijnego wychowania młodzieży, szerząca się obojętność religijna.

Wśród przygnębienia, podrażnienia i nieufności nie może być mowy o zespolonej, uzgodnionej i wydatnej pracy. pełnej radości i zdrowego optymizmu Jeżeli więc już nie wzgląd na jednostki, to wzgląd na dobro szkoły musi wywołać poważną troskę u nas wszystkich, którzy pragniemy widzieć w niej ostoję państwowo - twórczej pracy wychowawczej.

Ta głęboka troska o przyszłość szkoły polskiej kazała nam utworzyć osobny wyborczy Komitet Nauczycielski. W imieniu tego Komitetu zwracamy się do wszystkich Kolegów i Koleżanek z gorącem wezwaniem, by w dniu wyborów stanęli wszyscy do urny i z pełnem poczuciem odpowiedzialności oddali swój głos na listę narodową, której program i kandydaci dają nam rękojmię. że bronić będą szkoły polskiej. Wzywamy Was: w dniu wyborów 16 i 23 listopada oddajcie głos **tylko na listę narodową nr. 4.**

Rewizje w Sosnowcu

Sosnowiec, 5. 11. (Tel. wł.) — W Sosnowcu dokonano rewizji w lokalu Stronnictwa Narodowego, która trwała do godz. 11 w nocy. Zabrano korespondencje, okólniki i odezwy.

Równocześnie dokonano rewizji w mieszkaniu prywatnem kandydata Strzeleckiego i zabrano rewolwer, na którego posiadanie Strzelecki miał pozwolenie. prywatną korespondencję i odezwy Stronnictwa Narodowego.

Konfiskata „Kurjera Zachodniego"

Sosnowiec, 5. 11. (Tel. wł.) — Wczoraj skonfiskowano zrana numer „Kurjera Zachodniego" w Sosnowcu za przegląd prasy. Gdy zdjęto pieczęcie o godz. 12, „Kurjer Zachodni" wydał drugie wydanie z usunięciem ustępów skonfiskowanych. Wtedy skonfiskowano poraz wtóry ten sam numer za inny już ustęp, dotyczący zajść miejscowych. Trzecie wydanie mogło się ukazać dopiero wieczorem. (w)

Po rozwiązaniu rady miejskiej w Będzinie

Warszawa, 5. 11. (Tel. wł). — Jak wiadomo, wczoraj rozwiązano radę miejską w Będzinie. W motywach podano, że magistrat ma zabarwienie polityczno-partyjne. (w)

Próba pozbawiania głosów narodowców na Śląsku

Katowice, 4. 11. (Tel. wł.) Akcja „sanacji", zmierzająca do odebrania prawa głosowania obywatelom polskim, przeprowadzona była, jak nas informują, systematycznie. Stwierdzono dotychczas, że „sanatorzy" zdążyli in blanco wygotować przez specjalnych mężów zaufania około 30 000 sprzeciwów. W jednym naprzykład wypadku w Bielszowicach na 18 000 sprzeciwów 1 500 dotyczyło Polaków. Komisja oczywiście sprzeciwy te odrzuciła.

Sprzeciwy fabrykowano w ten sposób, że szereg urzędników, nauczycielek, oraz nauczycieli podpisywało blankiety, dotyczące sprzeciwu, na których następnie wypisywano nazwiska abonentów pism opozycyjnych oraz członków względnie zwolenników grupy Korfantego, N. P. R. i narodowców. (E)

4 LISTA NARODOWA staje do wyborów, aby wywalczyć KOBIECIE ochronę rodziny i małżeństwa 4

Katolik ma głosować tylko na kandydatów którzy „bronić będą naszej wiary św."

Polecenie ks. biskupa Radońskiego

(KAP) Ks. biskup Karol Radoński polecił duchowieństwu diecezji włocławskiej odczytać w niedzielę, 9 listopada r. b., następujący komunikat:

„Władza diecezjalna przypomina wiernym, że 16 i 23 listopada odbędą się wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej.

„Starać nam się trzeba, byśmy mieli za posłów ludzi zacnych, wierzących chrześcijan, kochających prawdziwie Boga i ojczyznę, bo tylko tacy służyć będą godnie krajowi i przyczynią się do jego pomyślności. Dlatego obowiązkiem każdego katolika jest oddać swój głos podczas wyborów. Kto nie głosuje, ten ułatwia przeciwnikom zwycięstwo.

„A na kogo ma katolik głosować? — Tylko na takich kandydatów, którzy dają zapewnienie, że bronić będą naszej wiary św., religijnego wychowania dziatwy naszej w szkole, świętości małżeństwa chrześcijańskiego, wogóle wszystkiego, co prawemu katolikowi na sercu leży. Wiadomo, że są w Polsce ludzie, którzyby to wszystko chcieli zniszczyć. Nie wolno im do takiej niegodziwości dopomagać przez to, że się albo wcale nie głosuje, albo głosuje na wrogów Kościoła Bożego".

Mussolini za rewizją traktatów

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Rzym, 1 listopada.

W mowie, wygłoszonej 27 października w pałacu weneckim w Rzymie, Mussolini wystąpił z hasłem rewizji traktatów i z zapowiedzią, że Europa będzie faszystowską t. j. w faszyzmie będzie szukała rozwiązania problemu państwa nowożytnego. Jedni uważają tę mowę za nową pogróżkę, na którą jedyną odpowiedzią może być zabezpieczenie się przed niespodzianką, inni nie są skłonni brać jej zbyt dosłownie, twierdząc, że wódz faszyzmu jest zmuszony tak przemawiać wskutek wielu obietnic, jakie dał faszyzmowi a położenia wewnętrznego, w jakiem się znajduje. Sam Mussolini bowiem stwierdził, że opozycja wewnętrzna istnieje nadal. W związku z tem nastąpiła zmiana sekretarza partji i Mussolini nakazał dalsze oczyszczenie szeregów faszystowskich.

Pomijamy narazie powyższą podwójną interpretację i sprawę eksportu doktryny faszystowskiej i sfaszyzowania Europy, czy świata, na którego podbój zdają się dziś wyruszać dwie krańcowe doktryny: komunistyczna i faszystowska. W każdym razie stwierdzić należy, że Mussolini dopiero po zwycięstwie Hittlera oświadczył publicznie, że „faszyzm jako idea, jako doktryna, jako realizacja jest uniwersalny". Tymczasem, o ile faszyzm i jego doktrynę możnaby ująć w jednem słowie: Rzym — to hittleryzm sam określa się jako anty-Rzym. Ale les extremités se touchent. Zresztą między faszyzmem a hittleryzmem, a ściśle mówiąc między Niemcami a Italją zachodzi na pewnych punktach podobieństwo celów. Nie ulega wątpliwości, że w stosunkach włosko-niemieckich od r. 1928 zaszła zmiana t. j. że ze strony niemieckiej zdecydowano się dla osiągnięcia bliższych rezultatów zrezygnować narazie z podnoszenia sprawy Niemców w prowincji Górnej Adygi oraz sprawy Anschlussu i porozumieć się na platformie rewizji traktatów. Do tego stanu rzeczy doprowadziła bezsprzecznie, jak to ogólnie stwierdzono w samej Francji, polityka Quai d'Orsay względnie zupełna bezprogramowość tej polityki w stosunku do Rzymu.

Mussolini, który oświadczył że dążenie na wschód jest kwestją życia dla Italji, zdaje sobie chyba sprawę, iż rewizja traktatów musiałaby kolejno sprowadzić Anschluss, a co zatem idzie nacisk połączonych Niemiec i Austrji na Górną Adygę (dawny południowy Tyrol) i na Bałkany, a więc na tę życiową linję ekspansji włoskiej. Triest w tem położeniu automatycznie również znalazłby się pod tym naciskiem. Ale są to sprawy, które należą do bezpośrednio zainteresowanych, a polityk tej miary, co Mussolini, zapewne je przewiduje. Polskę natomiast interesuje fakt, że Mussolini, pierwszy z pośród odpowiedzialnych mężów stanu b. ententy, w tak ostrej formie postawił hasło rewizji traktatów, solidaryzując się z Niemcami.

Czy wszystkich traktatów i na wszystkich punktach?, czy tylko tam, gdzie komu jest wygodniej? Na to pytanie Mussolini nie dał odpowiedzi w swej mowie, ale w przeddzień mowy pisał o tem organ brata Mussoliniego „Popolo d'Italia" następującemi słowy: „Rewizjonizm, nie paneuropeizm mogą zbawić Europę. Ale idea rewizji traktatów musi być lojalną. Rewizja na rzecz wszystkich państw, pokrzywdzonych przez pokój, rewizja bez celu jakiejkolwiek hegemonji, bo inne państwa mogą ukrywać za zasłoną rewizji nowe ciemne zamiary zbrojnej hegemonji. Tylko Rzym rozpowszechnia ideę rewizji, która jest i moralną i europejską". Oczywiście czytelnik łacno się domyśla, że „pokrzywdzonemi" są Niemcy, a „za zasłoną" czyha Francja. Szkoda, że w ten sposób dobra sprawa Włoch i istotna krzywda, jakiej doznały w traktacie pokoju w zakresie kolonij, zostały postawione na równi ze złą sprawą imperjalizmu i gwałtów niemieckich. A „Giornale d'Italia" po mowie Mussoliniego tak się wyraził pod adresem Francji: „Możemy upewnić prasę francuską, że polityka rewizji traktatów jest w biegu i że we Włoszech znajdzie ona stanowcze poparcie".

Jest więc jasnem, że bez względu na to, czy między Niemcami a Italją istnieje, czy nie istnieje formalne porozumienie, jak o tem się mówi, — rząd włoski albo sam wniesie tę sprawę w najbliższym czasie w Genewie, albo też poprze odpowiedni wniosek niemiecki.

W mowie swej Mussolini uzasadnił między in. rewizję traktatów art. 19 paktu Ligi. Ale art. 19 poprzedzony jest artykułem 10, który mówi, „że członkowie Ligi są obowiązani szanować i utrzymać przeciwko wszelkiemu napadowi z zewnątrz całość terytorjalną i obecną niezależność polityczną wszystkich członków Ligi. Mussolini podobnie, jak niektórzy Niemcy, ma na myśli drogę pokojową i zastrzega się, że z Italji nigdy nie wyjdzie inicjatywa do wojny i że jego polityka zmierza do jej uniknięcia. Otóż interpretacja litery i ducha paktu musi być szczerą i nie dwuznaczną. Niemożna pogodzić zobowiązania „szanowania... obecnej nietykalności obszaru... wszystkich członków Ligi..." z ciągłem nawoływaniem do rewizji traktatów i zmiany istniejącego stanu terytorjalnego Europy. Jeśli dla Włoch rozwój ku wschodowi jest kwestją życia, to dla Polski kwestją nietylko życia, ale wręcz bytu jest zachowanie Pomorza, które historycznie i etnograficznie jest częścią żywego ciała Rzplitej. Może Mussolini nie ma na myśli zmiany granic polsko-niemieckich, ale myślą i mówią o tem Niemcy i odgrażają się, że dojdą do tego, choćby drogą wojny. Niech spróbują! Polska stanowczo odrzuca wszelką myśl zmiany granc, skądkolwiekby ona pochodziła. Dlatego hasła rewizji traktatów rzuconego przez Mussoliniego, o ile by ono miało dotyczyć granic Polski, nie możemy uważać za „zaoszczędzenie wojny", ale przeciwnie za hasło do jej wybuchu.

Jakże teraz w świetle tych dyskusyj i mów o rewizji traktatów wygląda zachowanie się delegata rządu polskiego w Genewie?!

S. M.

P. S. W związku z powyższym artykułem, korespondent nasz w Rzymie nadsyła jeszcze następujące uwagi:

P. A. T. t. j. jego rzymski korespondent przesłał do Polski streszczenie części mowy Mussoliniego a istotne i zasadnicze opuścił. Oto dosłowne tłumaczenie ustępu o rewizji traktatów:

„Zbroimy się materjalnie i duchowo, aby się bronić, nie zaś żeby atakować. Italja faszystowska nie poweźmie nigdy inicjatywy wojny. Nasza polityka rewizji traktatów nie datuje się od wczoraj, ale była zapowiedziana już w czerwcu 1928 r. i ma na celu zapobiec wojnie. Rewizja traktatów pokoju nie jest interesem przeważnie włoskim, ale europejskim, światowym. I nie jest rzeczą absurdalną i niewykonalną z chwilą, gdy rozważa ją sam pakt Ligi Narodów. Absurdalną natomiast jest pretensja o nieruchomości traktatów. Kto gwałci pakt Ligi Narodów? Ci, którzy stworzyli w Genewie i chcą wiecznie utrzymać dwie kategorje państw: uzbrojonych i bezbronnych. Jaka równość prawna i moralna może istnieć między uzbrojonym a bezbronnym? Jak można żądać, żeby ta komedja trwała w nieskończoność, gdy sami jej autorzy zaczynają być zmęczeni".

Streszczenie Pata zupełnie pomija ten ustęp i wogóle nie daje pojęcia o mowie Mussoliniego i jej znaczeniu. To też czytelnik polski nie może zdać sobie sprawy, dlaczego wywołała ona takie poruszenie i odgłosy. Prasa włoska przytacza od trzech dni obfite echa tej mowy z Francji, Anglji, Niemiec, Rosji, Rumunji i Jugosławji, ale nie z Polski. Odnosi się wrażenie, jakoby Pat miał instrukcję nie podawać do wiadomości opinji w Polsce tego co mówią i piszą o rewizji traktatów zagranicą, by bogom warszawskim nie przerywać błogiego spokoju.

Zażydzanie szkół polskich

Katolicka Agencja Prasowa donosi, co następuje:

Donosiliśmy o wypadkach wprowadzania nauczycieli i dzieci żydowskich do szkół polskich z dziećmi katolickiemi. Wymieniliśmy między innemi Ostrów, w powiecie włodawskim, gdzie wskutek nieustępliwości powstał strejk dzieci, dalej Kolno, Wysokie Mazowieckie a ostatnio szkołę w Szczuczynie.

Jak nam obecnie donoszą, wprowadzono do szkoły polskiej w Wysokiem Mazowieckiem, w województwie białostockiem, z nowym rokiem szkolnym znowu kilkadziesiąt dzieci żydowskich tak, że liczba dzieci żydowskich w szkole polskiej wzrosła do blisko 200. W wyższych oddziałach symultannych liczba dzieci żydowskich równa się liczbie dzieci polskich.

Na kilkakrotne protesty rodziców, do władz szkolnych wysyłane, aby nie łączono ich dzieci razem z dziećmi żydowskiemi i nie zamieniano szkoły polskiej katolickiej na symultanną, rodzice otrzymali odpowiedzi odmowne. Rozgoryczenie wskutek tego między nimi jest wielkie. Rodzice są zdecydowani walczyć w dalszym ciągu o szkołę dla swoich dzieci taką, jaką określa encyklika papieża Piusa XI o chrześcijańskiem wychowaniu młodzieży.

Przytoczone powyżej fakty, w 25 rocznicę walki o szkołę polską, są bardzo znamienne.

Red. Cieślak na wolności

Donoszą nam telefonicznie z Inowrocławia, że aresztowany przedwczoraj b. redaktor „Dziennika Kujawskiego" p. Cieślak, został dzisiaj w południe przez sędziego śledczego po przesłuchaniu zwolniony.

Aresztowanie nastąpiło na podstawie denuncjacji, imputującej p. Cieślakowi wypowiedzenie w niedzielę na zgromadzeniu wyborczem słów, których zgoła nie użył.

P. Cieślaka, wracającego ze sądu do domu, ludność witała serdecznemi okrzykami, manifestując entuzjazm dla sprawy narodowej.

Szczegóły aresztowania b. posła Lewandowskiego

„Gazeta Bydgoska" podaje jeszcze następujące szczegóły aresztowania b. posła Lewandowskiego (Str. Nar.) z Bydgoszczy:

Rewizję w mieszkaniu i składzie posła Lewandowskiego poprzedziła wizyta funkcjonarjusza policji umundurowanej, która miała miejsce już w piątek po południu. W nocy z piątku na sobotę dom przy ul. Długiej, w którym mieszkają pp. Lewandowscy, był czujnie strzeżony przez policję w mundurach i śledczą. W sobotę, czyli w dzień Wszystkich Świętych, o godz. 11 przed południem, w tym czasie, gdy w świątyniach odbywały się najuroczystsze nabożeństwa, naszła nagle mieszkanie pp. L. policja śledcza z p. Lisowskim na czele.

Następnie odbyło się skrupulatne poszukiwanie posła Lewandowskiego. Przewracano pościel w łóżkach, szukano pod łóżkami, w łazience, nawet pod wanną, jakgdyby poseł Lewandowski, którego znamy jako człowieka dobrego wzrostu i dobrze rozrośniętego, mógł się zmienić nagle w piórko.

P. Lewandowska, którą najście to zaskoczyło przed samem wyjściem do kościoła, oświadczyła na wstępie p. Lisowskiemu, że męża niema już od czwartku, bowiem już we czwartek wyjechał do swojego okręgu wyborczego. Mimo to rewizję przeprowadzono i w mieszkaniu i w składach i na strychu i w piwnicach, ba! nawet w nowobudującym się domu sąsiednim.

Bezpośrednio po dokonaniu rewizji w mieszkaniu pp. Lewandowskich udała się policja śledcza do Fordonu, gdzie urządzono również rewizję u p. Plotki, szwagra p. Lewandowskiej, poczem udano się na dalszą rewizję do Dolnych Strzelec (za Fordonem), gdzie od dwóch miesięcy mieszka siostrzenica pp. L.

A tymczasem posła Lewandowskiego w parę godzin później aresztowano aż w Łopiennie, na południu pow. wągrowieckiego.

Przeprowadzający tak gorliwą rewizję tłumaczyli się w mieszkaniu pp. Lewandowskich, że mają obowiązek aresztowania p. Lewandowskiego, ponieważ nie stawił się na wezwanie do starostwa grodzkiego (wezwanie to nadeszło w przeddzień rewizji, gdy p. L. nie było w Bydgoszczy); w Fordonie dowodzili, że muszą aresztować p. L. za obrazę p. Piłsudskiego.

Żadnego polecenia aresztowania od władzy sądowej, ani prokuratorskiej nie okazali, a legitymowali się tylko znaczkami policji śledczej.

Ku wiadomości okręgu ostrowskiego

Zwracamy uwagę społeczeństwa w powiatach pleszewskim, ostrowskim, koźmińskim i jarocińskim, że, jeżeli pleszewska „Gazeta Narodowa" narazie nie wychodzi, dzieje się to wyłącznie z powodu unieruchomienia przez władze fabryki Świerkowskiego, gdzie się „Gazeta Narodowa" drukowała. Czyli, że tymczasowe nieukazywanie się „Gazety Narodowej" dzieje się wbrew woli i intencjom wydawców i redakcji. Tem bardziej winno obywatelstwo tych powiatów pomóc ze wszech sił narodowym komitetom wyborczym w pracy agitacyjnej i organizacyjnej.

Budżet Rzeszy niemieckiej na rok 1931-32

Berlin, (PAT). Opracowany przez rząd Rzeszy budżet na rok 1931/32 przedstawiony będzie dzisiaj Radzie państwa Rzeszy. Wydatki i dochody budżetu zwyczajnego ustalone zostały w wysokości 10,4 miljard. mk. Budżet nadzwyczajny wynosi 237.773.000 mk. Rząd będzie się domagał pozatem pełnomocnictwa do zaciągnięcia pożyczek na pokrycie nadzwyczajnych wydatków w latach ubiegłych w wysokości 638 miljonów mk. i na pokrycie wydatków nadzwyczajnych na 1931 rok w wysokości 71 milj. mk.

Szczegóły niesłychanych zajść w Warszawie

Odparte ataki bojówki „sanacyjnej" na zebranie Stron. Narodowego — Napad na „Gazetę Warszawską", „ABC" i biuro Stronnictwa Narodowego — Stanowisko policji

Warszawa, 5. 11. (Tel. wł.). O zajściach dzisiejszej nocy nadchodzą następujące szczegóły:

Na godz. 8 było zwołane do sali Resursy Obywatelskiej zebranie Stronnictwa Narodowego. W godzinach wieczornych w jednym z lokali na Nowym Świecie w pobliżu Chmielnej odbyło się zebranie, z którego po ustaleniu planu działania zaczęły się wymykać przed godz. 7-ej ciemne indywidua, uzbrojone w kije i pałki i po 3 do 4 przemykające się w kierunku Resursy. W pewnej chwili banda starała się wedrzeć do głównego wejścia do westybulu, została jednak wyparta, ale wybiła szyby.

O godz. 8 banda zwiększywszy się, zaatakowała ponownie i dostała się nawet do westybulu, ale została wyrzucana na ulicę. Tymczasem policja otoczyła wejście i nie wpuszczała już nikogo.

Banda urządziła wiec pod filarami o godz. ½9, poczem obrzuciwszy salę kamieniami i strzelając do okien, wdarła się na podwórze i zaczęła rąbać tylne drzwi, prowadzące do wnętrza Resursy. Gdy drzwi zostały częściowo porąbane, bojówkarze wdarli się do westybulu, skąd zostali wyrzuceni. Tutaj bojówkarze zaczęli strzelać i rzucili kilka bomb łzawiących. Zebranie odbyło się w spokoju i zostało zakończone o godz. 9.30.

Bojówkarze, którzy tymczasem raczyli się w gospodzie pod Niedźwiedziem, napadali na wychodzących, a rozbestwienie doszło do tego, że banda nie pozwoliła schronić się do karetki pogotowia, stojącej na środku jezdni, rannemu, ociekającemu krwią.

Stamtąd bojówka udała się pod „Gazetę Warszawską"; nie mogąc się dostać do wnętrza, wybili szyby w kantorze oraz w pokojach redakcyjnych.

Zkolei dostała się banda do administracji „ABC" wszedłszy tylnem wejściem, z czego widać, że bandyci byli dobrze poinformowani o sytuacji. „ABC" zniszczono zupełnie, a następnie zdemolowano lokal sekretarjatu głównego Stronnictwa Narodowego w Al. Jerozolimskich. Cała ulica została zasypana ulotkami wyborczemi, wyrzuconemi ze Stronnictwa. Bojówkarze wywieźli na 8 samochodach ulotki a nawet papiery i skrzynki biurowe.

W czasie zajść pod Resursą Obywatelską zostało kilkanaście osób ciężko rannych, m. i. robotnik Władysław Baran. Wskutek postrzelenia został odwieziony do szpitala Rocha i istnieje słaba nadzieja utrzymania go przy życiu. Ciężko ranny od strzałów i potłuczeń jest student Kartaczyński. Studentowi Rętowi postrzelono przedramię, inni studenci i mężczyźni potłuczeni. — Jak donosi „Gazeta Warszawska" — p. Borzecki, prezes zarządu stołecznej organizacji Stronnictwa Narodowego zawiadomił w godzinach popołudniowych komendanta policji miasta Warszawy Czyniowskiego o planowanym napadzie na zebranie Stronnictwa i redakcje. Interwencja nie odniosła skutku.

„Gazeta Warszawska" pisze:

„Administracja domu, gdzie mieści się nasza redakcja, zwróciła się do komisarjatu z prośbą o ochronę. Odpowiedziano, że policja niema na to ludzi. Na pół godziny przed napadem zwrócono się ponownie o ochronę i wtedy otrzymano obietnicę. Bojówkarze przystąpili do wybicia szyb, a policji nie było. (Lokal „Gazety Warszawskiej" jest odległy o jakie 150 kroków od komisarjatu policji. Red.). Gdy zdemolowano urządzenie wewnętrzne w kantorze „ABC" — pisze dalej „Gaz. Warsz." — dwóch policjantów nr. 1030 i 1238 stało bezczynnie na chodniku przed kantorem". (w)

Parlament i rząd francuski przed swoim jesiennym programem

Przebieg wczorajszego posiedzenia parlamentu i posiedzenia rady ministrów

Paryż, 4. 11. (Tel. wł.). Dziś popołudniu odbyło się nadzwyczajne posiedzenie parlamentu francuskiego. Jako pierwszy przemawiał premjer Tardieu, który wyraził życzenie, aby rząd przedyskutował najpierw interpelacje w sprawie polityki zagranicznej. Następnie zabrał głos Franklin-Bouillon, który stwierdził, że zapomniał zabrać swoje notatki, wobec czego przemawiać w tej sprawie będzie mógł dopiero na przyszłem posiedzeniu, w czwartek. Następnie mówca zaatakował bardzo grupę Marina, frakcję popierającą obecny rząd. Wywody mówcy wywołały na prawicy bardzo ostry sprzeciw, przyszło do strasznego tumultu i hałasu, wobec czego przewodniczący izby Bouisson przerwał posiedzenie na 15 minut. Posiedzenie po wznowieniu i po przemowach kilku dalszych posłów o godz. 17 odroczono.

Równocześnie odbyło się posiedzenie senatu, które zagaił minister sprawiedliwości.

Sądząc z przebiegu obu posiedzeń, rząd nie stoi przed specjalnie trudnem zadaniem. Ostrze bowiem ataków wymierzyły poszczególne stronnictwa do swych przeciwników frakcyjnych.

Dziś przed południem odbyło się u prezydenta państwa Doumergue posiedzenie rady ministrów, któremu przewodniczył prezydent. W posiedzeniu uczestniczył również Briand, który dał pogląd na swoje zamiary w stosunku do przedłożonych w izbie deputowanych interpelacyj i odpowiedzi, jakie zamierza na te interpelacje udzielić.

Pozatem przedyskutowano program rządu i poszczególnych ministrów oraz program obecnej sesji parlamentarnej.

Socjalista Franclin Bouillon o atakach przeciw Polsce

Paryż, 5. 11. (PAT). Omawiając na zebraniu politycznem politykę zagraniczną Francji, Franklin Bouillon oświadczył, że ze wszystkich stron słychać obecnie głosy o wojnie, w związku z czem powstaje kryzys ekonomiczny. Jest tylko jeden sposób uniknięcia wojny, stwierdził mówca: Przedewszystkiem utworzenie unji wszystkich Francuzów, i następnie formalna deklaracja, że naszą granicą wschodnią jest Wisła. Zawarliśmy traktat wojskowy z Polską i ktokolwiek zaczepia Polskę, zaczepia Francję. Jeżeli się to powie zupełnie jasno, dokończył mówca, można być spokojnym, że niebezpieczeństwo się zmniejszy.

Wczorajsze wybory w Stanach Zjedn.

Przyniosły według dotychczasowych obliczeń nadspodziewany sukces demokratów

Nowy Jork, 5. 11. (Tel. wł.) — Wczoraj odbyły się we wszystkich stanach Ameryki Północnej wybory do obu izb ustawodawczych. Wybory miały naogół przebieg spokojny. — Wszelkie próby zakłócenia wyborów spełzły na niczem, policja była bowiem w silnem pogotowiu. Nieliczne ekscesy tłumiono w zarodku. W Nowym Jorku aresztowano w czasie drobnych rozruchów 15 osób.

Nowy Jork, 5. 11. (Tel. wł.) Dotychczas znane wyniki wyborów w Stanach Zjednoczonych dopuszczają wniosek, że nadspodziewanie duży sukces odnieśli demokraci. Czy jednakże zdobycze ich wystarczą do uzyskania absolutnej większości w parlamencie, narazie osądzić nie można. — Nawet w stanach, które dotychczas należały do twierdz republikanów, jak w Kansas i Illinois zdobyli kandydaci demokratyczni znaczną większość głosów. Senatorowi Allenowi, bliskiemu przyjacielowi prezydenta Hoovera, grozi w stanie Kansas dotkliwa porażka. Roosevelt, gubernator stanu Nowy Jork i upatrzony kandydat partji demokratycznej do wyborów na prezydenta w roku 1932, wybrany został ponownie przygniatającą większością. Roosevelt jest, jak wiadomo, zdecydowanym przeciwnikiem prohibicji. W stanie Centucky doszło do poważnych zaburzeń, w toku których zabity został jeden biały i dwóch murzynów.

Nowy Jork, 5. 11. (Tel. wł.) Według dotychczasowych obliczeń do godziny 2.15 rano zdobyli republikanie 101, demokraci 131 deputowanych. — Wybór 203 posłów jest jeszcze nieustalony.

Jak z późniejszych wiadomości prasy wynika, stwierdzono dotąd wybór 200 demokratów i 160 republikanów. Wybór 75 posłów jeszcze nie jest ustalony.

Sprawa Wójcika

Warszawa, 5. 11. (Tel. wł). — Jutro, 6 b. m., będzie rozpatrywana skarga kasacyjna, wniesiona przez mecenasa Kijeńskiego przeciwko wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 maja w sprawie Józefa Wójcika. (w)

Uniewinnienie zabójcy Sieczki.

Warszawa, 5. 11. (Tel. wł.) Zakończył się proces o zabójstwo Sieczki. Obaj oskarżeni Pawłowscy zostali uniewinnieni. Jeden wskutek braku dowodów, a co do drugiego, który przyznał się do strzelania, uznano, że działał w obronie własnej. (w)

B. min. Grzesiński prezydentem policji berlińskiej

Berlin, 5. 11. (Tel. wł.) Ministerium pruskie zamianowało na miejsce przeniesionego w chwilowy stan spoczynku dotychczasowego prezydenta policji berlińskiej szefem policji byłego ministra Rzeszy Grzesińskiego.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 5. 11. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694.5 gr. (118.2 f. w. h.), b) pszenicy 744 gr (126.4 f. w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113.1 f. w. h.), d) owsa 468.5 gr. (78.1 f. w. h.).

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	17,50— 18,00
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	22,75— 24,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	19,00— 21,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25,00— 27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	17,00— 19,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. work. 65%	28,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	41,50— 44,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	10,50— 11,50
Otręby pszenne	12,00— 13,00
Otręby pszenne (grube)	14,00— 15,00
Rzepak	43,00— 45,00
Groch Victoria	28,00— 33,00
Ziemniaki jadalne	2,00— 2,30
Słoma prasowana	2,40— 2,50
Siano luźne	7,00— 7,40
Siano pras. nadnoteckie	7,80— 8,40

Ogólne usposobienie spokojne.

Ziemniaki fabryczne bez obrotów.

Na rynku zbożowym nie zaszły żadne zmiany.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.92¾ zł, w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.08 do 212.38 zł, gotówką 211.68 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 172.87 do 173.13 zł, gotówką 172.53 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 5. 11. 1930 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe nie wykazało żadnej zasadniczej zmiany. Ruch był nieco spokojniejszy i ukazało się więcej materjału.

Z papierów procent. wzgl. lokacyjnych oddawano 5 proc. poż. konwers. po 48 proc. zaś 4 proc. poż. inwestycyjną poszukiwano po 102.— 8 proc. listy dolarowe (stare) Pozn. Ziem. Kredyt. były w oddaniu po 92½% (przy dew. 8.90), natomiast 4 proc. listy zast. konwert. były w obrotach po 38 proc. Zauważono zaofiarowanie na 8% listy dolarowe amortyzacyjne po 88 proc bez nabywców.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez obrotów i bez notowania. Mniejszą ilość Dr. R. May handlowano po 57.— przy dalszem zaofiarowaniu.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału).

5% Pożyczka konwersyjna 48% O.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kred w. „
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 92½% O
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38% +

(Kurs w złotych).

4% Premj. Pożyczka Inwestyc. 102.— P.

Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 5. 11. 1930 r.

Waluty **Gotówka**

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.92½, sp.: 8.94½, kup.: 8.90½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,39	124,70	124,08
Budapeszt	156,15	156,55	155,75
Bukareszt	5,30	5,31½	5,28½
Gdańsk	173,21	173,64	172,78
Holandja	359,10	360,00	358,20
Londyn	43,32	43,43	43,21
Nowy Jork	8,914	8,934	8,894
Nowy Jork kabel	8,923	8,943	8,903
Paryż	35,01	35,10	34,92
Praga	26,44½	26,51	26,38
Szwajcarja	173,09	173,52	172,66
Wiedeń	125,70	126,01	125,39
Włochy	46,70	46,82	46,58
Berlin	212,47		

Tendencja mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poż inwest.	101,00
3% poż bud.	50,00
5% poż. konw.	48,50
10% poż. kol.	104,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—105,00
Bank Polski	160,00—160,50
Wysoka	0,00—135,00
Modrzejów	0,00— 8,25
Norblin	0,00— 36,00
Starachowice	0,00— 12,00

Tendencja cokolwiek mocniejsza.

Komentarz.

Papiery państwowe utrzymane. Dla listów zast. i akcyj tendencja cokolwiek mocniejsza. Akcje bankowe utrzymane. Z cementowych Wysoka mocniejsza, z metalurgicznych mocniejszy Modrzejów, Norblin i Starachowice utrzymane

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 5. 11. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 75—76 kg.	238,00—239,00
Tendencja mocna.	
Żyto march. od stacji załad. 70—71 kg.	148,00—150,00
Tendencja mocniejsza.	
Żyto meki cif Berlin sprzed.	0,00—158,00
Tendencja mocniejsza.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	184,00—210,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	165,00—176,00
Tendencja spokojna.	
Owies march. od st załad.	138,00—148,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	28,00—36,75
Tendencja mocniejsza.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	23,65—26,75
Tendencja mocniejsza.	
Ospa pszenna	7,50— 8,00
Tendencja mocniejsza.	
Ospa żytnia	7,00— 7,50
Tendencja mocniejsza.	
Groch Victoria	25,00—31,00
Groch dr jadalny	24,00—26,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	19,00—20,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	17,00—20,00
Makuch rzepakowy	8,50— 9,25
Makuch lniany	14,00—14,30
Wytłoki suche paryt. Berlin	5,00— 5,40
Śrót Soya	12,20—13,00

Ogólna tendencja cowiejna.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 5. 11. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46,95—47,15
Noty wielkie	46,90—47,30

Znowu napad bojówek niemieckich na szkołę polską

Szkoła i ochronka polska w Mikołajkach uległy zupełnemu zdemolowaniu

Olsztyn, 4. 11. (Tel. wł.) Dnia 30 października w nocy pomiędzy 12-tą a 1-szą bojówka niemiecka dokonała nowego napadu w Mikołajkach w powiecie sztumskim na szkołę polską i kilku tamtejszych działaczy polskich. Bojówka napadła na dom wdowy p. Kwiatkowskiej i mieszkanie nauczyciela polskiego p. Gewnera. Napastnicy wybili szyby kamieniami, zniszczyli płot, a zerwanemi sztachetami połamali ramy okien, drzwi itp.

Napastnicy udali się następnie przed szkołę polską i ochronkę, zniszczyli urządzenia szkolne, przybory naukowe i apteczkę.

Bojówka po zdemolowaniu szkoły udała się przed mieszkanie gospodarzy polskich pp. Szeterskiego i Nowakowej i innych, którym grożono pobiciem i zniszczeniem mieszkań. Mimo podniesionego alarmu ani policja ani żandarmerja przez całą noc nie zjawiła się.

Miejsce napadu na szkołę wygląda jak pobojowisko. Ziemia zasłana jest odłamkami szkła, szczątkami mebli i przyrządów szkolnych.

Zajścia wywołały wielkie wrażenie na ludności polskiej w Prusach Wschodnich. Ludność ma zwrócić się do władz centralnych w Berlinie z prośbą o ochronę życia i mienia, ponieważ władze w Prusach Wschodnich nie dają należytego zabezpieczenia.

Przeciw obłędnym pomysłom

Związek Oficerów Rezerwy pow. obornickiego na posiedzeniu odbytem dnia 25 października w Obornikach postanowił jednogłośnie zgłosić następujący protest i opublikować go w prasie:

„Gustaw Hervé, znany publicysta francuski — ogłosił na łamach dziennika „La Victoire" w formie propozycji warunki, na jakich Francja powinna zawrzeć sojusz z Niemcami. — Równocześnie berlińska agencja Conti doniosła, iż polityk niemiecki Rechberg zwrócił się na polecenie p. Hervé'go do osławionych szowinistów pruskich Hitlera i Hugenberga z zapytaniem, czy akceptują jego propozycje i czy godzą się rozpocząć wspólną akcję dla ich realizacji.

„Jakiż to plan ma być realizowany wysiłkami francusko - niemieckiemi, wedle projektu p. G. Hervé'go. Oto on: 1. Aljanci zrzekają się spłat reparacyjnych. 2. Niemcy otrzymują bez plebiscytu zagłębie Saary. 3. Zezwala się Niemcom na dokonanie połączenia z Austrją. 4. Ilość armji niemieckiej podwyższa się o kilkaset tysięcy ludzi. 5. Niemcy otrzymują kolonje Togo i Kamerun oraz 6. Francja interwenjuje w Polsce na rzecz rewizji zachodnich granic i nowego zaboru polskiego Pomorza dla Prus.

W chwili, w której w narodzie niemieckim odżywają z przerażającą wyrazistością zaborcze instynkta, które w 1914 r. świat cały w krwi pogrążyły.

W dniach, w których głos tysięcy Polaków pozostałych w niewoli niemieckiej coraz rozpaczliwiej woła o ratunek, kiedy młodzież polska katowana jest w szkołach pruskich. jak za dawnych czasów niewoli; kiedy za słowo, wyrzeczone po polsku. wiesza się dzieciom polskim u szyi drewniane tablice z „hańbiącym" napisem „polak"; kiedy bojówki niemieckie znęcają się nad bezbronną ludnością Nadrenji i Górnego Śląska, w tej oto chwili znajduje się zaślepiony mąż stanu bratniego nam narodu, który w ręce pruskie pragnie włożyć broń i skierować ją przeciwko ziemiom polskim. Przejęci głębokim smutkiem, iż w łonie narodu francuskiego, związanego z Polską węzłami krwi przelanej wspólnie na polach walk znalazł się człowiek, propagujący ideę nowego rozbioru Polski — my. oficerowie rezerwy, zamieszkujący pogranicze polsko - niemieckie — protestujemy przeciwko akcji rozpoczętej przez Gustawa Hervé i stwierdzamy, że akcji ta na równi z akcją min Treviranusa zmierza w prostej linji do zburzenia pokoju.

Albowiem p. Gustaw Hervé i jego zwolennicy muszą się dowiedzieć i zrozumieć raz wreszcie, że żadna interwencja nie zdoła nas zmusić do wyrzeczenia się ziemi ojców i dziadów.

Polska — to nie Togo, ani nie Kamerun.

Ojczyzny naszej bronić będziemy do ostatniej kropli krwi.

I wierzymy niezłomnie, iż w razie potrzeby — w obronie naszej sprawy stanie naród francuski tak samo wiernie, jak my bronić będziemy wolności i całości Francji.

Echa zagranicą

W związku z ostatniemi wywiadami p. Piłsudskiego ukazała się w „L'Européen" notatka p. n. „Nieostrożność marszałka Piłsudskiego". W notatce tej czytamy m. in.:

„Marszałek Piłsudski udziela stale swemu pismu półoficjalnemu „Gazecie Polskiej" sensacyjnych wywiadów, w których ostro rozprawia się z posłami. I nie tylko z tymi, których zamknął w twierdzy w Brześciu, lecz również z wszystkimi innymi. Według niego, posłowie polscy są indywiduami, zasługującemi na pogardę, a partje są „wychodkami". Jedną ze swoich ostatnich enuncjacyj zakończył zacytowaniem poety z epoki romantycznej, Słowackiego, który, według niego, miał tę zasługę, że pewnego razu dobrał do słowa „posłów" rym „osłów" i porównał jednych z drugimi.

„Bardzo dobrze — pisze dalej L'Européen" — ale jednocześnie dowiadujemy się, że marszałek postawił swą kandydaturę na czele listy państwowej!

Również w „Gazette de Lausanne", której sympatje dla Polski są dobrze znane i wypróbowane, ukazał się artykuł, zdradzający duży niepokój.

Autor zapewnia, że nie zamierza mieszać się do wewnętrznych spraw polskich. Interesują go one tylko o tyle, o ile pozostają w związku z sytuacją międzynarodową, a zwłaszcza z polityką niemiecką i dodaje:

„Prawdopodobnie Niemcy nie mówiłyby tak głośno — przynajmniej narazie — o rewizji granicy wschodniej, gdyby rząd warszawski pozostawał w zgodzie z Sejmem."

„Gazette de Lausanne" stwierdza, że parlamentaryzm w Polsce jest tylko fasadą, za którą ukrywa się faktyczna dyktatura Piłsudskiego, przyczem powołuje się na słowa p. Brianda, który w swobodnej rozmowie oświadczył, iż „wewnętrzną stabilizację nowego państwa polskiego bardzo utrudnia fakt, że po długim śnie w niewoli, pozostaje ono ciągle w okresie romantycznym, że jest opóźnione o wiek w stosunku do współczesnej historji i że myśli tak, jak przed stu laty".

Autor następnie stara się uzasadnić politykę Piłsudskiego, ale dowodzi, że Polska musi się zdecydować na coś pozytywnego, „gdyż nie ma już chwili do stracenia".

Autor stwierdza, że tylko sympatja dla Polski dyktuje mu słowa, pełne obaw i przestróg w stosunku do wewnętrznej sytuacji w Polsce, która budzi nieufność wśród wielkich mocarstw.

„Wystarczy przypomnieć — powiada — że Anglja nie chciała udzielić w Locarno nawet warunkowej gwarancji dla politycznej stabilizacji nad Wisłą, by zdać sobie sprawę, jak słabe poparcie otrzymałaby Polska u wielkich mocarstw, gdyby okazało się, że to z powodu nieładu jej polityki wewnętrznej wystąpiła groźba niemiecka w stosunku do jej całości terytorjalnej. Przysłowie francuskie powiada, że nie należy kusić djabła."

Tak się teraz pisze o „mocarstwowej" Polsce zagranicą...

Pismo ks. biskupa śląskiego

Ks. biskup śląski wystosował do nas następujące pismo:

Z okazji mej nominacji na Biskupa Śląskiego i zarazem mej konsekracji Szanowna Redakcja była łaskawą bardzo życzliwe dla mnie w Swem umieścić piśmie słowa. — Dziękując najserdeczniej zarówno za uznanie jak i za pomoc, której w dotychczasowej mej pracy bardzo obficie doznawałem od prasy, proszę i nadal o życzliwość, która na nowem polu mej działalności, bardzo obfitem w trudności i przeszkody, tem więcej będzie mi potrzebną.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

† Stanisław Adamski,
Biskup Śląski.

O głosowaniu do Sejmu i Senatu

Sam akt głosowania

Wyborca, zbliżywszy się do stołu, przy którym zasiada komisja wyborcza, wymienia swe nazwisko i imię. Członek komisji, prowadzący protokół, sprawdza nazwisko w spisie wyborców, poczem wyborca otrzymuje kopertę, wkłada w nią kartkę wyborczą i oddaje przewodniczącemu, który ją wpuszcza do urny. Jednocześnie w spisie wyborczym, w obu egzemplarzach, zaznacza się, obok nazwiska wyborcy, iż tenże głos swój oddał.

Według art. 74. Ord. Wyb. przewodniczący nie może przyjąć do głosowania kartki, którąby wyborca pragnął oddać bez wkładania jej do koperty urzędowej.

Kwesjonować można tożsamość osoby głosującego tylko tak długo, dopóki osoba ta nie oddała głosu. Przewodniczący ma prawo żądać od głosującego wykazania się legitymacją, wobec czego zaleca się mieć pod ręką wykaz osobisty, lub jakiś odpowiedni dokument. W danym razie wystarczy także świadectwo dwóch świadków, znanych osobiście choćby jednemu z członków komisji. Nazwiska tych świadków zapisuje się w protokóle.

Za osoby ułomne, które same nie zdołałyby włożyć kartki do koperty, uczynić to mogą wskazane przez nie osoby zaufane.

Głosowania nie wolno przerywać. W razie jednak, gdyby wskutek wydarzeń wyższej siły (art. 77) stało się to koniecznem. komisja może przedłużyć głosowanie lub odroczyć je do dnia następnego. Należy o tem jednak ogłosić natychmiast publicznie w sposób na miejscu zwykle praktykowany.

W takim zaś razie komisja wyborcza opieczętowuje akta wyborcze i urnę, poczem je oddaje pod opiekę i osobistą odpowiedzialność przewodniczącego, a po ponownem podjęciu głosowania stwierdza protokólarnie, czy pieczęcie były nienaruszone.

O godzinie 9 wieczorem punktualnie przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu. Wtedy wszakże prawo do oddania głosu mają jeszcze ci, którzy w danej chwili znajdują się w lokalu. — O ile wszyscy zapisani wyborcy oddali już swe głosy, może komisja wyborcza i przed godz. 9 uznać głosowanie za ukończone.

Kultura „sanacji"

„Lwowski Kurjer Poranny" przynosi dalsze ciekawe szczegóły o losach napadniętego i poranionego red. Władysława Świrskiego, kandydującego z listy Stronnictwa Narodowego... P. Świrskiego po pobiciu przez nieujętych (!) dotąd bandytów zawieziono do Czortkowa do domu p. Koszałki. dyrektora Banku Zaliczkowego i krewnego p. Świrskiego. Nazajutrz — pisze „Lwowski Kurjer Por." — zjawił się w domu p. Koszałki

„niejaki Gomułkiewicz, przez dziwną losu omyłkę, referent w Starostwie i zaczął mu robić ostre wymówki, że udzielił gościny dr. Świrskiemu.

„Dyr. Koszałka, który jest krewnym dra Świrskiego, odpowiedział oburzony, iż jeszcze w Polsce wogóle rannym udziela się schronienia, a cóż dopiero krewnym.

„Zwracamy uwagę władz i p. prokuratora w Czortkowie na to dziwne zachowanie się p. Gomułkiewicza".

Oto kultura moralna sanacji!

KUPUJMY CEGIEŁKI NA BURSĘ RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

Mydełko do zębów
Dens-Majola
czyści i konserwuje zęby
żądać wszędzie
Pw 5 371-62,570

Pw 6 234-62,582

Narazie macie jeszcze zęby zdrowe —

o ile jednakże nie będziecie ich racjonalnie pielęgnować, będą się one stopniowo psuły, co spowoduje straszne cierpienie. Przeciwdziałajcie temu! Wystarczy kilka kropel Odolu w szklance ciepłej wody. Płókajcie tem należycie i czyśćcie gruntownie po każdem jedzeniu zęby pastą Odol — oto najlepszy sposób pielęgnowania jamy ustnej i zębów.

Tw 509

Pasta do zębów
DENTOSAN
ANIBA
SP. Z O. O. WARSZAWA
Usuwa nalot tytuniowy
nw 8399

Kujawy za listą narodową

Inowrocław, 4. 11.

W ostatnich dniach ruch przedwyborczy z ramienia listy narodowej nr. 4 na Kujawach wzmógł się znacznie. Narodowy Komitet Wyborczy zorganizował w powiatach inowrocławskim i strzelińskim, szereg wieców wiejskich, których przebieg wykazał, że ludność wsi kujawskiej bez zastrzeżeń opowiada się za listą narodową, prowadzoną przez zasłużonego wodza polskości za czasów niewoli, a obecnie nieustraszonego bojownika o poszanowanie prawa w Polsce — Wojciecha Trąmpczyńskiego. Sanacja rozmaitemi sposobami stara się uniemożliwiać odbywanie wieców narodowców, jednakże ludność tak zdecydowanie występuje przeciwko „sanatorom", że wiece wiejskie mają przebieg podniosły i zawsze kończą się porażką „sanacji".

Również centrolew, występujący otwarcie przeciwko Kościołowi, i szerzący demagogiczne hasła nienawiści klasowej, nie znajduje posłuchu na wsi kujawskiej. Szczególnie włościanie, a także robotnicy rolni odwracają się z odrazą od listy, na której figurują notoryczni wrogowie naszej religji. „Sanacja", nie potrafiąc żadnemi rzeczowemi argumentami nakłonić wyborców do popierania jej listy, używa różnych brudnych metod w walce z narodowcami. Między innemi w dzień Wszystkich Świętych sanacja wysłała na motocyklu jednego ze swych agitatorów, który restauratorom wiejskim oświadczył, że starostwo w ostatniej chwili zakazało odbywania wieców narodowych w ich lokalach. Ale ta sztuczka się nie udała, gdyż restauratorzy nie pozwolili się łapać na takie kruczki.

W Złotnikach Kujawskich odbyło się zebranie przedwyborcze listy nr. 4 w piątek, 31 października na sali p. Polaszewskiej. Przewodniczył p. Władysław Kozłowski z Kobelnik. Gorąco oklaskiwane przemówienie wygłosił p. Rogatka. Szczelnie zapełniona sala całkowicie solidaryzowała się z wywodami mówcy. Wiec zakończono okrzykami na cześć Wojciecha Trąmpczyńskiego i listy nr. 4.

W Murzynnie odbyło się zebranie przedwyborcze listy narodowej w dzień Wszystkich Świętych zaraz po nabożeństwie. Przewodniczył p. B. Szybkowiak z Markowic. Do licznie zebranych włościan i robotników przemówił p. red. Cieślak z Inowrocławia, przedstawiając bilans rządów pomajowych i nawołując do poparcia listy narodowej, która swym wszechstanowym programem, oraz zdecydowanem stanowiskiem w oparciu o hasła narodowe i katolickie gwarantuje zaprowadzenie ładu i porządku w państwie. W dyskusji zabierali głos pp. Szybkowiak i Milewski z Gniewkowa, popierając wywody referenta, a wszyscy zebrani solidaryzowali się z tem, że kto chce unormowania stosunków w Polsce, będzie głosował na listę nr. 4.

W Lisewie Kościelnem przewodniczył zebraniu p. Dąbka. Po referacie p. Rogatki zabierali głos „sanatorzy", chcąc zebranych przeciągnąć na swą stronę. Agitatorowi „sanacji" p. Dychtanowiczowi dał ciętą odprawę p. Rogatka. Następnie zabrał głos drugi „sanator", dr. Tomaszewski, który zakończył swe przemówienie okrzykiem na rzecz listy „sanacyjnej". Okrzyk ten podjęło tylko kilkunastu uczestników, przywiezionych przez dr. Tomaszewskiego, a kiedy ten ostatni zawezwał ich do opuszczenia sali, podążyły za nim tylko 23 osoby. Na sali pozostało około 150 wyborców, którzy postanowili poprzeć listę narodową.

W Gąskach przewodniczył zebraniu szanowany ogólnie włościanin p. Kubicki. Przemawiał p. redaktor Cieślak. Dyskusja była bardzo ożywiona przyczem wszyscy mówcy popierali wywody głównego referenta. Zebranie w najlepszym nastroju dla listy nr. 4 zakończono odśpiewaniem Roty.

Również w święto Wszystkich Świętych odbyło się zebranie przedwyborcze w Dąbrowie Biskupiej na które przybyli mieszkańcy z całej rozległej okolicy. Przeszło półtora godzinne przemówienie p. redaktora Fiedlera z Bydgoszczy tłumnie zebrani entuzjastycznie oklaskiwali. Potem przemawiał jeszcze kandydat na posła p. Cylkowski z Bydgoszczy. Zebranie zakończono okrzykami na cześć listy nr. 4 i odśpiewaniem Roty.

Tegoż dnia przemawiał p. red. Fiedler na zebraniu w Pieraniu. Obecnych było około 100 osób. Wywody referenta, jak również przemówienie kandydata p. Cylkowskiego były gorąco oklaskiwane. Zebrani jednomyślnie opowiedzieli się za listą nr. 4. Przewodniczył zebraniu p. Stefan Spychalski.

W Tucznie zwołała „sanacja" zebranie na niedzielę ubiegłą do miejscowego gościńca. Zebranie zagaił z ramienia B. B. sołtys p. Tychman. Ponieważ zapowiadani referenci z Inowrocławia nie przybyli, na wniosek jednego z uczestników zebrania wygłosił referat p. red. Palaszewski z Bydgoszczy, nawołując zebranych, aby nie pozwolili się bałamucić przez „sanatorów", jeno głosowali za listą, która ma na celu interes Polski i wszystkich warstw narodu oraz nie łączy się z Żydami i odszczepieńcami, a otwarcie broni Kościoła Katolickiego t. j. listę narodową nr. 4. Po referacie przewodniczący p. Tychman starał się bronić „sanacji", czynił to jednak tak nieudolnie, że nie potrafił przekonać zebranych, którzy w dyskusji wypowiadali się, że za „sanacją" głosować nie będą pod żadnym warunkiem, a ponieważ centrolew wrogo usposobiony jest do Kościoła, przeto wszystkie głosy Tuczna padną na listę narodową nr. 4. Zebranie zakończono okrzykiem na cześć marsz. Trąmpczyńskiego.

W Chełmach, powiatu strzelińskiego, odbył się wiec listy narodowej w niedzielę 2. b. m. po nieszporach. Obecnych było 180 osób. Przewodniczącym wybrano p. Stanisława Mielcarka, miejscowego sołtysa. Przemówienie przedwyborcze wygłosił p. Rogatka z Inowrocławia, gorąco oklaskiwany na zakończenie. Również wielki aplauz znalazły wywody p. Bugalskiego, który otwarcie i zdecydowanie poparł w dyskusji wywody referenta. Potem zabrał głos ogrodnik z maj. Kicko, który apelował do klasy robotniczej, aby również ona poparła listę narodową, za którą stoi murem całe uczciwe społeczeństwo. Na końcu przemawiał p. Przewodniczący i wzniósł okrzyk na cześć listy nr. 4. Zebranie zamknięto wśród entuzjastycznych okrzyków na cześć Trąmpczyńskiego, Dmowskiego i Hallera.

Powiat poznański przeciw „sanacji"

Wiece „sanacyjne" w Tarnowie Podgórnem, Ceradzu Kościelnym i Skórzewie zamieniają się w żywiołowe manifestacje narodowe.

Tarnowo Podgórne. 4. 11.

W ub. niedzielę „sanatorzy" w Tarnowie Podgórnem zwołali wiec, na którym przemawiali m. i. adw. Chmielewski oraz niejaki Czerniak z Poznania. Przewodniczył na wiecu niejaki Gościniak, znany na tutejszym gruncie „macher" polityczny, posiadający bogatą przeszłość partyjną (zdołał on już kilkakrotnie zmienić poglądy polityczne).

Importowani mówcy poznańscy wychwalali pod niebiosy rządy pomajowe, co wywołało ogólną wesołość wśród zgromadzonych. Gdy trzeci z rzędu mówca usiłował przemawiać „gromiąc" „endecję", zniecierpliwieni obywatele zaczęli żywiołowo manifestować na rzecz listy nr. 4, wznosząc okrzyki na cześć Dmowskiego, Trąmpczyńskiego i Hallera.

Gdy następnie przemawiali przedstawiciele listy nr. 4, zebrani zgotowali im owacje. W końcu zwolennicy listy nr. 4 zaśpiewali „Rotę", opuścili salę, na której obok prelegentów „sanacyjnych" pozostało kilku urzędników.

Ceradz Kościelny, 4. 11.

W ubiegłą niedzielę mieszkańcy parafji ceradzkiej mieli nielada uciechę. Po nabożeństwie zapowiedziano wiec „sanacyjny" z przemówieniem czołowego kandydata listy nr. 1 ciszakowca Boczonia i niejakiego Drozdowskiego. Parafjanie przybyli licznie. Do zgromadzonych, po zagajeniu wiecu przez Drozdowskiego, począł przemawiać Boczoń. Gdy usiłował on wmówić w rolników, że im się dobrze dzieje w epoce „sanacji", zaczęto mu przerywać. Skoro jednak „sanacyjny" mówca nie zmienił tonu, zebrani zagłuszyli demagogiczne jego wywody okrzykami na cześć listy nr. 4 oraz przywódców obozu narodowego.

Kiedy i to nie skłoniło „mówcy" do zejścia z trybuny, zebrani, jak jeden mąż opuścili salę, gdzie pozostał jedynie przedstawiciel władz bezpieczeństwa oraz niefortunny prelegent. Obywatele ceradzcy są przekonani, że p. Boczoń po niefortunnym debjucie, do Ceradza już nie zawita!...

Skórzewo, 4. 11.

W niedzielę 2 bm. po rannem nabożeństwie B. B. zwołał wiec przedwyborczy do tutejszej szkoły powszechnej (!) Zgromadziło się około 100 uczestników. Przy stole prezydjalnym zasiadł jakiś pan z B. B., który miał wygłosić referat a przy nim zajęli miejsce posterunkowy P. P. i wójt z Dopiewa.

Referent z B. B. wygłosił mętne i demagogiczne przemówienie, które spotkało się z protestami zebranych. Kiedy skończył swe wywody, zabrało głos dwóch wiecowników, którzy zażądali od mówcy wyjaśnień w sprawie fatalnej umowy likwidacyjnej, w sprawie nadania obywatelstwa miljonowi Żydów z Rosji i w sprawie gen. Zagórskiego.

Skonsternowany mówca zupełnie nie potrafił odpowiedzieć na te pytania i zaczął pleść trzy po trzy.

Na sali powstała wrzawa. Wiecownicy zaczęli wołać „dosyć tego gadania!", „precz z sanacją!". Chcąc ratować sytuację, skonfundowany przewodniczący pospiesznie zamknął wiec okrzykiem na cześć Prezydenta Rzeczypospolitej. Okrzyk ten wiecownicy powtórzyli głośno, ale gdy przewodniczący wniósł okrzyk na cześć Piłsudkiego, zaległa salę grobowa cisza. Zawtórował tylko referent B. B. i dwóch przedstawicieli władzy.

W chwilę potem cała sala rozbrzmiała gromkiemi okrzykami „Wojciech Trąmpczyński niech żyje, niech żyje!" Entuzjastycznym okrzykom na cześć marsz. Trąmpczyńskiego i listy nr. 4 nie było końca.

Takiej porażki przywódcy B. B. zapewne nie zapomną i na przyszłość będą omijali naszą wieś.

Korporanci przeciw terorowi bojówek „sanacyjnych"

Prezydjum Związku Polskich Korporacyj Akademickich dnia 31 października 1930 r. powzięło następującą uchwałę:

W nocy z dnia 30 na 31 ub. m. w Warszawie na Nowym Świecie zorganizowana bojówka dokonała bandyckiego napadu na dwóch stojących na przystanku tramwajowym korporantów wśród okrzyków: „Precz z korporantami!"

Prezydjum Związku Korporacyj protestuje przeciwko możliwości dokonywania podobnie bandyckich napadów przez zorganizowane bojówki „sanacyjne" na ulicach stolicy państwa i stwierdza, że niema takiego terroru, któryby potrafił odstraszyć wielotysięczną rzeszę młodzieży korporacyjnej od pracy prowadzonej przez Korporacje akademickie pod protektoratem profesorów wyższych uczelni polskich w myśl hasła: „Dobro Narodu i Państwa najwyższem prawem".

Ukaranie inspektora szkoln. za wykroczenie wyborcze

Inspektor szkolny w Jarocinie na konferencji nauczycielskiej w Żerkowie nakazał nauczycielstwu głosować tylko na listę prorządową.

Dr. Niziński z Żerkowa, dowiedziawszy się o tem, wystosował zażalenie drogą telegraficzną do ministerstwa sprawiedliwości.

Już na trzeci dzień potem, inspektor szkolny został uwiadomiony przez M. W. R. i O. P. również telegraficznie, że go się przenosi natychmiast do Gelsenkirchen w Westfalji.

Działo się to w październiku r. 1898, a inspektor szkolny nazywał się Rudenick.

Wieści z Brześcia

„Robotnik" podaje, rzekomo na podstawie relacyj otrzymanych od osób dobrze obznajmionych ze stosunkami w twierdzy brzeskiej, nieco szczegółów o życiu uwięzionych posłów.

Siedzą po dwuch. W celi każdego b. posła klubu polskiego znajduje się jeden poseł b. klubu ukraińskiego lub białoruskiego. Nie otrzymują żadnych książek, czasopism, ani tytoniu. Podczas ostatniego pobytu sędziego Demanta w Brześciu więźniowie zwrócili się z prośbą o dostarczanie im książek i czasopism. Gdy tej prośbie odmówiono, krzykami i biciem w drzwi przeciwko temu protestowali. W wyniku tego protestu b. posłowie zostali ukarani obostrzeniami.

Podlegli są ścisłemu rygorowi wojskowemu. Przed każdym oficerem muszą stać na baczność i przemawiać w odpowiednim tonie. Na tem tle dochodzi często do zatargów. Gdy więźniowie udają się do kąpieli, ubrania ich poddawane są dezynfekcji, tak że po kilkakrotnem wyparzeniu ich ubrania przypominają łachmany. Kąpieli towarzyszy golenie głowy przez cyrulika więziennego.

Kuźnia oszczerstw na czas wyborów

Po kilkakrotnem bankructwie pisemek „sanacyjnych" w Poznaniu „młodopolacy" „demokratyczni" skojarzyli się z bratnio - konserwatywnym „Dziennikiem Pozn." i poczęli w oficynie „Dziennika" wydawać efemerydę wyborczą p. t. „Przegląd Poznański", by ona przypominała zarówno zbankrutowany „Przegląd Poranny", jak „Dziennik Poznański", nieśmiertelny organ bankrutów konserwatywnych.

Czego się „Dziennik Pozn." wstydzi ogłaszać, jako zbyt już jaskrawe i zbyt ordynarne kłamstwo, to produkuje się w owym „Przeglądzie Pozn." Główne jego zadanie polega na rzucaniu oszczerstw pod adresem wydawnictwa i pisma naszego, oczywiście pod hasłem „W służbie prawdy"...

Między innemi kłamstwami twierdzi „Przegląd Pozn." np.:

„Wbrew obowiązującej ustawie o urlopach dla pracowników umysłowych i robotników p. Pawłowski tych urlopów nie udziela i postawił sprawę w ten sposób, że pracownicy „dobrowolnie", bez zapłaty za niewykorzystany urlop, tych urlopów zrzekają się. O ile ktokolwiek upomniał się o należne mu honorarjum, grozi mu pozbawieniem pracy".

W tem całem doniesieniu niema oczywiście ani słowa prawdy, a „Przegląd Pozn." odpowie za oszczerstwo przed sądem.

Prawda o okólniku ks. Prymasa

Po pięciodniowym namyśle ogłosił „Dziennik Pozn." okólnik ks. Prymasa do księży dziekanów podwładnych mu archidiecezyj. Przytem „Dziennik Poznański" podnosi w oględniejszej formie zarzut, żeśmy rzekomo „zniekształcili treść" okólnika, a „Przegląd Pozn." w superlatywach ordynarnych zarzuca nam „sfałszowanie" okólnika.

Tymczasem to, cośmy ogłosili, otrzymawszy tekst z warszawskiego biura prasowego Str. Nar., odpowiada w całej pełni brzmieniu zasadniczego ustępu okólnika, ogłoszonemu przez powyżej wspomniane dwa pisma. W jednem tylko miejscu zaszedł zupełnie obojętny błąd drukarski, a mianowicie podano: „zwalczają wiarę św. i Kościół Katolicki" a ma być podobno: „zwalczają wiarę św. Kościoła Katolickiego". Nic to oczywiście istoty nie zmienia.

Według wspomnianych pism okólnik zawiera jeszcze następujące ustępy:

„Przypomniawszy te zasady, nie powinni Wielebni Księża uprawiać z ambony żadnej polityki partyjnej, unikając wszystkiego, coby ściągnąć mogło na duchowieństwo słuszny zarzut, że ono nadużywa swojego urzędowego stanowiska do narzucania swoich prywatnych zapatrywań politycznych.

„Przewielebny Ksiądz Dziekan zakomunikuje powyższe zarządzenie Wielebnym Księżom swego dekanatu, polecając im ponadto, aby w żadnym wypadku nie wikłali się w czynną akcję wyborczą, nie występowali na wiecach wyborczych i wogóle strzegli się postępowania, któreby robiło wrażenie gorszącego rozbicia w łonie duchowieństwa".

Jeżeli tak jest, to pytamy: czy te ustępy, zawierające polecenie dla księży jako księży, a więc wewnętrzna sprawę kościelną, zmieniają w czemśkolwiek ustęp zasadniczy o obowiązku katolików- Zgoła nie. Prawdą jest i pozostanie to, co ks. Prymas określił jako „zasadniczy obowiązek" katolika, a mianowicie, że „w nowoczesnym ustroju państwowym jest obowiązkiem katolików wybierać zgodnie z konstytucją i uczciwością chrześcijańską takich posłów i senatorów, którzy swojemi przekonaniami i swojem życiem poręczają, iż w dziedzinie ustawodawczej bronić będą prawdziwych interesów państwowych i wiary świętej".

Czy będą jej bronili Żydzi, odszczepieńcy, masoni i socjaliści z B. B., z listy nr 1?

Każdy szczery katolik, każdy uczciwy obywatel da odpowiedź przeczącą.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

W trosce o zdrowie dziatwy

Owocna i ofiarna działalność „Stelli", zasłużonego towarzystwa kolonij letnich

Bez rozgłosu, a jednak bardzo owocnie pracuje „Stella" towarzystwo kolonij wakacyjnych i stacyj sanitarnych dla dzieci szkół średnich i powszechnych. Od 35 lat na terenie Poznania towarzystwo to spełnia swe doniosłe, humanitarne zadanie, zajmując się wysyłaniem na kolonje lecznicze i wypoczynkowe biednej, słabowitej dziatwy, rozproszonej po szkołach naszego województwa, a łaknącej w czasie wakacyjnym świeżego ożywczego powietrza, słońca i swobody. To też tysiące niezamożnych rodziców zawdzięcza „Stelli", iż dzieci ich przebywają w różnych kolonjach, gdzie mają zapewnioną nietylko sumienną opiekę, lecz również zdrowe i obfite odżywianie.

Tego dzieła „Miłości bliźniego" nie zdołałaby „Stella" sama wykonać, gdyby jej nie podążyły z pomocą instytucje bankowe i społeczne, oraz ofiarne Koła Ziemianek. Naszemu szlachetnemu społeczeństwu należy się przedewszystkiem uznanie, za to, że ufne w rozwój „Stelli" pomimo krytycznego położenia finansowo-gospodarczego, nie pozbawiło jej swej stałej opieki, lecz z równą troskliwością starało się o zapewnienie dalszego i trwałego rozkwitu organizacji.

Dzięki temu „Stella" mogła na terenie województwa poznańskiego i w Gdyni w czasie wakacyjnym zorganizować 30 kolonij letnich dla szkolnej dziatwy, w których łącznie z stacją sanitarną w Kobylnicy znalazło pomieszczenie 503 chł. i 696 dziewcząt. Wspomnieć tu należy, że od 1896 roku t. j. od czasu tworzenia kolonij letnich do tej chwili „Stella" wysłała ogółem 39 983 dzieci.

Przed wysłaniem były dzieci badane prze pp. lekarzy i lekarki, a poza tem roztaczali również sumienną i bezinteresowną opiekę lekarską panowie lekarze na miejscu poszczególnych kolonij.

Dzięki życzliwości kuratorjum okręgu szkolnego, dyrektorów, inspektorów i rektorów szkół, „Stella" otrzymywała gmachy seminaryjne i budynki szkolne na prowincji, urządzono w nich kolonje letnie. Dzieci, które w myśl orzeczenia lekarskiego wysłano jako wątłe i słabowite po 4-tygodniowym pobycie wróciły do domów naogół czerstwe i wzmocnione na siłach, przybierając na wadze przeciętnie po 2.5 kg, a w niektórych wypadkach — znacznie więcej.

Zasadniczem dążeniem zarządu „Stelli" jest, aby dzieci miały pięciorazowe dobre i treściwe odżywianie, świeże powietrze, higjeniczne warunki umieszczenia, swobodę ruchu przy grach i zabawach, zmianę wrażeń przez wycieczki i moralną, religijną sumienną opiekę. By pobyt na kolonjach przynosił istotny pożytek zdrowiu dzieci, zakupiono dla kolonji w Międzychodzie 75 i w Inowrocławiu 65 nowych żelaznych łóżek i ponadto zaprowadzono dla wszystkich kolonij jednolity tryb życia, czas pożywienia, kąpieli, wspólnych gier, zabaw, wycieczek, oraz innych zajęć dzieci. Nadzór nad wysłanemi dziećmi wykonywało 48 opiekunów i opiekunek przeważnie z stanu nauczycielskiego, a tam gdzie ich brakło, dobierano odpowiednie siły pomocnicze t. j. ks. ks. kleryków, maturzystów seminarjów nauczycielskich, a do prowadzenia gospodarstwa kuchennego na kolonjach, które „Stella" sama zaopatrywała w żywność, przyjęto 43 osoby służby.

Wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób darzyli „Stellę" swojemi względami, dopomagali jej oraz przyczynili się do sprawności w organizowaniu i utrzymaniu kolonij letnich, wyraża ona za naszem pośrednictwem serdeczne „Bóg zapłać", prosząc ofiarodawców o dalszą pomoc i współpracę dla dobra ubogiej szkolnej dziatwy.

Fala ognia

Nowa serja pożarów na prowincji

W majątku Koninie w pow. nowotomyskim właśności Stan. hr. Łąckiego z Posadowa spłonęła obora i część gorzelni, wartości około 60 tysięcy zł. Przyczyny powstania ognia nie zdołano narazie dokładnie stwierdzić.

W Rojewie w pow. inowrocławskim spaliła się stodoła ze żniwem i narzędziami rolniczemi, oraz chlew z trzodą, własność Piotra Maślanki. — Szkody ocenia się na około 18 tys. zł. Jako podejrzanego o podpalenie aresztowano parobka Stanisława Doczyńskiego.

W Młynach w pow. strzelińskim prawdopodobnie wskutek zbrodniczego podpalenia, wybuchł pożar w zabudowaniach Stanisława Rembacza, niszcząc stodołę, szopę ze zbożem i narzędziami rolniczemi. Straty wynoszą około 15 tys. zł

W Wieleniu w dniu 4 bm. spłonęła stodoła własność Anny Abraham. Ponadto poszły z dymem dwie stodoły własność magistratu w Wieleniu i dwie stodoły własność Władysława Kowalskiego i Hugona Durenzi. Razem spłonęło pięć stogów z zapasami zboża. Straty wynoszą około 20 tys. zł. Jak się okazało, ogień wywołały przez lekkomyślność dzieci, bawiące się w pobliżu zapałkami.

W Golęczewie w pow. poznańskim spaliły się dwa stogi żyta, własność Fryderyka Arona. Przyczyny ognia nie stwierdzono. (k)

Karciarz zabójcą

Nieporozumienie karciarzy przygodny świadek przypłacił życiem

Z Inowrocławia donoszą:

Restauracja p. Krokowskiego przy ul. Kościuszki 17 była w poniedziałek widownią strasznego zajścia. — Przy jednym z stołów siedzieli bracia Jan i Stefan Chlebowscy oraz niejakiś Urbaniak i grali w karty. W ciągu tej zabawy doszło do jakiegoś nieporozumienia, z czego po sprzeczce wynikła bójka. Obecny w lokalu p. Stanisław Smyk, inwalida, wmieszał się do zatargu między Chlebowskimi i Urbaniakiem, pragnąc powaśnionych partnerów pogodzić. Jego napomnienia i wezwania do zgody jednak tylko jeszcze bardziej rozjątrzyły Chlebowskich, a Stanisław Chlebowski rzucił się na Smyka z dobytym nożem. Smyk ustępował i starał się w wszelki sposób uniknąć ciosu, lecz daremnie. Niepoczytalny awanturnik zadał Smykowi ciężką ranę w okolicę serca. Ostatkiem sił nieszczęśliwy inwalida wyczołgał się na sień, gdzie po chwili skonał. Przywołany lekarz stwierdził śmierć z powodu wewnętrznego przekrwawienia. Zbrodniarz po swym strasznym postępku ulotnił się a na ścigających go policję i obywateli rzucał się jeszcze z nożem, przyczem zranił p. Felcyna i Sobotę. Ostatecznie jednak ujęto go, skrępowano i oddano w ręce policji. Aresztowano również jego brata.

KALENDARZYK

Środa, 5 listopada 1930.

Słońce: wschód 6,55; — zachód 16,18; — długość dnia 9 godz. 23 min.
Księżyc: wschód 15,46; — zachód 5,37; — przed pełnią.
Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz 7 rano: Temperatura powietrza niska + 3 st. C., mgła, wiatr północno-zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 745 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa +12 st. C., najniższa + 3 st. C.
Przepowiednia pogody na czwartek: Pochmurno z chwilowemi przejaśnieniami, bez deszczu. Noc bardzo chłodna.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 2,78 m.
Kal. rzk.: Zacharjasz Pr.; jutro Leonard.
Kal. słow.: Sławomir Bł.; jutro Wszechwład.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Nabożeństwa w kościele S. S. Karmelitanek Bosych.** W czwartek, 6 bm. popołudniu o 4,30 przygotowawcze nabożeństwo do I piątku, konferencja, błogosławieństwo i druga konferencja o 5,30. W piątek, 7 bm. całodzienne wystawienie Najśw. Sakramentu, msze św. o godz. 6,30, 7,30 i 9, po południu o godz. 5,30 kazanie i repozycja.

— * **Całodzienna adoracja.** Dnia 7 bm. odbędzie się całodzienne wystawienie Najśw. Sakramentu. Początek o godz. 6, poczem odśpiewanie pierwszych 3 godzinek o Sercu Jezusowem. Uroczysta msza św. o godz. 8; o godz. 19 odśpiewanie ostatnich 2 godzinek, kazanie, procesja i błogosławieństwo. W środę od godz. 5 do 9 oraz w czwartek od godz. 16 okazja do spowiedzi św.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Towarzystwa Entomologicznego.** Miesięczne zebranie odbędzie się w czwartek, dnia 6 bm. o godz .19 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8 a.

— * **Zebranie Narodowej Organizacji Kobiet** odbędzie się w czwartek, 6 bm. o godz. 20 w salce Księgarni św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego 22. Referat wygłosi p. red. Piestrzyński: „Z zagadnień polityki zagranicznej". Wstęp dla członków i zaproszonych gości. — Zarząd.

— * **Z Narodowej Organizacji Kobiet, Koło Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, 7 bm. o godz. 20 na sali p. Kasprzakowej, ul. Kilińskiego 15. Referat wygłosi p. red. Fengler. Wejście tylko za okazaniem zaproszeń. O liczny udział uprasza Zarząd.

— * **Z Sodalicji Marjańskiej Panów S. E.** W czwartek o godz. 18 zebranie miesięczne, o godz 19.15 adoracja.

— * **Zebranie Sekcji Eucharystycznej Sodalicji Pań Miejskich** odbędzie się w piątek, dnia 7 bm. o godz 17 w Księgarni św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego 22. Na porządku obrad wykład ks. dr. Słomkowskiego na temat: „Praktyka częstej komunji św. w pierwszych wiekach a w czasach obecnych". O liczny udział członków i gości prosi Zarząd.

ŻYCIE SOKOLE

— * **„Sokół" Śródmieście.** Zebranie plenarne z wykładem p. dr. Wojtkowskiego, dyrektora Bibljoteki Raczyńskich, p. t. „W setną rocznicę Powstania Listopadowego" odbędzie się dnia 5 bm. o godz. 20,15 w salce przy ul. św Marcina 65.

— **„Sokół" Poznań 8 Śródka.** Zebranie odbędzie się dnia 6 bm. (w czwartek) o godz. 20 w parterowej sali Domu Katolickiego.

WYKŁADY

— * **Wykłady dla uczniów elektrotechniki.** Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych na woj. poznańskie i pomorskie łącznie z Korporacją Przemysłu Elektrotechnicznego urządza cykl bezpłatnych popularnych wykładów dla uczniów swych członków. Wykłady odbywać się będą począwszy od 15 bm. co sobotę od godz. 16 do 18 w sali wykładowej firmy „Philips" ul. Piekary 17 (pasaż Apollo). Kurs składa się z 15 prelekcyj, z czego pięć poświęci się elektrotechnice ogólnej, dwie maszynom elektrycznym, dwie akumulatorom, a po jednej budowie linij elektrycznych, prądom wysokiego napięcia, radjotechnice, racjonalnemu oświetleniu, przepisom budowy i ruchu, oraz zasadom kupieckim. Ilość uczestników kursu jest ograniczona na około 60 uczniów. Zgłoszenia przyjmuje biuro Zw. Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, Poznań, Wały Zygmunta Starego 9. I ptr. (Dom Rzemieślniczy).

WIECZORY, KONCERTY

— * **Wieczory taneczne Koła Matematyczno - Fizycznego S. U. P.** cieszą się zawsze powodzeniem. Goście wychodzą zawsze weseli i zadowoleni. Tym razem koło to urządza wieczorek taneczny w sali Kasyna Oficerskiego D. O. K. VII. (Plac Działowy 2) w dniu 15 listopada br. (sobota). Początek o godz. 21. Tą drogą zaprasza Zarząd Koła Szanowną Publiczność, Koleżanki, Kolegów i sympatyków Koła. — Zaproszenia otrzymywać można w lokalu Koła (Zamek) w czasie dyżurów członków Zarządu.

— * **Żeńskie Stow. „Strażnica" przy parafji Bożego Ciała** urządza dnia 9 bm. o godz. 19 w sali Domu Królowej Jadwigi wieczornicę z bardzo urozmaiconym programem. Bilety można nabyć u skarbniczki p. Zofji Marcinkowskiej przy ul. Kwiatowej 5 i dnia 9 bm. w biurze parafjalnem od godz. 12 do 13 oraz wieczorem przy kasie. Dochód przeznacza się na cele misyjne i zasilenie bibljoteki.

Przy obstrukcji, zaburzeniach trawienia, zgadze, uderzeniach do głowy, bólach głowy i ogólnem niedomaganiu, zażywa się rano naczczo szklankę naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka-Józefa".** Żądać w aptekach. nw 4922

— * **Bridge-dancing.** Tow. Pomocy dla Inteligencji w Poznaniu urządza dnia 9-go bm. o godz. 17 w sali malinowej Bazaru bridge-dancing. Wstęp z podwieczorkiem włącznie 5 zł.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Dyrekcja Kursów Wyższych Języka Francuskiego w Poznaniu** zawiadamia, że dnia 9 bm. o godz. 11,30 odbędzie się w Coll. Minus (sala 17) inauguracja roku szkolnego 1930-31 kursów wyższych i wręczenie nagród słuchaczom kursów praktycznych. Uroczystości tej przewodniczyć będzie konsul francuski p. Serre. — Mowę wygłosi dyrektor kursów, prof. uniwersytetu p. Langlade. Na zakończenie prof. uniw. p. Józef Morawski wygłosi odczyt na temat: „La tradition realiste dans la litteratura francaise". Na powyższą uroczystość zaprasza się całą elitę kulturalną miasta Poznania, członków Stow. Polsko-Francuskiego, romanistów, studentów, słuchaczy kursów, dalej przyjaciół Francji i Polski oraz wszystkich tych, którym zależy na zbliżeniu intelektualnem obu narodów. Wstęp wolny.

— * **Sprawa ustawy o wykonaniu zawodu inżyniera i sprawa izb inżynierskich.** Celem omówienia wyżej wymienionego zagadnienia odbędzie się w wtorek, dnia 11 bm. o godz. 19 w sali Stowarzyszenia Techników, św. Marcin 21 zebranie wszystkich tutejszych inżynierów i techników. Na zebranie zaprasza wszystkich zainteresowanych Stowarzyszenie Techników w Poznaniu.

— * **Dodatkowy autobus do Głównej.** — We wtorek, 11 bm. bezpośrednio po skończonej operze „Casanova" wyjedzie zpod gmachu „Opery" dodatkowy autobus P. K. E. do Głównej na zamówienie 3 Pozn. druż. harc. tak, że przyjazd do Głównej nastąpi około godz. 11. Osoby z poza drużyny, pragnące skorzystać z tej okazji, zechcą się zwrócić do p. Jarczyńskiego, ul. Nadolnik 10. przyczem zaznaczamy, że przejazd do Głównej wynosi 40 gr.

— * **Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych** donosi, że z powodu zmiany dotychczasowych godzin urzędowania kasa dyrekcyjna jest otwartą dla publiczności od dnia 1 bm. w dnie powszednie od godz. 9—13 a w soboty od godz. 9—12

— * **Kruszwica — Piotrków Kujawski.** Na wniosek Sp. Akc. Cukrownia w Kruszwicy wstrzymano całkowicie ruch osobowy i towarowy na linji wąskotorowej Kruszwica — Jerzyce — Piotrków Kujawski, podany w urzędowych rozkładach jazdy T-wa Ruch na stronie 64 w działce 68.

— * **Zw. Pracowników Elektrotechnicznych Zaw. Zjedn. Polskiego** w Poznaniu, ul. Półwiejska 20. na podstawie reskryptu p. Wojewody w Poznaniu z dnia 20 października 1930 r. L. dz. 15806/30 P. P. pośredniczyć będzie w poszukiwaniu posad dla swych członków i uprasza Pp. Pracodawców oraz życzliwych Związkowi Obywateli, by raczyli zapotrzebowania swe na pracowników branży elektrotechnicznej kierować do Społecznego Biura Pośrednictwa Pracy. Zamówienia uskutecznić można także drogą telefoniczną pod nr. tel. 54-22.

— * **35-lecie istnienia** obchodzi Tow. Przemysłowe Poznań-Rataje dnia 9 bm. w lokalu p. Przybeckiego. Równocześnie urządza się obchód 100 rocznicy Powstania Listopadowego. Referat o powstaniu wygłosi radny miasta p. Libera. Na intencję pomyślnego rozwoju towarzystwa odbędzie się msza św. o godz. 9 rano w kościele św. Rocha na Miasteczku. Początek uroczystości o godz. 16.

—* **Dzień śpiewu kościelnego.** Dzień św. Cecylji, patronki muzyki kościelnej, 22 listopada, jest dniem śpiewu kościelnego. W dniu tym lub w najbliższą niedzielę zarządy chórów lub organiści urządzą akademje, wieczornice lub koncerty religijne, ażeby spopularyzować cele chórów parafjalnych i pozyskać członków. Materjał na odczyty można łatwo znaleźć w miesięcz-

Głód - bieda - nędza!

czeka każdego, kto nie uwzględnia

w pierwszym rzędzie wyrobów krajowych

bo pomnaża biedę w kraju!

Związek Obrony Przemysłu Polskiego

POZNAŃ ulica Rzeczypospolitej 1.

niku „Muzyka Kościelna", wychodzącym w Poznaniu św. Marcin 8. — Kapłani zechcą pouczyć wiernych o śpiewie kościelnym i o chórach, a organistom niech użyczą pomocy i poparcia. — W dniu tym zechcą członkowie chórów przystąpić wraz z organistami do Komunji św. — Związek Chórów Kościelnych.

— * **Tow. Opieki nad Zwierzętami** podaje członkom oraz osobom zainteresowanym do wiadomości, że sekretarjat jest czynny w poniedziałki i czwartki od godziny 17 do 19 przy ul. Fr. Ratajczaka 17, w biurach Wlkp. Zw. Myśliwych.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Wygrana w banku Kwilecki Potocki i Ska.** W pierwszem losowaniu 3-proc. pożyczki budowlanej padła wygrana w wysokości 50 000 zł na obligację nr. 592 607, sprzedaną przez Bank Kwilecki Potocki i Ska pewnemu klientowi.

— * **Z Państw. Szkoły Ogrodnictwa w Poznaniu.** W październiku br. odbyły się egzaminy końcowe na wydziale ogrodnictwa ozdobnego. Egzamin ten złożyły następujące osoby: Kotnowska Zofja z Pabjanic, Łabkowski Józef z Warszawy, Smitkowski Romuald z Szubina, Sierosławska Zofja z Warszawy, Szczygielska Aleksandra z Bydgoszczy, Żurkówna Wincentyna z Częstochowy.

— * **Z Tow. Restauratorów.** Wczoraj odbyło się w lokalu p. Jarzyka plenarne zebranie, któremu przewodniczył prezes p. Piossek. Załatwiono sprawy wewnętrzno - organizacyjne, poczem zgromadzonym zakomunikowano, że 10 bm. odbędzie się o godz. 10 w kościele św. Marcina uroczysta msza św. celem uczczenia patrona Tow. Restauratorów św. Teodora. Członkowie Towarzystwa wezmą gremjalny udział w nabożeństwie. (z)

— * **Z Stow. b. Żołnierzy 57 p. p.** (3 p. strz. Wlkp.). Ostatnie plenarne zebranie stowarzyszenia było poświęcone dziesiątej rocznicy śmierci bohaterskiego dowódcy 57 p. p., śp. pułkownika barona Arnolda Szyllinga. Zebranie odbyło się w sali kasyna podoficerskiego pułku w obecności korpusu oficerskiego i podoficerskiego. Życie i śmierć bohaterskiego żołnierza, jakim był poległy w dniu 17 września 1920 r. w walkach z bolszewikami pod Kobryniem śp. pułkownik Szylling, przedstawił w referacie ówczesny kapelan pułkowy ks. prob. Gorgolewski. Jak wielce przejął się bohater dewizą wyrytą złotemi literami na pierwszym sztandarze pułkowym: „Życie, trud i mienie za prawo i wolność Ojczyzny", świadczy fakt. że wiekopomne słowa te kazał umieścić również w kaplicy pułkowej na froncie, aby żołnierze jego także podczas nabożeństwa pamiętali o szczytnych swych obowiązkach. W nawiązaniu do referatu obecny dowódca pułku p. podpułk. Żongołłowicz, w podniosłych słowach podkreślił znaczenie tradycji żołnierskiej. Do podniesienia uroczystości przyczynił się wydatnie zarząd kasyna podoficerskiego, dekorując salę zielenią i portretem śp. pułk. Szyllinga, pendzla artysty-malarza Jasnocha. (k.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadek konduktora.** Na ulicy Półwiejskiej wychylił się z jadącego tramwaju konduktor kolejowy Franciszek Stróżyk w chwili, gdy obok przejeżdżał wóz meblowy. P. Stróżyk został ściągnięty z tramwaju i odniósł przytem kontuzje. Przewieziono go do lecznicy miejskiej, gdzie stwierdzono, że Stróżyk odniósł zgniecenie klatki piersiowej. (k.)

— * **Samochód złamał koniowi nogę.** Samochód P. Z. 11 034 najechał na jednokonną powózkę p. Gazy przy ul. Nadbrzeżnej 9. Wskutek zderzenia samochód złamał koniowi nogę. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Wykroczenia samochodowe w październiku.** W październiku br. w 568 wypadkach spisała policja protokóły z powodu wykroczeń samochodowych i dorożkarskich. Z powodu nieoświetlenia samochodów było 201 doniesień, dla szybkiej jazdy i nieprawidłowego wyprzedzania innych samochodów 21, nadmiernego dymienia 43, niereagowania na sygnały policji 34, zderzenia samochodów z powózkami itd. 15, niezatrzymywania się przy przystankach tramwajowych podczas stania tramwaju 26, za tamowanie ruchu kołowego 68, za palenie tytoniu przy sterze podczas jazdy 7, za używanie syreny zamiast trąbki ręcznej 10, za najechanie ludzi 4. Nie wyczerpuje to jednak listy wykroczeń samochodowych i dorożkarskich. Za przepełnienia autobusów pasażerami spisano 9 doniesień, za niewskazywanie kierunku jazdy 21, za jazdę bez dyplomu względnie dowodów rejestracyjnych 22, za brak firmy względnie tabliczki z napisem właściciela w 3 wypadkach, za nieczytelny numer rejestracyjny 7, nieprzepisową jazdę 50, niespuszczenie chorągiewki podczas jazdy z pasażerami 3 i zatrzymywanie się na nieprzepisowem miejscu 24. (z.)

— * **Aresztowania.** Jako poszukiwanego przez sąd okręgowy w Gnieźnie, komendę powiatową policji w Wągrówcu i policję państwową w Sokołowie aresztowano Henryka Kwietniaka bez stałego mieszkania. Również ujęto Czesława Kanieckiego bez stałego mieszkania, poszukiwanego przez sąd powiatowy w Koninie. (z.)

— * **Nieuczciwa służąca.** W tych dniach właścicielka mieszkania przy ul. Marszałka Focha 73 przytrzymała swą służącą Katarzynę Mielka na gorącym uczynku kradzieży 12 złotych. Jak się okazało, Mielka dopuszczała się systematycznie kradzieży pieniędzy, a podczas doraźnej rewizji znaleziono u niej 240 złotych schowanych w łóżku. (z.)

— * **Czyja własność?** Na Wolnicy znaleziono worek, paczkę, 4 skrzynki sera i 60 puszek sardynek oraz 33 pudełka sera „Hansa". Sery i sardynki prawdopodobnie skradziono gdzieś. Cały zapas znajduje się w przechowaniu IV komisarjatu przy ul. Krętej. (z.)

— * **Czyj rewolwer?** W wydziale śledczym policji państwowej znajduje się rewolwer marki „Dreyse" nr. 55 002. Rewolwer pochodzi prawdopodobnie z kradzieży. (z.)

— * **Ucieczka mordercy.** Władze śledcze prowadzą pościg za Władysławem Jagiełą z Orzechówka na Pomorzu. Liczący lat 20 zbrodniarz, z zawodu robotnik, dopuścił się morderstwa na osobie 16-letniej Anny Maciówny z Orzechówka, którą znaleziono bez życia na szosie między Ryńskiem a Orzechowem. (k.)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Epilog sprawy Hoppe contra Rumplewicz.** Dnia 14 października br. odbyła się rozprawa apelacyjna w dość głośnej swego czasu sprawie mistrza kominiarskiego B. Hoppego przeciwko koledze po fachu Rumplewiczowi. W pierwszej instancji w sądzie powiatowym innych 9 oskarżonych zawarło z p. Hoppem ugodę, według której zarzuty swe o należenie p. H. do Ostmarkenvereinu odwołali, przepraszając p. Hoppego i stwierdzając, że był zawsze szczerym Polakiem. Natomiast p. Rumplewicz ugody zawrzeć nie chciał i zasądzony został na grzywnę i koszta procesowe. Przeciwko temu wyrokowi p. R. wniósł apelację. Nie zdołał jednakże przeprowadzić dowodu prawdy, wobec czego za radą przewodniczącego oraz swego własnego obrońcy cofnął apelację, poczem sąd nałożył mu koszta postępowania apelacyjnego i zatwierdził wyrok pierwszej instancji. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Walka z bandytami.** Zuchwałego napadu dokonano pomiędzy Bydgoszczą a Przyłękami. Na jadącego rowerem rzeźnika Kanarkiewicza rzucił się jeden z stojących przy drodze osobników, uderzając go laską w głowę. Kanarkiewicz spadł z roweru, lecz dobywszy noża, rzucił się na napastnika i ranił go w kark. Teraz jednak towarzysz napastnika zaatakował Kanarkiewicza i ciął go nożem w plecy. Podczas walki z bandytą wypadło Kanarkiewiczowi około sto złotych w monetach z kieszeni i napastnik skwapliwie rzucił się na pieniądze. Ten moment wyzyskał raniony p. K., który nb. miał przy sobie znaczniejszą sumę gotówki i zbiegł na rowerze. (k.)

— * **Samobójstwo szofera.** W jednym z lokali przy ul. Dworcowej w Bydgoszczy popełnił samobójstwo 25-letni szofer Franciszek Glabiszewski z Brodnicy na Pomorzu. Samobójca zastrzelił się z rewolweru, ukrytego pod płaszczem. Glabiszewski zmarł w pół godziny po przewiezieniu do szpitala. Motywy rozpaczliwego kroku nie zostały jeszcze ustalone. (k.)

— * **Kradzież 4 koni wyjazdowych.** W Szelejewie w pow. gostyńskim w jednej z ostatnich nocy włamano się do stajni właśc. ziemskiego Stanisława Karłowskiego. Złodzieje zabrali 4 konie wyjazdowe, wartości 14 tys. zł. Kradzież zauważono niebawem i dzięki natychmiastowemu pościgowi konie znaleziono uwiązane w gąszczach leśnych w lasach pod Błażejewem w pow. średzkim. Rabusie zdołali uciec z niemi blisko 30 klm. Z tymczasowych dochodzeń wynika, że kradzieży dopuścili się cyganie. (k.)

— * **Samobójstwo ziemianina.** W poniedziałek wieczorem popełnił samobójstwo właściciel majątku Gębnia pod Pakością, Adamski. Nieboszczyk pozostawił list pożegnalny, w którym jako powód samobójstwa podaje straty wielkie i niepowodzenia majątkowe. Podobno jednym z powodów rozpaczliwego kroku była upadłość młyna w Damasławku, w którym Adamski był majątkowo mocno zaangażowany.

— * **Dłuto w brzuchu.** Gimnazjasta Michał Chudoba, pragnąc wykonać pracę okazową dla mającej powstać w gimnazjum śremskiem pracowni filologicznej, zranił się niebezpiecznie. Chciał bowiem oprawić dłuto i oparł je o brzuch. Z powodu nacisku dłuto zsunęło się z guzika marynarki i wbiło się głęboko w brzuch. Nieszczęśliwego odstawiono do szpitala miejskiego, gdzie musiano natychmiast przeprowadzić operację. Stan chorego jest bardzo ciężki. (wa.)

— * **Pożar.** W Lipach pow. kościerskiego wybuchł pożar w stodole p. Dębka. Spłonęły wszystkie maszyny rolnicze i tegoroczny zbiór 1 000 ctr. zboża. Jak dotychczasowe śledztwo wykazało, ogień został prawdopodobnie podłożony z zemsty. Szkody są poważne, będą jednak pokryte przez ubezpieczenie. (dt.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Orzechowo, pow. Września.** (Wieczornica katolicka.) Staraniem Tow. Gimn. „Sokół" odbyła się w niedzielę, 26 października jako w VII Dzień Katolicki wieczornica katolicka, którą zagaił ks. prob. Geldner z Czeszewa. Na program składały się a) śpiew chórowy i uscenizowany, b) referat o ks. patronie Wawrzyniaku, który wygłosił członek „Sokoła", dh. Gomółka, c) deklamacje solowe i uscenizowana. Na zakończenie zaśpiewano wspólnie: „My chcemy Boga".

— (Akademja ku czci Tadeusza Kościuszki.) Po zamknięciu przez ks. prob. Geldnera wieczornicy katolickiej, zarządzono kilkuminutową przerwę, poczem odbyła się akademja ku czci Tadeusza Kościuszki, którą zagaił prezes dh. Wojciechowski. Treściwy referat o Tadeuszu Kościuszce wygłosił wiceprezes okręgu gnieźnieńskiego dh. Kaliszewski z Wrześni, następnie dzieci szkolne pod kierownictem kierownika szkoły p. Bączkowskiego odegrały obrazek sceniczny „Rozmówki o Kościuszce". Śpiewem „Choć burza huczy wkoło nas", zakończono tę podniosłą uroczystość. W przerwach podczas wieczornicy i akademji przygrywała orkiestra fabryczna firmy B. Bystrzycki pod batutą kapelmistrza p. Dzięczkowskiego.

— * **Kłecko.** (Złote gody.) Dnia 1 bm. obchodził p. Bartłomiej Gierczak, emerytowany urzędnik pocztowy wraz z małżonką Franciszką z Marciniaków 50-letni jubileusz godów małżeńskich. Jubilatom życzymy doczekania się przy czerstwem zdrowiu diamentowych godów. (wa.)

— * **Jarocin.** (Podejrzani o podpalenie.) W wyniku dochodzeń w sprawie pożaru u Andrzeja Gościniaka w Niedźwiadach ustalono, iż ogień został podłożony. Jako podejrzanych aresztowano Andrzeja Gościniaka oraz Ignacego Wyżuję i odstawiono ich do sędziego śledczego w Jarocinie.

— (Pożar.) W Raszewach spłonął stóg żyta p. Wojciecha Koleckiego. Są silne poszlaki, że stóg podpalono. (k.)

— * **Chełmno.** (Placówka akcji katolickiej.) Staraniem ks. prob. Bączkowskiego odbyło się dnia 27 bm. zebranie konstytucyjne przedstawicieli organizacyj parafjalnych. Utworzono parafjalny wydział akcji katolickiej, w skład którego weszły następujące organizacje: Tow. Pań Miłosierdzia, III. Zakon, Stow. Matek Chrześcijańskich, Tow. Mężczyzn Katolickich, Stow. Młodzieży Męskiej i Żeńskiej oraz Stow. Dzieci Marji. Wydział poświęcać będzie swoją pracę szerzeniu zasad katolickich wśród parafjan i akcji charytatywnej. (cm.)

— * **Bydgoszcz.** (Kradzież maszyny do masła.) Z mleczarni p. Antoniego Richela w Kruszynie skradziono w tych dniach maszynę do wyrabiania masła i 55 klg. masła. Jako sprawców kradzieży ujawniono Józefa i Edmunda Rogozińskich, oraz Bronisława Siemieńskiego, wszystkich z Bydgoszczy.

— (Pożar stogu.) Przy ul. Ruskiej spłonął w tych dniach stóg zboża p. Marji Kaźmierczakowej. Stóg był ubezpieczony na sumę 15 tys. zł. Przyczyny pożaru nie ustalono narazie. (k.)

Występ 16-letniego skrzypka-wirtuoza WŁADYSŁAWA WOCHNIAKA z Filharmonją Poznańską.

Jak już donosiliśmy, Filharmonja Poznańska zaangażowała na drugi koncert symfoniczny, który odbędzie się w nadchodzącą niedzielę, dnia 9 listopada w południe o godz. 12 w auli uniwersyteckiej niezwykle utalentowanego skrzypka - wirtuoza WŁADYSŁAWA WOCHNIAKA, laureata Państw. Konserwatorjum w Warszawie. O występie Wochniaka we Lwowie pisze „Wiek Nowy": Wielkim talentem jest niezaprzeczenie 16-letni Władysław Wochniak. Pierwsze pociągnięcie smyczka, wydobywające ton głęboki, płynący równocześnie z serca i z dobrze pracującego mózgu o tem zdecydowało. Od opanowania postaci poprzez śmiałe rzuty lewej ręki, staranność i nieskazitelność czystości tonu, pracę nad pogłębieniem wniknięcia w istotę kompozycji — wszystko to wróży młodziutkiemu, a dziś już bardzo dobremu skrzypkowi wielką i świetlaną przyszłość". Władysław Wochniak wykona na niedzielnym koncercie Paganini'ego koncert skrzypcowy D-Dur, w którym będzie mógł wykazać wszechstronny swój talent. Koncertem dyrygować będzie dyr. Opery warszawskiej **Adam Dołżycki**, znany dostatecznie publiczności poznańskiej.

Przedsprzedaż biletów w cenie 2 do 6 zł w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. PP. studenci U. P., uczniowie konserwatorjum i młodzież szkolna korzysta z biletów ulgowych w cenie 1 zł. Bilety te nabyć można tylko w dzień koncertu przy kasie auli od godz. 10 do 11,30 za okazaniem legitymacji. zw 26 275

Teatr Wielki

DZIŚ — „Cavalleria Rusticana" i „Pajace"
Środa, 5. 11. „Cavalleria Rusticana" i „Pajace".
Czwartek, 6. 11. „Orłow".
Piątek, 7. 11. „Manru".
Sobota, 8. 11. „Orłow".
Niedziela, 9. 11. po poł. „Księżniczka czardasza".
Niedziela, 9. 11. wiecz. „Madame Butterfly".
Poniedziałek, 10. 11. „Orłow".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par", ul. 27 Grudnia 18, od godz. 10 do 17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11,30 do 13,45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Przeprowadzka" — występ J. Sosnowskiego.
Czwartek, 6. 11. „Przeprowadzka". Występ J. Sosnowskiego.
Piątek, 7. 11. „Proboszcz wśród biedaków" (ceny zniżone).
Sobota, 8. 11. po poł. „Staś lotniczek", bajka dla dzieci (ceny zniżone).
Sobota, 8. 11. wiecz. „Przeprowadzka" — występ J. Sosnowskiego.
Niedziela, 9. 11. po poł. „Staś lotniczek", bajka dla dzieci (ceny zniżone).
Niedziela, 9. 11. wiecz. „Przeprowadzka", występ J. Sosnowskiego.
Poniedziałek, 10. 11. „Proboszcz wśród biedaków".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Zarząd przymusowy".
Czwartek, 6. 11. „Zarząd przymusowy".
Piątek, 7. 11. „Zarząd przymusowy".
Sobota, 8. 11. „Zarząd przymusowy".
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

TEATR POPULARNY.

DZIŚ — „Ponad Śnieg" — z udziałem W. Siemaszkowej.
Czwartek, 6. 11. „Polacy w Ameryce" (premjera).
Piątek, 7. 11. „Polacy w Ameryce".
Początek o godzinie 8.30 wieczorem.
Bilety można wcześniej nabywać w księgarni p. Dippla przy pl. Wolności 11 (tel. 17-94) od godz. 9 do 18, a od godz. 19 przy kasie. W niedziele i święta od godz. 10 przy kasie teatru.

Mimochodem

„Coś"

Od najdawniejszych czasów ludzie pod zjawiska niezrozumiałe i dziwne podkładali jakąś tajemniczą moc, jakieś „coś", co je powoduje. Wierzyli, że dziwni i ukryci bogowie poruszają słońce i gwiazdy, posługują się piorunami dla zadokumentowania swoich humorów, pchają chmury itp. wyczyniają figle.

I dziś jeszcze ludziom to zostało. Jedni wierzą, że „coś" w tem jest, gdy czarny kot im przejdzie przez drogę, — inni, że „coś" to znaczy, gdy im się przyśnią cztery stare panny, polewające róże.

A jużci w naszej polityce... Bo też tutaj tyle się dzieje rzeczy niezrozumiałych, tajemniczych, zawiłych. Tu kogoś łapią, tam kogoś wywożą, indziej znowu przywożą, to znów ktoś ginie na amen. Tam przemianowują, tu przesadzają, ówdzie rozwiązują, gdzieindziej organizują. Prawdziwy hokuspokus.

I przecież, dla dobra sprawy, wierzyć trzeba, że „coś" w tem tkwi, bo gdyby wszystko to robione było na oślep, bez sensu, byłoby jeszcze smutniej.

Przecież coś" musi w tem być, jeżeli się wybitnych ludzi tuzinami wsadza do turmy.

„Coś" musi w tem być, jeżeli nauczycielowi daje się dymisję bez emerytury po 18 latach pracy.

„Coś" musi w tem być, jeżeli dochody maleją, a podatki rosną.

„Coś", owszem, ale co? Jaki sens? Jaki cel?

Ostatnio wpadłem na pewien tajemniczy ślad. Oto, — wypadki chodzą po ludziach, — wziąłem do ręki „Przegląd zegarmistrzowski i złotniczy", Nr. 20, rok VI. Niejaki T. P. opisuje tam wizytę w pracowni złotnika i cyzylera Wł. Gontarczyka w Warszawie. Widział tam piękne rzeczy: przeróżne klejnoty i kosztowności, ample i lichtarze, insygnia arcypasterskie itd. A również buławę dla marszałka i w końcu „jeszcze „coś", o czem wkrótce cała Polska mówić będzie, a o czem mi w tej chwili mówić niestety nie wolno" (cytat przepisany dosłownie!).

„Coś", o czem cała Polska mówić będzie, i to u złotnika? Co to takiego? Koronę z królestwem dałbym chętnie temu, kto to zrozumie.

— — — — — — — — — —

Ale, ale, mam tu jeszcze ładną historyjkę a propos królów i królików.

Proszę sobie wyobrazić, że otrzymałem ostatnio ciekawą książkę o hodowli królików. Jej długi acz rzeczowy tytuł brzmi:

„Króliki rasowe i luksusowe, oraz ich hodowla: domowa z pomocą jednej samicy na małą skalę i przemysłowa z pomocą setek samic na większą skalę".

Wszystko to bardzo piękne. Odwracam pierwszą kartkę. Wydrukowano tam wielkiemi literami taką dedykację:

„Pierwszemu wskrzesicielowi Polski i kandydatowi na króla Polskiego . . . . . ." — następuje nazwisko. Czyje? Zgadnijcie. I wybaczcie, że śmiałem się w kułak!

Karo.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU

ZACZYNAMY TEGOROCZNE „UNIWERSITY EXTENSION"

Jak i w latach ubiegłych tak i w roku bieżącym odbywać się będą w Poznaniu i w wojew. poznańskiem Powszechne Wykłady Uniwersyteckie. Wykłady te prowadzone są przedewszystkiem siłami uniwersyteckiemi, obok tego jednak służą pomocą wybitni specjaliści różnych dziedzin wiedzy, nie wchodzący w skład ciała nauczycielskiego uniwersyteckiego.

Powszechne Wykłady Uniwersyteckie posiadają — rzecz jasna — swój oddział w Poznaniu. Oddział ten koncentruje swą działalność odczytową z jednej strony na tygodnie adwentowe, z drugiej zaś na wielkopostne. Pierwsza serja, t. j. adwentowa, rozpocznie się dnia 10. 11. i trwać będzie do 14. 12. W roku bież. odczyty będą ujęte w pewne cykle, między innemi w związku z obecnym „rokiem rocznic". Przewidziane są na okres adwentu cztery cykle, z tych dwa pierwsze, już ułożone, przypadają na listopad. Pierwszym z nich będzie „Prasa".

Cykl ten ma za zadanie poinformować z jednej strony szerszą publiczność o tym ważnym odcinku życia społecznego, z drugiej zaś pouczyć młodzież czego może się spodziewać po wyborze zawodu dziennikarskiego i jakich warunków osobistych oraz przygotowania ten zawód wymaga.

Cykl ten obejmuje pięć odczytów: 10 listop. Red. Jerzy Drobnik, Prasa jako narzędzie opinji. 11 listop. Red. Jerzy Drobnik, Prasa jako przedsiębiorstwo. 13 listop. Red. Jerzy Gutsche, O wyborze zawodu dziennikarskiego. 14 listop. Red. Bohdan Jarochowski, O reportażu dziennikarskim. 15 listop. Dr. Józef Górski, Prawo prasowe w Polsce.

Cykl drugi: „W stulecie powstania listopadowego i w dziesięciolecie bitwy warszawskiej", nawiązujący do rocznic, przypadających na rok bieżący stara się dać pogląd na całość walk niepodległościowych, toczonych przez Polskę z Rosją. Cykl ten obejmuje dziesięć odczytów: 17 listop. Prof. U. P. A. M. Skałkowski, Powstanie Kościuszkowskie; 18 listop. Prof. Piotr Żukowski, Epoka Mikołaja I. (część I.); 19 listop. Prof. Piotr Żukowski, Epoka Mikołaja I. (część II); 20 listop. Dyr. A. Wojtkowski, Rok 1830/31; 21 listop. Mg. Janusz Staszewski, Rok 1830/31 we Wielkopolsce; 22 listop. Dr. Wisława Knapowska, Sylwetki działaczy emigracyjnych doby listopadowej; 24 listop. Prof. U. P. A. Kleczkowski, Powstanie listopadowe w poezji niemieckiej; 25 listop. Prof. U. P. K. Chodynicki, Rok 1863; 26 listop. Prof. U. P. K. Chodynicki, Rosja rewolucyjna wobec walk o niepodległość Polski; 27 listop. Prof. U. P. Z. Wojciechowski, Wojna polsko-rosyjska 1920 roku.

Na miesiąc grudzień przewidziane są cykle „Obcych", oraz „Przyroda i technika".

Powszechne Wykłady Uniwersyteckie posiadają swe oddziały w województwie poznańskiem i pomorskiem w Brodnicy, Bydgoszczy, Chełmnie, Chodzieży, Czarnkowie, Koźminie, Krotoszynie, Nakle i Śremie. Ułożone są już cykle odczytów dla Chodzieży, Nakła i Śremu. Szczegóły podadzą oddziały miejscowe, w „Kurjerze Poznańskim" o każdym odczycie przyniesie wiadomość dział wiadomości prowincjonalnych. Oddział gdański rozpoczął swą działalność dnia 31. 10. odczytem red. J. Drobnika pt. „Istota i przyszłość stosunków polsko-niemieckich". Odczyt kładący nacisk na poznawczą stronę zagadnienia wygłoszony został przed inteligencją całej Polonji gdańskiej.

Odczyty poznańskie odbywać się będą w sali 17-tej Collegium Minus o godz. 20-tej.

Książki nadesłane

T. T. Jeż: „Ojciec Nikon". Powieść historyczna. 2 t. Wyd. M. Arcta w Warszawie

St. Pawłowski: „Geografja". Dla VI oddz. szkoły powszechnej i niższego gimnazjum Lwów - Warszawa 1930. Książnica - Atlas.

Dr. Stanisław Orskini-Rosenberger. „Program badań socjologicznych w zakresie badań narodowościowych w województwach wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej". Warszawa. 1930. Bibljoteka Spraw Narodowościowych.

NAJNOWSI DEBIUTANCI KRAKOWSKIEJ POEZJI

„Ręka na sterze" — Kosmiczność i urbanizm — A co z przyrodą? — Dalsze możliwości — Wiersze prozatora — „Błękitna defilada" — Współczesność jako motor — Rozwój ku mowie niewiązanej — "Poranek goryczy" — Znów reportaż poetycki — Typowy neobarok — Między energją a smętkiem — Właściwa atmosfera.

Witold Zechenter, syn znanego nowelisty (autora „Zawziętego lasowiaka"), ongi współredaktor wraz z J. Braunem śp. „Gazety Literackiej", to poeta dziennikarz i tłumacz w jednej osobie. Z wierszami jego spotykaliśmy się już oddawna po perjodykach. Część ich wyszła niedawno w osobnym zbiorku p. t. „Ręka na sterze". Wybór jednak niezawsze uznalibyśmy za szczęśliwy. Czytaliśmy już lepsze i ciekawsze wiersze jego pióra. Poetę rozpiera młodzieńcza radość życia oraz naiwna ciekawość do wszystkiego, co go otacza. Ten pierwszy tomik poezyj — to poszukiwanie samego siebie — poszukiwanie po różnych drogach. Jedne wiodą w wieczność kosmosu — ku Bogu, inne ku ziemi, inne w huczące ulice miasta - kolosu „wykutego pracą, młotem człowieka: wolą".

W zbiorze tym najwięcej właśnie wierszy osnutych na motywach urbanistycznych, lecz do nas przemawiają silniej takie jak „Modlitwa", „Duch", „Modlitwa o koniec świata", pełne entuzjazmu i pogardy dla „cichutkiego życia w swojem małem podwórku", oraz tęsknoty za nieznanem i wielkiem — za Bogiem:

W dusze nasze tchnij wieczność, o wieczysta Duszo
i porwij nas ze sobą w dale piorunowe.
I tam w huku lecących przez pustkę ogromów,
w potwornym ryku planek wyjących jak morze,
w królestwie Twem, w Twym wielkim i natchnionym domu,
tam w nas, w ludziach, wyświęcisz podobieństwo boże!

W polu poetyckiego widzenia Zechentera, brak prawie zupełnie obrazów przyrody. W wierszu p. t. „Zielone święta", autor trafnie określa stosunek poetów powojennych do natury, jako wiecznie żywego źródła natchnień poetyckich:

Odciągnęła nas od ciebie wojna,
odciągnęły ramiona maszyn —
dziś idziemy do ciebie Matko Znoju,
Matko Chleba i Poezji naszej!

Ale jak dotąd, mimo zapowiedzi „oderwania stóp od twardych piersi trotuarów" i wejścia „na letnią ciszę nawisłych skwarem dróg", wiersze okazują coraz większe zacieśnianie się w urbaniźmie. Ale talent jego dopiero się rozwija i dojrzewa, kryjąc w sobie dalsze możliwości.

Znany już z paru ciekawych prac belletrystycznych Michał Rusinek, zadebiutował tomikiem poezyj p. t. „Błękitna defilada", wydanym w oficynie słynnego już poznańskiego typografa i nakładcy mecenasa młodych poetów J. Kuglina. Na ciekawej budowie rytmicznej i filmowej ruchliwości obrazów „Paradzie" i „Defiladzie" zaważył zdaje się sławny „Marsz" Wł. Majakowskiego, zrodziły się one chyba z założeń czysto formalnych, z chęci zmierzenia się z pewnemi problemami wersyfikacji. Podobnych wypracowań poetyckich — nieraz udatnych i ciekawych — jest u Rusinka więcej. Trudno narazie określić, jakie zagadnienia najbliżej go interesują. Współczesność w najrozmaitszych jej przejawach a więc: wychowanie fizyczne i rekordy sportowe, pacyfizm, urbanizm, kult pracy i uwielbienie technicznego postępu XX w., zagadnienia społeczne i t. d. aż do rewolucji w Chinach — oto parę ważniejszych motywów, opiewanej przez autora współczesności. Pod względem formalnym niemała sprawność w operowaniu nowomodnemi środkami wersyfikacyjnemi oraz znaczne poczucie rytmiki; czytają się te wiersze gładko, ale trwalszego wrażenia niestety nie zostawiają. Osobiście jestem skłonny przypuścić, że decydujący rozwój talentu Rusinka odbędzie się raczej na terenie prozy. Wskazywałyby na to jego udatne próby nowelistyczne i powieściowe.

Trzeci debiutant, podobnie, jak W. Zechenter i M. Rusinek na ścieżki reportażu poetyckiego zbaczający — to Marjan Czuchnowski, którego pierwszy tomik pt. „Poranek goryczy" spotkał się również z zaszczytem wyjścia z pod Kuglinowej tłoczni. Debiut ten budzi radość jako objawienie niewątpliwego talentu, lecz niektóre budzą obawę, czy autor znajdzie dość siły, aby się wyzwolić z pod pewnych modnych a przemijających formułek, za któremi idzie powtarzanie pewnych stałych chwytów stylistycznych Operowanie dziwacznemi nieraz skojarzeniami myśli i obrazów, które czynią z niektórych wierszy nierozwiązalne rebusy, lubowanie się w grze słów i w budowaniu z nich pięknych zdań o aforystycznej formie — to typowy przykład modnego dziś u nas neobaroku.

Niemniej mamy do czynienia z niewątpliwym talentem. Poeta to o naturze subtelnej i marzycielskiej (mimo programowej walki z marzeniami), o temperamencie żywym, bystrej spostrzegawczości i nadzwyczaj obrazowej wyobraźni. Stąd nie brak więc również akcentów silnych, myśli głębszych, obrazów pięknych i oryginalnych (szczególnie swoiście odczuwane krajobrazy wiejskie). Niektóre strofy „Pieśni o ojczyźnie", „Wyznania", wierszy o Wyspiańskim, Fochu, „Jesieni uczucia" itp. przemawiają do nas pięknem poetyckiem. Mimo jednak szumnego „Wyznania": „Nie po serc idę ciepły płacz i smutek przeczulonych łbów...", mimo patetycznego programu, zawartego w „Pieśni o ojczyźnie":

Dawniej bywało, poeta
kruszył w lirykach słów ciche źdźbła
dzisiaj natchnienie pracuje na metach,
poezja w stali się śmieje, nad głową muruje dach...
Odrzucić wszystko słabe, miękkie... itd.

Nastrój przeważnej części wierszy Czuchnowskiego świadczy, że poranek młodości poety omglony jest goryczą smutków, zwątpień, nieukojów i że raczej minorowe uczucia stanowią właściwą jego atmosferę.

Rajmund Bergel.

Kraków.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Wizyta uczonego węgierskiego. Z Krakowa piszą nam: Bawił tu nakonnity uczony węgierski, prof. geografji na uniwersytecie w Debreczynie, Rudolf Milleker. Wygłosił trzy wykłady naukowe w Towarzystwie Przyjaciół Węgier. J. J. — p. t. „Nieznany kraj" i w Polskiem Towarzystwie Geograficznem p. t. „Jezioro Balaton" i „O krajobrazie i osadnictwie Alföldu". (tk)

Z Polskiego Tow. Chemicznego. Oddział wileński odbył posiedzenie z odczytem prof. Dr. Hlasko p. t.: Elektrochemja roztworów niewodnych w świetle najnowszych badań".

OCHRONA ZABYTKÓW

Nagrobki Wybickiego. W ostatnim zeszycie „Tęczy" znajdujemy notatkę pióra prof. A. M. Skałkowskiego, poświęconą pomnikom grobowym Józefa Wybickiego. Jest ich dwa. Jeden pierwotny, drewniany, który znamy tylko z notatki J. Łukaszewicza, a którego szczątek — figura, przedstawiająca kobietę w żałobie — znajduje się w Poznańskiem Tow. Przyjaciół Nauk. Drugi — nowy, wzniesiony prawdopodobnie przez rodzinę około roku 1880, zbudowany z piaskowca. Prócz opisu nagrobków autor opowiada w notatce o otwarciu grobu i ekshumacji zwłok Józefa Wybickiego, dokonanych w roku 1923 i przewiezieniu szczątków do kościoła św. Wojciecha w Poznaniu. (tk)

TEATR

Czesko-niemiecka wzajemność w teatrze. Jak donoszą pisma praskie, Narodne Divadlo wystawi Arnolda Zweiga „Spór o sierżanta Gryszę", oraz Franciszka Werfla „Królestwo Boże w Czechach", zaś teatr na Winohradach będzie grał Stefana Zweiga „Jagnię biedaka". Za to Nowy Teatr Niemiecki w Pradze wystawi dwie czeskie opery: „Strachy w zamku" Jarosława Krziczki, oraz „Z martwego domu" Leona Janaczka, zaś niemiecki teatr w Morawskiej Ostrawie przyjął na repertuar „NawrócenieFerdka Pistory", znaną sztukę Franciszka Langera.

LITERATURA

„Pani Walewska" Gąsiorowskiego ukazuje się nakładem Domu Książki Polskiej w nowem wydaniu. Jest ono czwartem z rzędu, więc dowodzi, że przyjęła się popularyzacja historji w tych gładkich chociaż trochę rozwlekłych opowiadaniach, które zaznajamiają amatorów nietrudnej lektury z krawą historją caratu, z rokiem 1831 („Huragan") itd. itd. Nowe wydanie jest i ma dość duży i wyraźny druk oraz gustowną okładkę. (pk)

Dłuższe Maupassanty. Bibljoteka Groszowa wydała powieść Maupassanta ochrzczoną niewiadomo czemu „Potęgą śmierci", podczas gdy jej tytuł oryginalny brzmi „Fort comme la mort" oraz drugą: „Jej serce" (tytułu sobie nie przypominam po francusku, lecz bodajże również coś się z tem pokręciło) Maupassant jako nowelista jest, wiadomo, klasykiem tego trudnego rodzaju, natomiast w powieściach dłuższych mocno się postarzał. Jego spędzający życie na romansach paryscy próżniacy, są obcy nawet swoim dzisiejszym sukcesorom. Minęły suknie na tysiąc haftek, buciki na szesnaście guzików, turniury i dwadzieścia pięć lat trwające adulterja. Po Prouście, nawet po lepszych Claude Farrere'ach, psychologja tych długich romansów z ostatniej ćwierci wieku dziewiętnastego wygląda wodnisto. Pokryły się one pleśnią, lecz nie nabrały patyny. We Francji bodajże czytają je historycy literatury — u nas trudniej będzie im znaleźć czytelników między amatorami choćby Benoita, a zwłaszcza Decobry. (ln)

SZKOLNICTWO

Powstanie listopadowe w twórczości Żeromskiego. Ten aktualny obecnie temat omawia na łamach „Życia Szkolnego" p. Karol Dzieduszko. Autor analizuje poszczególne dzieła Żeromskiego, w których są wzmianki czy dłuższe opisy z czasów powstania („Wszystko i nic", „Syzyfowe prace", „Przedwiośnie") i dochodzi do stwierdzenia, że na plan pierwszy wysuwała się u Żeromskiego idea wyzwolenia Ojczyzny i problemy z nią związane. O to walczy pisarz całem życiem, pokazując narodowi jego przewiny, by go obudzić, by ujrzał niewolę sam w sobie. (St. N.)

MUZYKA

Koncert jutrzejszy, który w Auli Uniwersytetu urządza wyborny klarnecista naszej opery, p. Madeya, mieści w programie, jak donosiliśmy, obok pieśni i aryj operowych w wykonaniu p. Stefanji Marynowicz - Madeyowej, koncert b-dur Kurpińskiego, niegrany od r. 1820, oraz adagio z własnego koncertu klarnetowego, pozatem parę drobniejszych własnych kompozycyj. Będzie więc to produkcja ze wszech miar interesująca amatorów muzyki i pięknej kantyleny klarnetowej, która stanowi jedną z cech wirtuozostwa p. Madeyi.

V. SYMFONJA CZAJKOWSKIEGO

Niedzielny koncert naszej Filharmonji w Auli Uniwersytetu przyniesie między innemi piątą symfonję P. Czajkowskiego, którą orkiestra wykona pod dyrekcją p. A. Dołżyckiego.

Wspaniałe to dzieło jest przedostatnią symfonją znakomitego twórcy: — ostatnią była słynna Patetyczna — a w natchnieniu i fakturze niewiele tamtej ustępuje. Powstała V. symfonja podczas podróży Czajkowskiego po Europie, zaczętej w r. 1887 w grudniu a przeciągniętej na rok następny. Pisał ją między symfonją „Manfred", a między „Damą pikową".

W symfonji tej rozlewa Czajkowski obficie, jak zwykle, melodje pełne wyrazu i kontrastów. Nastroje zmieniają się, niemal gwałtownie. Przeważa, jak zwykle u niego, melancholja i smutek, od którego odbijają porywy namiętności. Instrumentowana barwnie i ciekawie, jest ta symfonja jednem z tych dzieł Czajkowskiego, które utrzymują się stale na repertuarach europejskich i weszły do Panteonu wszechświatowego. Program niedzielny, który mieści, obok tego wielkiego dzieła, Liszta „Les Préludes" i koncert skrzypcowy Paganiniego w wykonaniu młodziutkiego skrzypka p. Wochniaka, jest więc bogaty i urozmaicony.

Pisma nadesłane

„Kronika Miasta Poznania". Nr. 3. Treść: „Dr. W. Knapowska: „Dzieje fundacji ks. Radziwiłłowej w Poznaniu". — J. Staszewski: „Powstanie poznańskie 1809 r." — Zapiski. — Dział bieżący. — Z ruchu wydawniczego.

„Tęcza". Nr. 44. Treść: Od Redakcji. — J Gutsche: „Solidarność ponad czasem i przestrzenią". — A. M. Skałkowski: „Pomniki grobowe Józefa Wybickiego". — Ks. S Abt: „at dziewięćset upływa". — K.: „Zgon Włodzimierza Perzyńskiego". — J. Drobnik: „Po cmentarzach poznańskich spacer romantyczny". — W. Bąk: „De profundis". — K. Czachowski: „Piewca Podhala". — at: „Oryginalne ule". — Poezje. — Życie teatralne. — Post scrip um. — Światłocienie. — Powieść i nowela.

Powrót triumfatorów

„Znak Zapytania" wraca do Paryża. — Lotnicy w uścisku tłumów. — Paryż wita Costes'a i Bellonte'a — W koszarach.

(Korespondencja własna).

Paryż, w październiku.

I znów, jak blisko przed dwoma miesiącami, jestem na lotnisku w Le Bourget, gdzie za dwie godziny spocząć ma strudzony „?" („Znak Zapytania"), wracający triumfalnie z dalekiego lotu za ocean.

Na lotnisku już tłumy: przyjaciele, wojsko, policja i morze entuzjastów, którzy za chwilę podniosą niebosiężny okrzyk na cześć dwóch rycerzy przestworzy: Costes'a i Bellonte'a. Ministrowie, generałowie, masy, wszystko to moknie na drobniutkim kapuśniaczku, tak niełaskawym na to wielkie święto Paryża i całej Francji.

Jest południe. Za 45 minut będziemy ich witać. Tymczasem odbywa się przegląd kompanji honorowej, orkiestra gra. Powoli wszystkich opanowuje gorączka oczekiwania. Panie przekładają niecierpliwie z ręki do ręki naręcza kwiatów, panowie uśmiechają się do pań krótko, nerwowo. Wszyscy spoglądają ku północy. Wreszcie ktoś zaopatrzony w lornetkę woła donośnym głosem:

— Les voila!

W rzeczy samej za chwilę wyłania się z za ściany kapuśniaczku eskadra samolotów. „?" leci w asyście honorowej kilkunastu samolotów. Poznać go zdaleka; jest większy, smuklejszy, a wkrótce pozwala rozeznać swą czerwoną barwę z dużym, smukłym łabędziem Hispano - Suisy i znakiem zapytania.

Na lotnisku zrywa się burza głosów. Podnoszą się w górę ręce, lecą w powietrze kapelusze, lecz prawdziwy spazm entuzjazmu ogarnia masy, gdy wreszcie po kilku okrążeniach lotniska „?" osiada lekko na murawie. Jeszcze sunie zwolna po ziemi, otoczony już armją mechaników, którzy uczepieni u jego skrzydeł, wstrzymują jego rozpęd, gdy kordon policji w jednej chwili zostaje przerwany i masy zwarły się ciasno wokoło samolotu. Z kadłuba wysuwa się powoli kwadratowa twarz Costes'a i różowa buzia skromnego Bellonte'a. Zrzucają kaski, zeskakują w ramiona przyjaciół. Kto może wciska im kwiaty w ręce. Postawiono ich na chwilę na ziemi, by minister lotnictwa, p. Laurent Eynac mógł ich ucałować, a potem porwano ich na barki, by zanieść w triumfie do auta. Cudem tylko w tej kolebiącej się masie znalazły się na ich drodze panie Costes i Bellonte. Lotnicy pochylają się z ramion przyjaciół i zamieniają z małżonkami prawdziwe lotnicze, szybkie pocałunki. Chwila nie jest odpowiednia na dłuższe powitania. Oto masy zwierają się coraz bardziej. Pani Costes opiera się im jakoś szczęśliwie, ale filigranowa pani Bellonte mdleje w uścisku. Nie może nawet upaść w tłoku. Kilka par rąk chwyta zemdloną i zanosi do najbliższego pawilonu. Bellonte nie wie o niczem, ale dotarłszy do auta czeka cierpliwie na żonę. Obie małżonki mają dzielić triumf lotników i jechać w następnym aucie przez uflagowane ulice Paryża.

Orszak wyrusza wreszcie z lotniska. Auto za autem sunie powoli i przeciska się wśród towarzyszących pochodowi tłumów. Na rogu pierwszej ulicy orkiestra gra od ucha na powitanie ulubieńców mas, z okien padają kwiaty i niekończące się okrzyki:

— Niech żyją! Niech żyją!

Niejedna więź kwiatów pada i do auta jednorękiego generała Gourand, gubernatora wojskowego Paryża, godnego następcy wielkiego Galieni'ego, właściwego zwycięzcy w pierwszej bitwie nad Marną.

Ale orszak posuwa się tak szybko, że stanie przed pałacem Elizejskim chyba dużo wcześniej przed naznaczoną godziną. Wobec tego pierwsze auto zmienia marszrutę i kieruje się ku Łukowi Triumfalnemu, gdzie lotnicy w szlachetnym odruchu składają na grobie Nieznanego Żołnierza wszystkie otrzymane przed chwilą kwiaty, poczem orszak rusza w dalszą drogę. Oto przepływa przed koszarami La Tour Maubourg i zatrzymuje się. Zdumieni żołnierze, nie dowierzając zaszczytowi, rozdziawiają usta w oczekiwaniu, lecz już na dziedziniec koszar wypada nie orkiestra wprawdzie, lecz poszczególni muzykanci i zaczynają wygrywać na cześć niezwykłych gości, lecz każdy na swoją modłę. Powstaje z tego miła kakofonja, która rozśmiesza lotników do łez. Żołnierze już się tymczasem opamiętali i wykrzykują w niebogłosy, gdy lotnicy wyskakują z aut i kroczą przez dziedziniec. Zagadka wkrótce się wyjaśnia. Obaj triumfatorzy tkwią jeszcze w swych skórzanych „combinaisons", zużytych niemiłosiernie w dalekiej podróży i uważają, że nie wypada im się tak pokazywać przed Prezydentem Republiki. A że w 6 kompanji są koledzy, więc choć obaj lotnicy dawno już przestali być czynnymi żołnierzami, przebierają się szybko w mundury i tak wyblękitnieni wsiadają z powrotem do aut, wciąż pod gradem okrzyków zachwyconych tłumów.

Mimo tego intermezzo puktualnie o godz. 2-giej lotnicy zajechali przed pałac Elizejski. Krótkie lecz serdeczne powitanie przez Prezydenta Republiki, który każdemu przypiął do piersi Legję Honorową i oto otwartą drogą do starego ratusza, na powitanie miasta. Wszędzie flagi, wszędzie chorągwie, wszędzie orkiestry i okrzyki, okrzyki bez końca. Wyobrażenie o tem, co działo się sobotniego popołudnia, dnia 25 października na ulicach Paryża, ten tylko mieć może, kto zna zapalny temperament Paryżan.

L. K-ski.

Ras Taffari „królem królów"

Dnia 3. bm. odbyła się w stolicy Abisynji, Addis Abbeba, uroczysta koronacja na króla Rasa Taffari, do niedawna jeszcze regenta, sprawującego rządy w zastępstwie swej matki.

Oficjalny tytuł nowego króla będzie brzmieć: Haile Sellacie I, król królów. Ów przydomek „król królów" pochodzi jeszcze z czasów Salomona, którego krew płynie w żyłach wszystkich panujących w Abisynji.

Przyszły „król królów" jest siostrzeńcem słynnego króla Menelika, pogromcy Włochów, którzy chcieli opanować kraj wraz z jego niezmiernemi bogactwami naturalnemi. Najstraszniejszą klęskę zadał wojskom włoskim ojciec przyszłego króla pod Adua w r. 1896. Młody Taffari wychował się więc w epoce bohaterskiej, której wydarzenia musiały wpłynąć na jego bystry umysł.

Sam wielki Menelik miał wprawdzie kilku synów, lecz dostrzegł, że umysłem i charakterem żaden nie dorówna młodemu siostrzeńcowi. Wziął go więc na swój dwór i dał mu odpowiednie wychowanie, przygotowując go zwolna do przyszłego zadania: sprawowania władzy królewskiej. Oddał mu w zarząd najpierw prowincję Sidamo na południu, a potem ważniejszą — Harrar na północy, broniącą wybrzeża morskiego i kontrolującą linję kolejową Dżibuti — Addis Abbeba.

Po śmierci wielkiego Menelika, po którym rządy w kraju w imieniu małoletniego Taffari objęła jako regentka jego matka, nie wszystko działo się tak, jak to ustanowił wielki władca jedynego katolickiego kraju w Afryce. Taffari bowiem miał brata Jasu, który był ulubieńcem matki. Powodem intryg macierzyńskich przeciw księciu Taffari, był jednak fakt inny. Oto Jassu był młodzieńcem niedołężnym; matka więc, zmieniając testament Menelika i wysuwając na przyszłego króla swego niedołężnego ulubieńca, spodziewała się tym sposobem dzierżyć w własnych rękach faktyczne rządy w państwie, co przy energji księcia Taffari byłoby niemożliwe.

Rozpoczęły się tedy przeciw naznaczonemu spadkobiercy tronu intrygi dworskie i dynastyczne, które jednak wywołały skutek wprost przeciwny: zaostrzały bardziej jeszcze energję księcia Taffari. Znalazłszy dzięki zaletom swego charakteru, licznych zwolenników, ruszył na ich czele na stolicę, przepędził brata, a matce pozostawił tytuł regentki nominalnej. Intrygi jednak nie ustawały, wobec czego książę przepędził i matkę, pokonał i zmusił do posłuszeństwa wuja, który wystąpił w obronie intrygantki, i został panem sytuacji. Zwycięstwo nad wujem odniesione zostało nie bez pomocy francuskich samolotów i lotników, którzy przybyli do stolicy Abisynji na skutek przedsięwziętej poprzednio podróży przyszłego króla po Europie, którą chciał poznać.

Był w Paryżu, Londynie, Rzymie, zwiedził Szwajcarję, Niemcy i Szwecję i wyniósł z tej podróży wiele doświadczenia, które postanowił wykorzystać w ojczyźnie. Już przedtem Ras Taffari był zwolennikiem postępu, a teraz wziął się energicznie do budowy dróg i mostów do zakładania szkół, aby zacofaną Abisynję podnieść do rzędu wielkich państw świata. Lecz kultura i cywilizacja tylko powoli mogą sobie torować drogę w tym kraju, pełnym tradycyj konserwowanych nieraz zazdrośnie w każdej rodzinie etjopskiej. Ras Taffari musi pilnie baczyć, aby mu się nie przydarzył los Amanullaha afganistańskiego.

Przed państwami europejskiemi zabezpieczył Taffari swe państwo jeszcze w r. 1922, gdy Abisynja przyjęta została do Ligi Narodów, jako niepodległe państwo. Ambicją nowego władcy jest założenie w Europie przynajmniej kilku poselstw, w Paryżu, Londynie i w Rzymie. Niezależnie jednak od tego, wszystkie wielkie mocarstwa europejskie posiadają już dziś w Addis Abbeba swych akredytowanych przedstawicieli, a na koronację udali się do stolicy specjalni wysłannicy monarchów i rządów.

A. Ski.

Klub... palaczek cygar!

W mieście Wallasey, w Anglji, powstał klub kobiecy, którego członkinie mają obowiązek palenia cygar w miejscach publicznych. Posiedzenia klubu są „ściśle tajne". Które z członkiń mają danego dnia ukazać się na publicznej promenadzie z cygarem w ustach... rozstrzyga los! Jak oświadczyła prezeska tego poważnego klubu, nie idzie o to, czy cygara kobietom tak szczególnie smakują, jak o to raczej, by w ten sposób demonstrować przeciw „pewnym pozostałościom męskich przywilejów". Tam do djabła!!. (wl)

Z różnych stron Polski

Czy uprowadzenie młodej mężatki?

Powiat iłżecki poruszony został do żywego niezwykłem uprowadzeniem młodej mężatki, przez dwóch nieznanych osobników. Rzecz się miała jak następuje: W ubiegłym tygodniu zajechali bryczką do wsi Ochotnik, pod Iłżą, dwaj mężczyźni. Ponieważ zapadał zmrok, przeto zatrzymali się we wsi, gdzie postanowili przenocować. O gościnę zwrócili się do miejscowego zamożnego kolonisty Bajera, który przed miesiącem zaledwie poślubił córkę jednego z sąsiadów, młodziutką i piękną Michalinę Bajer chętnie udzielił gościny przybyłym eleganckim panom. Przyjezdni, którzy podali się za dyrektorów wędrownego cyrku, wyjęli z bryczki butelkę wiśniaku, i kilka butelek węgrzyna, które to trunki zapijano w czasie wieczerzy. W czasie miłej pogawędki dyrektorzy zachwycali się urodą młodej mężatki.

Co dalej się stało, p. Bajer nie pamięta, stwierdził tylko rano, że rzekomi dyrektorzy cyrku uprowadzili mu żonę. Zrozpaczony kolonista, zawiadomił o tem policję powiatu iłżeckiego. Narazie na ślad uciekinierów nie natrafiono, wobec czego o wydarzeniu tem zawiadomiono policję powiatu radomskiego, która wdrożyła energiczne poszukiwania.

Wielki proces o przemytnictwo.

Przed sądem okręgowym w Sosnowcu rozpocznie się 6 bm. rozprawa karna przeciwko braciom Grajcarom, oraz trzem funkcjonarjuszom urzędu celnego w Sosnowcu, oskarżonym o uprawianie przemytu przez granicę. Rozprawa, na którą wezwano 100 świadków oskarżenia, zapowiada się sensacyjnie. W toku jej bowiem poruszane będą momenty wspomagania przemytników, wbrew obowiązującym przepisom prawa międzynarodowego, przez funkcjonarjuszy kolejowych i celnych republiki czechosłowackiej w Boguminie, którzy świadomie fałszowali papiery przewozowe, zamieniając nazwy towarów, jak np. pomarańcze na kartofle. Rozprawa potrwa 2—3 tygodni.

Zgon ś. p. hr. Wandalina Mniszcha.

W szpitalu Bonifratrów w Krakowie zmarł w tych dniach Jerzy hr. Wandalin Mniszech, syn Alfonsa i Jadwigi z Dunin Borkowskich.

Ś. p. hr. Mniszech w czasie walk ukraińskich stracił majątek, a nie znalazłszy poparcia rodziny, ostatnie swe lata spędził w skrajnej nędzy. Dłuższy czas chorował, aż ostatecznie zmarł na gruźlicę. Zwłoki śp. hr. Mniszcha przewiezione zostały do Lwowa.

Proces, który trwał cztery tygodnie.

Po czterotygodniowem trwaniu zakończył się przed sądem wojskowym we Lwowie proces przeciw majorowi Tymkowi i tow., oskarżonym o nadużycia przy zwalnianiu rezerwistów z ćwiczeń. Major Tymkow został skazany na dwa lata więzienia, degradację i wydalenie z wojska. Szereg oskarżonych podoficerów, oraz rezerwistów, skazano na karę więzienia od 2 tygodni do 10 miesięcy.

500 złotych grzywny za „bzdurstwa".

Do cegielni p. Kotkowskiego w Radzyminie przybyła swego czasu komisja powiatowa, w osobach p. starosty, gł. referenta starostwa i architekta. Ten ostatni, oglądając cegły już wyprawione, zapytał, czyby nie można zmienić ich wymiaru według nowych przepisów — na co syn właściciela cegielni student p. Marjan K. powiedział mu, iż „gada bzdurstwa", gdyż jest rzeczą niemożliwą zmiana rozmiarów wyrobionej już cegły. Użycie słowa „bzdurstwa" poczytano jako obrazę urzędnika i zasądzono p. K. na 500 złotych grzywny lub na dwa miesiące aresztu.

„BACZ, BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM"

„Serce Poznania"

Pierwsza rewja Teatru Rewji

Od dłuższego już czasu publiczność poznańska zdradzała „tęsknotę" do teatrzyku. Można to było wywnioskować z wypełnionej sali na „wkładkach" rewjowych w kinie, czy na przygodnych występach gościnnych. Widocznie potrzebny jest ludziom na wytchnienie po pracy teatrzyk, w którymby panował szczery, beztroski humor, trochę pikantny, byle nie wyuzdany dowcip, wesoła, frywolna, byle nie ordynarna piosenka.

W odpowiedzi na taki gust publiczności powstał Teatr Rewji.

Paryża z punktu nie możemy zakasować, ale zaczęło się wcale nieźle. Zaczęło się od prezentacji całego zespołu, który przyleciał samolotem ze złamanem skrzydłem. Widocznie po jakiejś katastrofie — może to rozbił się który ze zbyt licznych teatrzyków warszawskich. W prezentacji powiedzieli nam artyści odrazu, że chcą szturmem zdobyć serce Poznania, a publiczność hucznemi oklaskami odpowiedziała, że to nie będzie zbyt trudno.

Wymieniać pokolei wykonawców — myślę — nie potrzeba. Poznamy się z nimi jeszcze dobrze i zaprzyjaźnimy na dalszych przedstawieniach. Poco więc mówić, że T. Wołowski, dyrygent zespołu, jako konferansjer zapowiada się dobrze. Że pp. Żelska, Talarico, Kamińska są wdzięcznemi przedstawicielkami wesołej piosenki, a p. Celińska bawi publiczność piosenką charakterystyczną, że pp. Wierzyńscy z werwą tańczą kapitalny taniec amerykański. Każdy pójdzie i sam się przekona.

Oklaski zbierał Gierasieński, który pokazuje dwa „typki" i robi sensację jako dorożkarz poznański w „Wojnie" i krawiec - żydek z Nalewek w „Sprawie bardzo honorowej".

Dekoracje skromne, ale pomysłowe.

Trochę było jeszcze na premjerze niedociągnięć — nie wszystko jeszcze dopasowane i naoliwione Ale to tak zawsze na premjerze Z czasem się to wszystko ułoży i wygładzi — zespół się zgra, kurtyna i dekoracje się pogodzą, efekty świetlne dopasują i wszystko pójdzie jak z płatka.

Jedna tylko co do treści nasuwa się uwaga. Czy potrzebne jest takie tłumaczenie się ze swej „warszawskości"? — Przecież poznaniak z warszawiakiem dogada się i zrozumie doskonale, a kordon między temi miastami należy do przeszłości i my już o nim zapomnieliśmy.

T. Kr.

Niezwykły koncert

Jutro w czwartek, 6 b. m., o godz. 20 odbędzie się w auli uniwersyteckiej niezwykły oryginalny koncert. Wystąpią mianowicie znakomity artysta, mistrz klarnetu Józef Madeya, profesor Państ. Konserwatorjum Muzycznego, oraz p. Marynowicz - Madeyowa, znana śpiewaczka operowa scen polskich. Koncert klarnetu — to uczta naprawdę wyjątkowa, a podnosi ją jeszcze fakt, że prof. Madeya wykona „koncert klarnetowy" Kurpińskiego, zaginiony a niedawno odnaleziony, a więc utwór całkiem nieznany i po raz pierwszy obecnie publicznie wykonane. Prof. Madeya wykona nadto szereg własnych kompozycyj i „Skandynawskie melodje ludowe" Hartmanna.

P. Marynowicz - Madeyowa wykona szereg pięknych i mało znanych pieśni Moniuszki, Stojowskiego, Różyckiego i Madei, a nadto szereg aryj z „Hrabiny" i „Halki".

Jutrzejszy koncert więc zapowiada niecodzienną ucztę duchową, na którą pospieszą niewątpliwie tłumnie rzesze naszych miłośników muzyki. Dla młodzieży akademickiej, konserwatorjów muzycznych i szkolnej przeznaczono 50-procentowe zniżki.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Zjazd Związku polskich zrzeszeń techn.

W dniach 25. 26 i 27 października odbył się w Lwowie 12 zjazd Związku polskich zrzeszeń technicznych. Na zjeździe, który według przyjętego zwyczaju odbywa się każdorazowo w siedzibie innego stowarzyszenia technicznego obradowano nad szeregiem spraw ogólnego i dla państwa nader wielkiego znaczenia.

Na pierwszym punkcie obrad była sprawa mieszkaniowa. W tej sprawie, zawsze pilnej i aktualnej, powzięto na wniosek zjazdu fachowców następujące rezolucje: zrównać roczny czas pracy w budownictwie z innemi gałęziami przemysłu, skomasować ubezpieczenia społeczne w jednej instytucji i przez to obniżyć stawki, obniżyć taryfy kolejowe dla materjałów budowlanych, stosować podatek obrotowy od materjałów budowlanych tylko raz, a nie parę razy, jak to obecnie ma miejsce, powodując obciążenie podatkiem oborotowym do 10 — 12 proc. ceny materjałów, zwiększyć czas zwolnienia nowych domów od podatków, wydawać zapomogi dla bezrobotnych, żądając w zamian od nich ekwiwalentu pracy przy budowie dróg, kanałów, robotach ziemnych i t. p., wpływy z podatku lokatorskiego i dotacje rządu zużyć na pokrycie odsetek od kapitałów przeznaczonych na finansowanie budownictwa, stworzyć instytut budownictwa z oddziałami rejonowemi dla badania wszystkich spraw technicznych związanych z budownictwem, prowadzić ze względu na istniejące kartele kontrolę cen materjałów budowlanych i przy wydawaniu pożyczek dążyć do zostawienia I miejsca wolnego na hipotece.

W sprawie polityki terenowej miast przyjęto wnioski p. Biernackiego, które brzmią:

1. Zarządy miejskie winny w pełni wykorzystać uprawnienia przyznane im ustawami w dziedzinie polityki terenowej.

2. Ponadto winny zarządy miejskie dołożyć wspólnych starań dla niedopuszczenia do nadmiernego wzrostu cen gruntów budowlanych.

3. Miejski skup gruntu i parcelacja winny być jedynie regulatorem cen, a nie powinny się przekształcić w monopol. Prywatna parcelacja dążąca do godziwych zysków jest pożyteczną i nie powinna być przez zarządy miejskie zwalczaną.

4. Podatek od niezabudowanych placów nie przyczynia się do potanienia gruntów w okresie, gdy popyt na parcele budowlane jest bardzo słaby i ceny są niskie. Podatek ten obarczony dodatkami gminnemi, jest bardzo uciążliwy, ponieważ jest pobierany od objektów nie przynoszących dochodów. Sprzedawca w czasie pomyślnej konjunktury będzie dorzucać ten podatek płacony przez szereg lat do ceny gruntu i powodować przez to drożyznę.

Punkt drugi obrad dotyczył sprawy koncesjonowania linij autobusowych przez ministerjum komunikacji. Zjazd wydał w tej sprawie prawie jednomyślną opinję w tym kierunku, że należy rozwój linij autobusowych uważać za bardzo pożądany i nie krępować go żadnemi koncesjami, co równałoby się w wielu wypadkach zrujnowaniu a nawet zabiciu go. Natomiast należy dążyć do większego bezpieczeństwa pasażerów przez staranniejszy techniczny nadzór nad autobusami, przez przymusowe zabezpieczenie pasażerów w razie nieszczęśliwych wypadków i ulepszenie dróg.

Największe zainteresowanie wzbudził punkt obrad dotyczący zarysu projektu ustawy o wykonaniu zawodu inżyniera i o izbach inżynierskich. Wyrażono opinję, że ustawa w podanej formie nie jest do przyjęcia. Wyrażono obawy, że władze administracyjne będą ją stosowały według swobodnego uznania. Zgodzono się, że izby inżynierskie składające się tylko z inżynierów cywilnych i przysięgłych nie są dostateczną reprezentacją stanu i uchwalono odnośne dezyderaty przedstawić ministrowi robót publicznych, jak również opinję zjazdu wyrażającą podnoszone wątpliwości.

W ostatnim dniu zjazdu zwiedzono Mościce, gdzie z zadowoleniem i uznaniem stwierdzono ogromny rozwój rodzimego przemysłu przeznaczonego na dobro rolnictwa i obrony kraju.

W. M.

Przemysł win krajowych

Produkcja win owocowych rozwinęła się na świecie na większą skalę właściwie dopiero od czasu wojny. Przyczyny tego rozwoju w krajach pozbawionych plantacyj winogronowych szukać należy z jednej strony w usilnej propagandzie za konsumcją naprawdę dobrych wyrobów krajowych, z drugiej w wysokich barjerach celnych, które utrudniają import win gronowych. Silna propaganda antyalkoholowa przyczyniła się także w niemałym stopniu do tego, że punkt ciężkości w dziedzinie krajowej produkcji trunków przesunął się w pewnym stopniu ze spirytualij ku winom krajowym. Przy ogólnej pauperyzacji moment ceny odgrywa tu także dużą rolę.

Dzisiaj przemysł win owocowych zarówno w Polsce jak też w szeregu innych krajów stanowi już poważną gałąź wytwórczości o mocnych podstawach i pewnej przyszłości. W Polsce znajduje wytwórczość ta doskonałe warunki naturalne. Bogate zbiory owoców w latach urodzaju i silnie rozwinięty przemysł cukrowniczy dostarczają w bród podstawowego surowca.

Przemysł win owocowych nabiera w Polsce znaczenia dopiero w pierwszych latach po wojnie i ulega on ciągłemu rozwojowi. W r. 1927 było w całej Polsce czynnych 100 wytwórni win krajowych, z czego zaledwie 10 przypadało na dzielnice zachodnie, zaś połowa całej ilości na województwa południowe. Wytwórnie te były wówczas naogół drobne, nie zatrudniały przeciętnie nawet pełnych 4 robotników. Większe wytwórnie istniały tylko w naszej dzielnicy, która produkowała już wtedy 50% całej wytwórczości krajowej. Już wtedy także wybijały się wytwórnie win krajowych województw zachodnich swemi urządzeniami technicznemi, gdyż wszystkie one posiłkowały się silnikami, kiedy w innych wytwórniach panował pod tym względem jeszcze zupełny prymityw.

Tak więc dzielnice zachodnie już od pierwszych chwil rozwoju wytwórczości win krajowych zajmują przodujące miejsce a wśród nich wysuwa się na czoło województwo poznańskie. Rozwój produkcji win krajowych jest tutaj ciągły. Według danych za rok ostatni (1929) na samym terenie województwa poznańskiego było już czynnych 33 wytwórnie, które wyprodukowały w tym roku mimo złego urodzaju owocu 1.600 000 litrów wina, która to ilość stanowi zaledwie faktyczny roczny zbyt. Jest to zatem sześciokrotny wzrost z punktu widzenia ilości zakładów i blisko czterokrotny pod względem produkcji w porównaniu z latami ubiegłemi. Rok bieżący stanowi dalszy etap rozwoju omawianej gałęzi wytwórczej, jakkolwiek rynek zbytu ciągle niedomaga. Rekordowy zbiór niektórych owoców pozwolił na znaczne powiększenie dotychczasowej produkcji a zarazem podniesiona została w znacznym stopniu jakość produkcji przez sprowadzenie przez szereg wytwórni najnowszych aparatur zagranicznych.

Dotąd jeszcze słyszy się nieraz nieuzasadnione zdanie, iż wino owocowe nigdy nie może zastąpić w szerszych granicach wina gronowego. Jest to twierdzenie conajmniej niesłuszne, jeśli się uwzględni postęp w tej dziedzinie wytwórczości. Prawda, że wino owocowe domowej produkcji nie zawsze się udaje i stanowi potem pole dla krytyki u zaproszonych gości. Przy prymitywnych środkach wytwarzania nie może być ono bowiem doprowadzone do lepszego stanu, nie może być pozbawione tej kwasowości i niemiłego smaku, który usunąć można tylko przy pomocy najnowszych zdobyczy technicznych. Dzisiejszy jednak przemysł win owocowych posiada już środki dozwalające na wyprodukowanie wina łudząco podobnego do win gronowych. Najnowsze aparaty jak filtry etc., których wynalazek zawdzięczamy przeważnie Niemcom, pozbawiają produkt wszystkich szkodliwych bakteryj i składników a dalsza pielęgnacja doprowadza wino do najlepszego stanu.

Musimy raz wreszcie przyswoić sobie tę już dziś oczywistą prawdę, że wino owocowe jest trunkiem godnym najlepszego stołu. Godnym zaś nietylko ze względu na swą wysoką jakość lecz także ze względu na to, że symbolizuje samowystarczalność gospodarczą naszego kraju. Pomyślmy tylko, jakie ogromne znaczenie dla rozwoju tej gałęzi wytwórczości miałoby choć drobne zwiększenie upodobania do win krajowych ze strony szerokich warstw ludności. Jak silnie pobudziłby ten objaw wytwórców win krajowych do dalszej intensywnej pracy nad jakościowem podniesieniem produkcji.

Niechęć do win krajowych jest już dzisiaj wobec przytoczonych powyżej faktów niczem nieuzasadniona i przestała być modną. Jakżeż bowiem w porównaniu z wątpliwej wartości winami zagranicznemi wypada korzystnie próba dobrego wina owocowego. Dostępne dla każdego przez swoją taniość, wyborne w smaku wino owocowe stanowić może przedmiot szerokiej konsumcji i przyczynić się wybitnie do zmniejszenia strony biernej naszego bilansu handlowego.

Dr. A. Skowroński.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Podatki w listopadzie.** Ministerstwo skarbu przypomina płatnikom podatków bezpośrednich, że w listopadzie br. płatne są następujące podatki: 1) do 15 listopada — miesięczna zaliczka na podatek przemysłowy od obrotu, osiągniętego w październiku rb. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I — V kategorji, prowadzące prawidłowe księgi handlowe oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze; 2) do 15 listopada br. — wpłata II raty podatków gruntowych za bieżący 1930 r.; 3) w ciągu listopada — wpłata państwowego podatku od nieruchomości za III kwartał br. tudzież od lokali i od placów niezabudowanych za IV kwartał b. r.; 4) w ciągu listopada — nabywanie świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1931; 5) do 7 listopada b. r. podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę — potrącony w ciągu października 1930 r. Nadto płatne są zaległości podatków odroczonych i rozłożonych na raty z terminem płatności w listopadzie, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

Z KRAJU

(k) **Bilans Banku Polskiego.** Bilans Banku Polskiego za trzecią dekadę października br. wykazuje zapas złota 561 miljonów 981 tys. zł. t. j. o 46 tys. zł. więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia wzrosły o 25 milj. 211 tys. zł. do sumy 312 milj. 255 tys. zł., również i niezaliczone do pokrycia wzrosły o 1 milj. 914 tys. zł. do sumy 122 milj. 80 tys. zł. Portfel wekslowy zwiększył się o 2 milj. 449 tys. zł. i wynosi 710 milj. 705 tys. zł., pożyczki zastawowe zwiększyły się o 996 tys. do sumy 76 milj. 155 tys. zł. Inne aktywa wzrosły o 19 milj. 769 tys. i wynoszą 172 milj. 622 tys. zł. W pasywach pozycja natychmiast płatnych zobowiązań zmniejszyła się o 21 milj. 207 tys. zł. (206 milj. 167 tys. zł.). Obieg biletów bankowych wzrósł o 117 milj. 113 tys. zł. (1408 milj. 440 tys. zł.). Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 34,81 proc. (4,81 proc. ponad pokrycie statutowe), pokrycie kruszcowo - walutowe 54,15 proc. (14,15 % ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowychwynosi 39,00%. W obecnym wykazie dekadowym znikły zupełnie dwie pozycje, które figurowały w poprzednich wykazach, mianowicie w passywach pozycja: Rachunek specjalny Skarbu Państwa w kwocie 75 milj. zł., w aktywach pozycja: Dług Skarbu Państwa w kwocie 25 milj. zł. W związku z ukończeniem misji doradcy finansowego rządu, kwota 75 miljonów zł. przestała istnieć jako specjalny depozyt skarbu, ulokowany w Banku Polskim zgodnie z planem stabilizacyjnym. Część zwolnionego depozytu zużył Skarb na zupełne spłacenie swego bezprocentowego długu w Banku Polskim w kwocie 25 milj. zł., wskutek czego odnośna pozycja znikła z wykazu aktywów Banku. Wobec uskutecznienia tej spłaty, Skarb Państwa rozporządza obecnie w całości rezerwą kredytu bezprocentowego w Banku Polskim w kwocie 50 milj. zł. w myśl art. 53 Statutu Banku.

(k) **Zwolnienie specjalnej rezerwy skarbowej.** Ministerstwo skarbu komunikuje: Pismem zdnia 3 0października r. b. doradca finansowy rządu p. Devey zwolnił, zgodnie z postanowieniami planu stabilizacyjnego, 75.000.000 zł. specjalnej rezerwy skarbowej, pozostającej w Banku Polskim, a to wobec posiadania przez skarb państwa dostatecznych rezerw kasowych i utrzymanej w ciągu trzech lat równowagi budżetowej. Zwolniona suma 75.000.000 zł. została przeznaczona przez ministerstwo skarbu, po uzgodnieniu z doradcą finansowym i prezesem Banku Polskiego na 1) spłatę bezprocentowego długu skarbu państwa w Banku Polskim w kwocie 25.000.000 zł.; 2) fundusz „F" z przeznaczeniem na pomoc dla instytucyj rolniczych — 25.000.000 zł.; 3) zwiększenie płynnych rezerw Skarbu Państwa — 25.000.000 zł.

(k) **Rozporządzenia gospodarcze.** Ostatni Dziennik Ustaw nr. 74 za i.ra szereg rozporządzeń ministerjalnych, m. i. w sprawie radców do spraw handlu zagranicznego, w sprawie zwrotu cła przy wywozie soli potasowych (w wysokości 60 groszy za 100 kg.), o warunkach praktyki, wymaganej dla zaliczenia do pracowników umysłowych (ważne dla pracowników kupieckich) i t. d.

(k) **Z Poznańskiego Oddziału Tow. popierania polskiej nauki rolnictwa i leśnictwa.** W dniu 29 ub. m. odbyło się walne zgromadzenie oddziału poznańskiego Tow. popierania polskiej nauki rolnictwa i leśnictwa. Zebranie poprzedziło zwiedzenie zakładów wydziału rolniczo-leśnego U. P. na Sołaczu. Zebra iu przewodniczył prezes Towarzystwa p. Wiktor Szulczewski. Po sprawozdaniach sekretarza, skarbnika oraz komisji rewizyjnej, wybrano nowe władze Towarzystwa w następującym składzie: prezes — dr. Janusz Chosłowski, wiceprezes — dr. F. Dembiński, sekretarz — dr. Tad. Vetulani, skarbnik — Tad. Szumski. Na członków zarządu kooptowano pp. Miecz Chłapowskiego, Jana Donimirskiego i Jerzego Turno. W skład komisji rewizyjnej weszli pp. Wiktor Szulczewski, Zygm. Pietruszczyński, i dr. St. Runge. Oddział w dalszym ciągu będzie pracował w kierunku utworzenia stałej platformy dla wymiany myśli między teoretykami a praktykami rolniczymi oraz zadzierzgnięcia ścisłych węzłów pomiędzy starszem i młodszem pokoleniem rolników.

(k) **Wzrost uprawy pszenicy w Małopolsce.** Stan tegorocznych zasiewów ozimych w trzech województwach Małopolski Wschodniej jest bardzo dobry. W r. b. daje się zauważyć wzrost obszarów zajętych pod uprawę pszenicy na niekorzyść żyta, co jest zresztą zgodne z polityką rolną państwa. Rolników Małopolski Wschodniej skłaniają do tego przedewszystkiem lepsze ceny pszenicy. Ostatni okres przyniósł naprzykład w odniesieniu do zasiewu jarej i ozimej pszenicy w samem tylko województwie lwowskiem wzrost obszarów o około 8 000 ha. Podobnie jest w woj. tarnopolskiem; w stanisławowskiem wzrost ten jest słabszy ze względu na specjalne warunki rolne tego województwa.

Z ZAGRANICY

(z) **Rada narodowa wielkiego przemysłu w Anglji, jako czynnik polityczny.** Wielki przemysł brytyjski powołał do życia Radę narodową wielkiego przemysłu i handlu, która wysunęła trzy kwestje programowe: 1) opiekę celną, 2) rozwój handlu między składowemi częściami Imperjum, 3) obniżenie opodatkowania. W drodze kwestjonarjusza do kandydatów do parlamentu chce Rada ustalić ich stosunek do tych trzech postulatów i popierać w najbliższych wyborach tylko tych, którzy opowiedzą się za wspomnianemi postulatami. Nie jest wykluczone, że Rada wysunie swych własnych kandydatów. Dlatego też „Daily Telegraph" przewiduje, iż tą drogą utworzy się nowa partja w parlamencie angielskim.

(z) **Program prowizorycznego rządu brazylijskiego.** „Hawas" donosi z Rio de Janeiro, że junta wojskowa, która objęła rządy w Brazylji, wysunęła następujący program: 1. rozwiązanie Kongresu Związkowego i parlamentów poszczególnych stanów, a powołanie wzamian za to zgromadzenia ustawodawczego; 2. ograniczenie i ustalenie importu, oraz ograniczenie wywozu niektórych produktów krajowych; 3. ujednostajnienie ustaw i ordynacji podatkowej; 4. uregulowanie prawa sprzedaży własności obywateli państw obcych; 5. powołanie kongresu narodowego, składającego się z 12 przedstawicieli każdego stanu.

Z WYDAWNICTW

(w) **Rolnik-Ekonomista** nr. 20 organu Związku Organizacyj Rolniczych R. P zawiera w treści artykuły: p. J. Karolca p. t. „Prawdziwa reforma rolna", w którym autor podkreśla jednostronność dotychczasowego zrozumienia istoty i zadań reformy rolnej i stara się nadać temu zagadnieniu właściwą rozciągłość znaczenia gospodarczego, p. T. Iwańskiego o stosowaniu spirytusowych mieszanek napędowych. W. Piotrowskiego o sytuacji w przemyśle słodowym, A. Kotiużyńskiego o międzynarodowej konferencji rolniczej w Warszawie, oraz p. A. I. zawierający szereg ciekawych danych statystycznych, ilustrujących produkcję i spożycie nawozów sztucznych we Francji. Dalszy ciąg wypełniają: sprawozdania z działalności organizacyj rolniczych, przegląd rynków zbożowych, mięsnych i rybnych, kronika krajowa i zagraniczna, przegląd piśmiennictwa, recenzje i sprawozdania, oraz statystyka.

Popieraj przemysł krajowy

Sobowtór księcia Walji kieszonkowym złodziejem

W tych dniach pisma londyńskie doniosły o śmierci Billa Humberta, słynnego sobowtóra angielskiego następcy tronu. Zarazem stwierdzają one, że człowiek ten nietylko zdawał sobie sprawę ze swego uderzającego podobieństwa do księcia Walji, ale wyzyskiwał je w najbezczelniejszy sposób, co tylko dzięki niezwykłemu szczęściu, a w pewnym krytycznym wypadku dzięki wstawiennictwu księcia nie zaprowadziło go za kraty kryminału.

Już od lat najmłodszych zdradzał Bill Humbert jak najgorsze skłonności, a doszedłszy do dojrzałego wieku rozpoczął swą karjerę przestępczą. Na tej drodze wykorzystywał niejednokrotnie swe zadziwiające podobieństwo do księcia Walji, a wzorując się na jego podobiznach umieszczanych w rozmaitych dziennikach, ubierał się tak samo, upodabniając się w ten sposób, aż do złudzenia do kopjowanego przez siebie oryginału.

Pierwszą scysję z policją miał Bill Humbert na skutek kradzieży na wyścigach w Epsom. Publiczność, sądząc, że ma do czynienia z następcą tronu, który nieraz ze swej loży wychodził na plac i mieszał się z tłumem, zrobiła mu owację. Fałszywy książę stanął tuż obok jakiegoś bogatego gentlemana i rozpoczął z nim rozmowę. Oczarowany tą prostotą i uprzejmością jegomość ani się spostrzegł, jak bezczelny złodziej wydobył mu grubo naładowany portfel oraz kosztowny zegarek.

Setki razy powtarzał Humbert podobne sztuczki i ani razu nie zdołano go przychwycić na gorącym uczynku i dowieść mu winy, chociaż policja znakomicie wiedziała, że jest on złodziejem kieszonkowym.

Kiedyindziej zjawił się w jednym z najelegantszych klubów i pożyczył tam od jakiegoś obywatela 500 funtów szterlingów pod pozorem, że zapomniał zabrać ze sobą pugilaresu. Obywatel czuł się na razie wysoko zaszczycony tą książęcą łaską, później, gdy Humbert zniknął z gotówką i więcej się nie pokazał, czuł się nieco gorzej.

Pewnego jednak razu złapano złodzieja in flagranti. Książę Walji, któremu opowiedziano o tem użył swych wpływów i uzyskał zwolnienie.

Magazyny bez ekspedjentek.

Gdzie? Gdzieżby, jeśli nie w Ameryce! W Nowym Jorku zostały otwarte dwa olbrzymie magazyny mód, w których w cenie od jednego do pięciu dolarów nabyć można suknie wzorowane na modelach, noszonych przez najwykwintniejsze elegantki ojczyzny businessu. Suknie te wybiera, dobiera i przymierza klientka sama, gdyż w magazynach tych niema... personelu sprzedającego. W tem tkwi tajemnica tanich cen! Ponieważ organizacja ta daje jednak zbyt wiele pola nieuczciwości ludzkiej — nad czystością sumienia klientek czuwa cały sztab detektywów, śledzących każdy ruch kupujących, pozatem zaś wszędzie rzucają się w oczy napisy w rodzaju: „Nieuczciwość wiedzie do więzienia". „Nasi detektywi patrzą na ciebie", „Zapóźno płacić, kiedy cię złapano", „Nie czyń hańby swej rodzinie". Najciekawszy napis zaś u samego wejścia głosi: „Prosimy zostawić tu gumę do żucia". (wi)

RADJO

Programy radjofoniczne:

Czwartek, dnia 6 listopada 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna; godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **12.35** koncert dla młodzieży szkolnej (transmisja z Filharmonji Warsz.); godz. **14.00** komunikaty PAT, notowania giełdy pieniężnej; godz. **17.45** koncert kameralny. Wykonawcy: Hans Neumann (lutnista), Władysław Witkowski (skrzypce), Jan Rakowski (wiola), Mieczysław Rozmarynowicz (wiolonczela); godz. **19.00** kwestje gospodarcze (wygł. red. Roman Fengler); godzina **19.15** „Humor" (wygł. p. Zygmunt Noskowski, art. T. P.); godz. **19.30** nowela bankowa „Stępienie" (recyt. R. Juraszek); godz. **19.45** kurs elem. języka ang. (wykł. dr. Arendt, lektor U. P.); godz. **20.00** „Z socjologji tłumu"; godz. **20.15** pogadanka radjotechniczna; godz. **20.30** koncert wieczorny (transmisja z Warszawy); godz. **21.30** słuchowisko „W zimowy wieczór" Elizy Orzeszkowej (transmisja z Wilna); godz. **22.15** sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne.

Katowice (409 m) godz. **12.10** koncert gramofonowy; godz. **12.35** koncert szkolny z Filharmonji Warszawskiej; godz. **16.15** koncert gramof.; g. **17.15** odczyt z Wilna; g. **17.45** koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; g. **20.00** feljeton, pogadanka i koncert z Warszawy; godz. **21.30** słuchowisko z Wilna; godz. **22.15** koncert z Warszawy; godz. **23.00** muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** „Przegląd jesienny robót kobiecych" — p. M. Ankiewiczowa; godz. **12.35** koncert szkolny z Filharmonji. W programie muzyka polska; godz. **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.15** „Budzące się Grodno" — dyr. Witold Hulewicz (transmisja z Wilna); godz. **17.45** koncert popołudniowy. W programie muzyka skandynawska; godz. **19.10** giełda rolnicza; godz. **19.55** płyty gramofonowe; godzina **20.15** pogadanka radjotechniczna; godzina **20.30** muzyka lekka; godz. **22.15** recital Stanisławy Argasińskiej; godz. **23.00** muzyka taneczna.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Zw. Tow. Pom. Fryzjerskich.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 5-go bm. o godz. 20 w salce posiedzeń p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8 a.

— **Tow. Przemysłowe „Dźwignia" Poznań-Łazarz.** Miesięczne zebranie odbędzie się w czwartek, 6 bm. o godz. 20 w lokalu p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62. — Przyjmowanie do „Funduszu zapomogowego" Związku Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych.

— **Koło Pań przy Chorągwi Wielkopolskiej Związku Hallerczyków.** Zebranie plenarne Koła Pań odbędzie się dnia 6 bm. w lokalu sekretarjatu Chorągwi, ul. św. Marcin 64. III p. o godz. 19.

— **Związek Pracowników Kupieckich, oddział w Poznaniu.** Zebranie mężów zaufania odbędzie się w czwartek, dnia 6 bm. w lokalach własnych przy ul. Podgórnej 12 b. II p. o godz. 8 wieczorem.

— **Kółko Młodzieży Poznań-Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, dnia 6 bm. o godz. 20 w salce p. Zielińskiego, ul. Rolna.

— **Stow. Młodzieży Polskiej — św. Wojciech.** Zebranie plenarne oddziału starszych odbędzie się w czwartek, dnia 6 bm. o godz. 19.30 w ognisku.

— **Tow. Uczniów Handlowych.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, 6 bm. o godz. 20 na małej sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1. Na porządku obrad referat o elektrowni miejskiej.

— **Stow. Rodzinne Wilda.** Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 7 bm. o godzinie 19 w sali p. Fiedlerowej przy Górnej Wildzie 47.

— **Kółko Śpiew. „Sobieski".** Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, dnia 7 bm. o godz. 20 w salce p. Wróblewicza przy Chwaliszewie 68.

— **Tow. byłych Wychodźców pod „Białym Orłem".** Zebranie miesięczne odbędzie się w piątek, 7 bm. o godz. 19 w lokalu p. Figla, Wierzbięcice 27. Na porządku obrad odczyt p. Jackowskiego o „Kościuszce".

— **Tow. Marynarzy.** W sobotę, 8 bm. odbędzie się o godz. 20 w lokalu p. Jarockiego ul. Masztalarska, zebranie miesięczne. Wzywa się wszystkich członków oraz byłych marynarzy do udziału. Goście i sympatycy mile widziani.

— **Ż. M. P. „Orzeł" Jeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 10 bm. o godz. 19,30 w salce parafjalnej. Przybycie wszystkich druhów obowiązkowe.

— **Koło Śpiewackie Polskie** przygotowuje koncert, który się odbędzie w miesiącu grudniu br. M. in wykonane będzie oratorjum „Magnificat" Bacha. Prosimy drużynę czynną o regularne uczęszczanie na lekcje. Przyjmujemy również nowych członków z dobremi głosami. Lekcja odbędzie się dopiero w poniedziałek, dnia 10 bm. w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Personel firmy Kaźmierski, St. Rynek 38-39, 90,50 zł. — A. Z. Potasze 5 zł. — M. Ptakowie 10 zł. — M. i L. T. 5 zł. — Buchnerowa 20 zł. — F. G. z prośbą o zdrowie 10 zł. — Aloś Piotrowski 5 zł. — Szynalski. Wolsztyn, 5 zł. — Stefanja Kubacka VI. rata w pewnej intencji 10 zł. — E. B. G. 10 zł. — Politowicz z prośbą o zdrowie, 5 zł. — J. B., Poznań, 5 zł. — N. N. za otrzymane łaski z prośbą o dalszą pomoc, 20 zł. — Skorupska 5 zł. — Jarmuzek za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 10 zł. — St. Nowicka z podziękowaniem za odzyskane zdrowie z prośbą o dalsze, 5 zł. — L. U. za otrzymaną łaskę 3 zł. — Jan Mann, Lwów, zamiast iluminacji grobu śp. ks. Józefa Mielocha w Dzień Zaduszny, 10 zł. — M. G. 5 zł. — Czesław i Helena Sobczak, z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo w pracy, 10 zł. — Baranowa 5 zł. — Lucyna Szulczyńska, Katowice, 10,30 zł. — J. Rabiega, Gdynia, 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 4 359,67 złotych.

Na chleb św. Antoniego: S. H. procent od pensji 5 zł. — L. U. za opiekę 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 169 złotych.

Na kaplicę SS. Karmelitanek: L. U. za wysłuchanie 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 112,12 zł.

Obrazy i oprawa obrazów tylko **Witold Lewoński,** Wrocławska 36.
Pw 6051-48, 128

AMAT płatki mydlane są o połowę tańsze, ale tak samo dobre jak wszystkie inne zagraniczne płatki mydlane.
n w 4522

REWJA MÓD w „PALAIS ROYAL".

Dnia 9. XI. b. r., t. j. w niedzielę, o godzinie 17-tej, elegancki świat Poznania spotka się w „Palais Royal", aby podziwiać nowości sezonu i karnawału.

Najwykwintniejsze firmy poznańskie: P. P. Bonin, Hanka, Wężyk, Morańska, Frąckowiak i Wiśniewski — zademonstrują rzeczy piękne i wytworne. Prócz rewji mód atrakcje taneczne odtworzą p. M. Malicka i p. Z. Mąkowski. Po rewji dancing.
rw 26 355

NIE ZWLEKAJ!

PAMIĘTAJ i nie zasypiaj szczęścia swego!
Zamów natychmiast w najszczęśliwszej kolekturze Loterji Państwowej
Władysława BILLERTA
Poznań, św. Marcin 19
los szczęśliwy
a otrzymasz go natychmiast płacąc dopiero po odbiorze.
Cena 1/4 losu 10,—, 1/2 losu 20,— 1/1 losu 40,— zł
Główna wygrana 1 milion zł i 23 premji. Ciągnienie już 18 i 20 listopada r. b.
nw 4880

Dnia 4 listopada r. b. zasnął w Bogu, nasz najdroższy ojciec i dziadek ś. p.

Paweł Przewoźny

w wieku 57 lat. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 7 b. m. o godz. 15,30 z domu żałoby Marszałka Focha 67.

W ciężkim smutku pogrążeni

dzieci i wnuczki.

zw 26 362

Poznań, Lwów, Król. Huta, Września, w listopadzie 1930.

Dnia 3 listopada 1930 r. rozstał się z tym światem, ś. p.

Teofil Adamski

właśc. maj. Giebnia i Młyna Parowego w Damasławku.

W Zmarłym straciliśmy zacnego i bardzo lubianego pracodawcę, który pozostawił głęboki żal i wdzięczną pamięć w sercach naszych.

Kierownictwo i pracownicy Młyna Parowego w Damasławku.

Damasławek, dnia 4. 11. 1930 r. dw 2024

Przewielebnemu Duchowieństwu za ostatnią przysługę, oddaną naszej kochanej matce, ś. p.

Pelagji z Niemierowiczów Drożyńskiej

wszystkim tym, którzy w czasie Jej choroby poświęcili tyle starań, zwłaszcza panu docentowi U. P. ppłk. lek. drowi Kucharskiemu i panu drowi Tłokowi z Kórnika, wreszcie wszystkim Przyjaciołom i Znajomym, którzy po Jej zgonie dali nam tyle dowodów współczucia, składamy najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Rodzina Drożyńskich.

zw 26359

Nasz Oddział
Konfekcji Damskiej
zaopatrzyliśmy w ostatnie nowości bardzo ładnych i gustownych
płaszczy damskich i dla dziewcząt
wykonanych we własnych pracowniach.
F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny, Sp. Akc.
Poznań, Stary Rynek 98/100.
Pw 6469-70-45,5818

†

W poniedziałek, dnia 3 listopada 1930 r. o godz. 20,30 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja najukochańsza żona, nasza najdroższa matka, babcia, siostra, synowa i szwagierka, ś. p.

z Siąkowskich

Władysława Tesznerowa

przeżywszy lat 49.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 6 b. m. o godz. 15,30 z domu żałoby przy ul. Granicznej 14 na cmentarz górczyński.

W ciężkim smutku pogrążeni

dw 2029 **mąż z dziećmi i rodziną.**

Zakład Pogrzeb. „Ceremonjał", Towarowa 25 tel 31-80.

†

Dnia 4 listopada 1930 r. zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Aleksy Wesołowski

przeżywszy lat 76. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 7 b. m. o godz. 4 po południu z kostnicy cmentarza w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona i rodzina.

Poznań, św. Marcin 49, Berlin. zw 26369

†

W dniu 31 października 1930 r., o godz. 9.30, zmarł po ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najukochańszy, najdroższy, jedyny syn i brat, ś. p.

Feliks Adamczak

student prawa i ekonomji

przeżywszy lat 21. Pogrzeb odbył się w dniu 2 listopada w Zakopanem.

W ciężkim smutku pogrążeni

rodzice i siostry.

Gostyń, Targowisko 7. nw 4920

†

Dnia 3 b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Piotr Nowak

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 6. XI. 1930 r. o godz. 3,30 po poł. z domu żałoby ulica Świerczewska na cmentarz św. Trójcy.

Tow. Pielgrzym pod wezw. Matki Bożej w Poznaniu.

Wypadek 155. zw 26363

Wielebnemu Duchowieństwu, Panom Urzędnikom, Orkiestrze, Chórowi Spółdzielni, Towarzystwom i Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę mężowi mojemu, ś. p.

Władysławowi Kaniastemu

oraz za liczne wieńce składam serdeczne

Bóg zapłać!

Żona z rodziną.

Poznań, ul. Kilińskiego 8. zw 26365

Wróciłem

Dr. med. Kłaczyński

Wrocławska 28/29 zw 26325 *9—11, 4—6*

SANATORJUM „SANATO"

Dra ALEKSIEWICZA

w IWONICZU — Podkarpacie. zw 4466

Leczenie chorób kości, stawów. — Gruźlica kostna i gruczołowa. — Cały rok otwarte. Żądać prospekt.

TANIE KUPNO FUTER

lisów, błamów i t. d.

MODERNIZOWANIE FUTER

M. Pławiński, Poznań,

ul. Cicha 13. Telefon 56-76.

Pw 6 6-37 538

Wyciąć!

Szczęście i dobrobyt przez

LOSY

I. kl. 22 Polskiej Państwowej Loterji Klasowej

Główna wygrana: **1000000 zł**

oprócz tego 23 premji i wygranych po

zł 400000, 200000, 100000, 75000

itd., ogólnie 105000 wygranych na

32000000 zł

Ciągnienie już dnia 18 i 20 listopada 1930.

1/4 losu 10,—	1/2 losu 20,—	1/1 losu 40,—

Kolektury moje — dzięki wyjątkowemu szczęściu — cieszą się w całej Polsce nadzwyczajnem powodzeniem, więc kup natychmiast los szczęścia do I. klasy 22 Polskiej Państw. Lot. Klas. w najszczęśliwszej kolekturze nw 4611

Juljana Langera, Poznań, Centrala: Wielka 5. Oddział: Fredry 3.

Telefon 16-37. P. K. O. 212475.

Warszawa, Dworzec główny. Gdynia, Staromiejska.

Zamówienia załatwia się odwrotną pocztą.

Ciągnienie dn. 18 i 20 listop. 1930 r.

Ciągnienie dn. 18 i 20 listop. 1930 r.

W tem miejscu wyciąć:

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam do I. kl. 22 Polsk. Lot. Państw.

_____ 1/4 los. po 10,— zł

_____ 1/2 los. po 20,— zł

_____ 1/1 los. po 40,— zł

Należytość uiszczę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem nadawczym P. K. O. 212475 przez firmę załączonym.

Imię i nazwisko: _____

Dokładny adres: _____

Wyciąć!

Biura nasze przenieśliśmy **z ulicy Fredry 8**

na ulicę Kantaka 4, parter

(dawniej lokale Poznańsko-Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń). Pw 6348-44.88

Dr. Zygmunt Ostrowski
Włodzimierz Suchocki.

Nowoczesny Kino-Teatr

urządzony luksusowo w miejscowości kąpielowej (Poznańskie). 30 tysięcy mieszkańców, z powodu choroby właściciela jest **do sprzedania lub wydzierżawienia.** Poważni reflektanci z kaucją minimum 15 tys. złotych zechcą zgłosić się do Kurjera pod **dw 2030**

Drzewka i krzewy owocowe

róże, bzy, winorośla - poleca

A. PILIŃSKI - GORCZYN

Szosa okrężna obok Warowni 9 - telef. 70-06.

zw 26 6

RADJO TELEFONY

aparaty głośniki przybory

wszelkich systemów

Poznańskie Towarzystwo Telefonów

Centrala: Poznań, ul. Piekary 16/17 (Apollo), tel. 24-80.
Filja: Bydgoszcz, Jagiellońska 67/68, tel. 738.

Pw 4902 38 46

Obszerne ubikacje handlowe

z 2 dużemi oknami wystawowemi przy jednej z najruchliwszych ulic w śródmieściu od 1. 1. 1931 **do wynajęcia.** Adres wskaże Kurjer Poznański **zw 26301**

Drogerzysta

rutynowany ekspedjent i zdolny dekorator potrzebny zaraz do drogerji w Poznaniu. Oferty skierować do **Hurtowni Perfumeryjnej, Poznań, Libelta 12.** zw 26371

PRZESYŁKI DO WYBORU ZA REFERENCJAMI

B. SCHULTZ

TELEFON 1513 **POZNAŃ** GWARNA 10

ROK ZAŁOŻ. 1840

NAJWIEKSZY SPECJALNY DOM PIERWSZORZĘDNYCH

TOWARÓW FUTRZANYCH

WYKONANIE PODŁUG MIARY WE WŁASNYCH PRACOWNIACH

Zakup towarów futrzanych jest rzeczą zaufania. Mój od przeszło 85 lat istniejący specjalny interes daje gwarancje za fachowe, solidne wykonanie i nieskazitelny zdrowy materjał.

MODERNIZACJE NA ŻYCZENIE.

nw 3988

Worki

do cebuli sprzedaje

K. Wejman i Syn

Fabryka brezentów i wyrobów jutowych, Poznań, ul. Kościelna 24.

zw 26367

Stałą pensję i djety dzienne płacimy dobrym

podróżującym.

Rutynowani kupcy we wieku do lat 25-ciu z wykształceniem w zakresie najmniej 5-ciu klas gimnazjalnych oraz dłuższą praktyką kupiecką zechcą złożyć podania z fotografją do Biura Ogłoszeń **„Par"**, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod **nr. 44,146** Pw 6 451-44.14.

OKUCIA

budowl. i meblowe

Gwoździe, druty śruby, nity narzędzia

poleca

A. Koszewski

Poznań
Stary Rynek 61

Hurt. Detal.

Pw 5978-42,180

Jąkanie

oraz wszelkie inne zboczenia mowy radykalnie usuwa

Zakład leczniczy dla jąkałów

S. Żyłkiewicz Warszawa

ul. Chłodna 22.

Prospekty kancelarja wysyła bezpłatnie. nw 4892

PIECE

kaflowe irysiskie, kwintowe od zł 7,75. Wszystk części do piecy

Okucia budowlane

Wszelkie zamki i zawiasy **gwoździe — warsztaty** stolarskie i kowalskie

Pasy i tarcze zapędowe

Artykuły techniczne, metale lutownice azbest., klingeryt po zniżonych cenach hurt.

Przewodnik

św. Marcin 30

Telefon 15-71

Pw 6152

Prawnik

bardzo poważany, poważnego wieku, doświadczony w adwokaturze, notarjacie, przyjmie odpowiednie stanowisko. Zgłoszenia: Kurjer Poznański pod **zw 26358**

Wyborowa kapusta kiszona

100 kg. 6,— zł excl. beczka

Kapusta biała w główkach

100 kg. 2,— zł franko wagon **Kotowiecko.**

FABRYKA KAPUSTY

Kotowiecko - Wlkp.

dw 1950

4 garaże

z kantorem, nadające się również na cele przemysłowe, **do wydzierżawienia.** Zgłoszenia **telefon 28-79**

zw 26361

MIESZKANIA

Dwa 3-pokojowe mieszkania z komfortem przy Dolnej Wildzie, vis à vis Stadjonu w nowowybudowanym domu zaraz do oddania. dw 2006

Poważnym reflektantom bliższych informacji udziela

właśc. P. Niedziela

Poznań Al. Marcinkowskiego 24.

Plac

z bocznicą kolejową, centrum miasta z garażami i biurem **do wydzierżawienia** Zgłoszenia **telefon 28-79**

zw 2886

Fabryka kosmetyczna

poszukuje przedstawiciela

na woj Poznańskie i Pomorskie z prowincją. Oferty: Biuro ogłoszeń J. Karlin, Wilno, Niemiecka 22, dla „Fabryki".

zw 26370

Rasowy pies

dog

na sprzedaż.

Wały Leszczyńskiego 1.

Pw 61 7-4 41

Jagódka najwyborniejsza śmietankowa czekolada, łagodna i bardzo pożywna.

Kolibri gorzka, lecz nie mniej przyjemna w smaku. Nadzwyczaj subtelna w spożyciu.

Fulaconda wyśmienita mleczno-orzechowa czekolada z najszlachetniejszych surowców.

zw 1806

DETEKTYWNO POWIERNICZA SPÓŁKA WIERNYCH-RAJ

Poznań, Masztalarska 8a II.

załatwia:

wywiady i obserwacje wszelkiego rodzaju — porady przemysłowo - handlowe i taksacje — regulacja ksiąg — bilanse — sprawy podatkowe — wnioski do władz — sprawy sporne — ugody — kontrakty — ściąganie należności — sądy polubowne — administracja nieruchomości — sprawy firm zamiejscowych zw 26 364

Większych

ubikacyj

przy ul. Małe Garbary 7a na hurtownię wzgl. przedsiębiorstwo fabryczne, zaraz bez odstępnego **wydzierżawię**.

Informacyj udziela:

R. Süsskind,

Szewska 14. zw 263

!

DLA TYCH, którzy chcą a mają mało pieniędzy na kupno radjoaparatu, polecamy firmę **„ELETROVOX"** inż. J. Rutkowski, tel. 58-30, przy ulicy Półwiejskiej 30, która ma bardzo tanie i tylko dobre odbiorniki z 2 letnią gwarancją! a płyty gramofonowe i gramofony też korzystnie. Nowoczesne odbiorniki, anodówki „Balta", modernizacje aratów. Pw 6 455-45.43

OBIADY

treściwe w bardzo przystępnej cenie wydaje

Nowy Rynek 14-15

parter, lewo.

Inwalidzi, wdowy i sieroty woj. poszukują pracy: 7 biurowych piszących na maszynie, 5 pomocników biurowych, 6 biurowych książkowych, 2 książkowych bilansistów, praktykant księgowy, kasjer, początkujący biurowy, kancelista, 10 kupców, kupiec branży drzewnej, 9 magazynierów, 9 inkasentów, ekspedjent branży artykułów męskich, 41 woźnych, 42 portjerów, 29 stróży, 6 dozorców 6 urzędników gospodarczych, włódarz, 15 gajowych, 4 polowych, 2 podwórzowych, strażnik leśny, 2 pisarzy podwórzowych, 5 ogrodników z rodziną, 2 kontrolerów mleka 2 rewizorów mięsa i włosi, rzeźnik, 70 robotników, 10 siodlarzy, 6 rymarzy, koszykarz, tapicer, cieśla, 6 kołodziejów, garncarz, murarz, strycharz, dekarz, 2 kowali, 6 ślusarzy, 3 ślusarzy maszynowych, ślusarz samochodowy, 4 palaczy, 2 obuwników, krawiec, kuśnierz, 2 elektromonterów, pomocnik elektrotechniczny, przyuczony instalator, szachtmistrz, wierciarz, rzeźbiarz, pomocnik gastronomiczny, 2 tokarzy metalowych, 2 ceglarzy, piekarz, destylator, maszynista, blacharz, pielęgniarz, podróżujący, szofer, introligator, czeladnik kowalski, 16 robotnic do fabryki, 10 pracownic, 4 wdowy do całodziennej pracy, 3 garderobianki, kucharka, 3 krawcowe, 2 wdowy do uprzątania biur, dozorczyni, 2 prasowaczki, 5 posługaczek, 4 biuralistki, 6 maszynistek, maszynistka polsko-niemiecka, stenotypistka, sekretarka, książkowa, 6 ekspedjentek, początkująca biurowa, registratorka, 7 uczennic biurowych, 13 uczennic do przedsiębiorstwa, 3 uczennice fryzjerstwa, uczennica krawieczyzny, uczeń elektromonter, uczeń rzeźbiarski, 2 uczni zecerskich, uczeń krawiecki, uczeń kucharski i 3 chłopców do posyłek. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, pokój 47, tel. 39-97. zw 26 368-a

ZAWIADOMIENIE.

Ostrzegamy wszystkich zainteresowanych, że **Stefan Zakrzewski** nie jest naszym współpracownikiem ani w redakcji, ani w administracji naszych dzienników:

1) **Express Poznański**
2) **Ilustrowany Dziennik Powszechny**

ani w firmie PeBeGos. Wszelkie upoważnienia i legitymacje zostają unieważnione, również weksel pł. 4. XII b. r. z akceptem p. Ignacego Skoroszewskiego i żyrem firmy „PeBeGos".

Otwarcie dzienników: „Express Poznański" i „Ilustrowany Dziennik Powszechny" zostaje wstrzymane aż do odwołania.

„PeBeGos"

zw 26 372 (—) W. Ćwiłowski, gen. dyrektor.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu poszukuje kandydata na stanowisko

inżyniera meljoracyjnego

z uposażeniem w/g umowy z djetami według VII st. sł.

Przyjęcie do służby nastąpi za kontraktem; kandydaci winni posiadać ukończone studja wyższe oraz przynajmniej kilkuletnią praktykę zawodową, pozatem dokładną znajomość obowiązujących ustaw i przepisów wodnoprawnych.

Podania należy wnieść do Dyrekcji do 15 listopada b. r. z dołączeniem życiorysu oraz oryginałów względnie legalizowanych odpisów:

a) metryki urodzenia,
b) dowodu posiadania obywatelstwa polskiego,
c) zaświadczeń, stwierdzających odbycie praktyki,
d) dowodu ukończenia odpowiednich studjów technicznych,
e) zaświadczeń, stwierdzających stosunek do służby wojskowej,
f) świadectwa zdrowia, wydanego przez lekarza powiatowego.

Ponadto należy się powołać w podaniu na dwie znane osobistości, które mogłyby udzielić referencyj o kandydacie i podać wysokość żądanego uposażenia.

Nieuwzględnione wnioski kandydatów pozostaną bez odpowiedzi. nw 4 821

UCHWAŁA. Na wniosek kupca **Marjana Bąka z Poznania,** Aleje Marcinkowskiego 18, z dnia 1 b. m., udziela się odroczenia wypłat na przeciąg trzech miesięcy i to od dnia 25 października 1930 r. do dnia 25 stycznia 1931 r. Nadzorcą sądowym mianuje się Gizelle, ul. Spokojna 11. Poznań, dnia 25 października 1930. **Sąd Powiatowy 2-a.** nw 4 818

UCHWAŁA. Postępowanie zapobiegawcze, odnoszące się do firmy **Pierwsza Polska Fabryka Papieru Falistego i Kartonów Fr. Durczewski w Rawiczu,** — umarza się po myśli art. 27 rozp. Prez. Rz. P. z 6. 3. 1928. o zapobieganiu upadłości. Rawicz, dnia 18 października 1930 roku. nw 4 819 **Sąd Powiatowy.**

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 7 b. m., o godz. 11.30, przy ul. M. Focha 4, sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę:

50 półmisków owalnych z białego metalu. nw 4 929

Daroszewski, kom. sądowy, Poznań, Szamarzewskiego 36.

Na wniosek firmy **Wielkopolska Fabryka Konfekcji Damskiej Józef Szuster w Poznaniu,** Stary Rynek 76, — udziela się tejże firmie odroczenia wypłat na przeciąg 3-ch miesięcy, i to od 28 października 1930 do 28 stycznia 1931 r. Nadzorcą sądowym mianuje się Feliksa Biedzińskiego w Poznaniu, ul. Strusia 8. Poznań, dnia 28 października 1930 r. **Sąd Powiatowy 2-a.** nw 4 820

OGŁOSZENIE PRZETARGU

Zarząd Międzykomunalnego Związku dla budowy i utrzymania szpitala psychjatrycznego w Chełmie ogłasza przetarg ofertowy na

wykończenie kanalizacji, wodociągów i ogrzewania centralnego oraz na urządzenie pralni i kuchni parowej

w budujących się gmachach Szpitala Psychjatrycznego w Chełmie.

Oferty firm proponujących dogodne warunki kredytowe będą miały pierwszeństwo.

Termin składania ofert upływa **dnia 10 listopada 1930** o godzinie 12-tej.

Bliższe szczegóły w Lubelskim Dzienniku Wojewódzkim Nr. 38 z dnia 27 października 1930 r. względnie telefonicznie Chełm Lubelski 147. (Biuro Związku, Chełm lubelski, skrytka pocztowa 35).

W Chełmie, 31 października 1930 r. dw 2028

Prezes Związku: St. Gutt w r.

PRZETARG PUBLICZNY

Magistrat miasta pow. Szamotuły zamierza wydzierżawić w drodze przetargu publicznego na czas ograniczony zależnie od obustronnej ugody,

zabudowania byłego Miejskiego Zakładu Chorych

położonego w Szamotułach przy Placu Sienkiewicza nr 13, składającego się z 45 ubikacyj. Wszystkie zabudowania wykonane są z cegły palonej (masywnie). Wspomniane budynki nadawają się znakomicie na pomieszczenie poważniejszej instytucji, biur handlowych i t. p. Bliższych informacyj udzieli Magistrat miasta Szamotuł, pokój nr 4 w godzinach urzędowych, t. j. do godz. 12-tej w południe. Reflektanci zechcą złożyć oferty zamknięte z napisem „Oferta na wydzierżawienie Miejskiego Zakładu" w niżej podpisanym Magistracie, pokój nr. 4-ty, najpóźniej do **dnia 15 listopada r. b. w południe o godz. 12-tej.**

Szamotuły, dnia 3 listopada 1930 r.

dw 2023 **MAGISTRAT.**

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 7 listopada b. r., o godz. 11-tej, przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu) odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

fortepianu, 2 maszyn do pisania, 11 kanap, 12 krzeseł, 4 zbiorników do wody, 2 biurek, 2 luster, szafy do rzeczy, wiertarki, kuźni polowej, walizki, stołu, garnituru do pisania, wozu ciężarowego, platformy, konia, aparatu do miodu, szyfonierki, obrazu, dywanu, wózka dziecięcego, 7 skrzyń jaj, 3 zegarów do benzyny, łożysk kulkowych, sztucera, 5 płaszczy męskich, 22 mtr. flauszu, garderoby dziecięcej, 5 kotłów mosiężnych i większej ilości rozmaitego szkła, jak kieliszki, szklanki itp. nw 4 925/6

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.

Poznań, dnia 5 listopada 1930 r.

MAGISTRAT XIII/4.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Łóżeczko
dziecięce, metalowe białe do sprzedania. Jasna 10, parter. zdw 37 023

4 morgi
gruntu w Swarzędzu blisko dworca korzystnie sprzedam Dobrzyński, Poznań, Kopernika 6. zdw 37 019

Ubrania
smokingowe frakowe, dobrze utrzymane tanio. Rynek Jeżycki 2, III, lewo. zdw 37 017

Dom
10 ubikacji, korzystnie sprzedam Pańczak, Żabikowo. zdw 37 014

Skład
kolonjalny towarów krótkich w Poznaniu o dwóch oknach wystawowych, 24 lata w jednych rękach, z powodu choroby zaraz na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 37 036

Kroje
do najnowszych modeli, wzory do robót ręcznych i wszelkie żurnale poleca najtaniej Kałamajski. Pw 6 447-44.216

Sypialnię
z lustrami, marmurem, bardzo tanio sprzedam. Stolarnia mebli, Kwiatowa 6. zdw 36 725

Gramofony, płyty Bruździński i S-ka Wielka 18, III. zdw 36 798

Pokój męski
maszyne Singera, zegar wagę z ciężarkami, szafkę emaljowaną wannę dużą tanio sprzedam Górna Wilda 3 I., prawo. zdw 36 859

Sprzedam
korzystnie palta męskie na średnią figurę Dąbrowskiego 33 III lewo. zdw 33 387

Skład
kolonjalno - delikatesowy przyległe duże mieszkanie sprzedam. Żurkiewicz, Rynek Łazarski 5. zdw 37 042

Antyki
wielki wybór inne używane rzeczy. Pocztowa 22 skład Pw 5 955-57.394

Pończochy
„Bemberga" 4.90 według cennika fabrycznego „Atlantic" reprezentacja Plac Sapieżyński 4 II piętro. Pw 6 467-57.535

Sprzedam
dom mieszkalny 1 pokój i kuchnia Oferty do Kurjera zdw 37 041

Kożuch
do podróży na tęgą figurę na sprzedaż. Wierzbięcice 17, I. lewo. zdw 37 050

Gospodarstwo
35 mórg dobrej ziemi, masywne zabudowania, dom mieszkalny, 4 pokoje i kuchnia, żywy i martwy inwentarz, 2 duże ogrody owocowe, 1 klm. od miasta zaraz do sprzedania. Stanisław Gawroński, Grzegorzewo, Krotoszyn. zdw 37 057

Ospę owsianą
sprzedamy wagono po 6.80 za 100 kg. „Extra", Krotoszyn. dw 2 021

Fabryka win
Sp. z o. o. źródło złota duże przedsiębiorstwo z dobrą przeszłością tanio do oddania. Może być przełożona. Oferty Kurjer Poznański pod dw 1831 a.

Fabryka octu
stara firma korzystna tanio do oddania Oferty do Kurjera Poznańskiego pod dw 1 830 a

Meble
używane kupuje — sprzedaje, także nowa na składzie Rapp, Podgórna 6 zdw 98 850

Futra
lisy, skóry, każdy kupić powinien najtaniej — gdzie? tylko u Dobrowolskiego, Marcina 1 zdw 34 937

Do krawieczczyzny
wszelkie przybory poleca najtaniej Kałamajski. Pw 6 450-44 219

Fabryki mydła
i proszków do prania (urządzenie) w Gnieźnie sprzedamy na dogodnych warunkach. Zgłoszenia: Gniezno, skrytka pocztowa 35 zdw 35 704

Dom dochodowy
w najlepszem położeniu Gniezna sprzedamy z wpłatą 100—125 tys. zł. Zgłoszenia: Gniezno, skrytka pocztowa 35 zdw 35 706

Okazja
W powiatowem mieście, dwie godziny od Poznania, pięknej, zdrowotnej, górzystej miejscowości sprzedam plac 25 000 mtr. kwad. domem mieszkalnym etc. Były tartak, budynki murowane. Zgłoszenia „Par", 27, Grudnia, pod 58.337. Pw 6 445-58.339

Drogerja i perfumerja
elegancko urządzona egzystuje 20 lat, centrum Gdańska, objekt 6 000 dol. Oferty A. S. Poste restante Danzig. Pw 6 446-58.340

Meble
wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty. Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli, telefon 64-25. Pw 6 519-45.32

Sypialnie
sprzedaje bardzo tanio ratami stolarnia, Wielkie Garbary 41. zdw 37 078

Dziecięcą
bieliznę w dobrym wykonaniu po cenach najtańszych poleca Kałamajski. Pw 6 449-44.218

Płaszcz
damski zimowy tanio sprzedam Mostowa 14 a IV piętro zdw 35 649

Pierze i puch
hig czyste wyroby pościelowe — kołdry puchowe — poduszki dekoracyjne najtaniej! EMKAP Poznań ul. Wrocławska 30 tel. 58-03 Pw 4051-33.137

Psa
prawdziwego dakla sprzedam. Śmieszalska, Konopnickiej 11. zdw 37 222

Wyprawki
dla niemowląt, skromne i wykwintne poleca Kałamajski. Pw 6 448-44.217

Rolwagę
na 100 ctr. do sprzedania. Krotoszyn, skrzynka pocztowa 7. dw 2 022

Obrączki ślubne
biżuterję i zegarki kupisz najkorzystniej A. Prante, St. Rynek 91, wchód ul. Wroniecka. zdw 36 888

Ćmielów
jest największą fabryką porcelany w Polsce, wyrabia śliczną porcelanę (dużo lepszą od zagranicznej). Sprzedaż tylko wyłącznie krajowej porcelany po znanych przystępnych cenach Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. Tamże sztućce alpakowe, szkło szlifowane, lampy prezenty jaknajtaniej. zdw 37 111

Skład
spożywczy, magiel, dwa pokoje i kuchnia tanio sprzedam Adres wskaże Kurjer zdw 37 116

Skład
cukierków z powodu choroby tanio sprzedam. Adres Kurjer zdw 37 114

Piec
żelazny, używany, średni oddam korzystnie. Zgłoszenia św. Marcin 13, skład maszyn. zdw 37086

Zaciszna posiadłość
wolnostojąca w pięknym ogródku dla rodziny pragnącej wieczór życia spędzić wygodnie i spokojnie, ciche lecz kulturalne miasto blisko Poznania, 8 pokoi, sprzedam. Zgłoszenia „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57,438 Pw 6099-57.438

Stół
rozciągany, orzechowy na 24 osoby, szyfonierkę, szafę malowaną sprzedam. Półwiejska 4, I. piętro Pw 6 466-45.52

Kamienicę
św. Marcin sprzedam, cena 150 tys. Strzałkowski, Wielkie Garbary 44, restauracja. zdw 37 100

Wózek
dziecięcy sprzedam. Działyńskich 10, wysoki parter, lewo. zdw 37 099

Płaszcze
zimowe męskie tanio sprzeda Wyrwiński, Górna Wilda 44. zdw 37 10[illegible]

Sprzedam
tanio kilkaset widokówek. Oferty Kurjer zdw 37 149

Materjał
czarny na płaszcze korzystnie sprzedam. Wierzbięcice 4. zdw 37 159

Opony
nowe Dunlop 30 razy 450 i 13 razy 45 tanio na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 37 161

Garnitur
pluszowy, stół okrągły, frak szczupłą figurę sprzeda tanio św. Wojciech 5, parter. zdw 37 165

Płaszcze
damskie ostatnie nowości najtaniej rybosowe 45.50 angielskie 52.90, żorzety 120, modele 190 garsonki wełniane 24.90 pulowery 5.60 sweterki 3.90 „Bazar Konfekcyjny" Stankiewicz, Stary Rynek 84 narożnik Zamkowej. Pw 5 623-57.187

Wózek
dziecięcy sprzedam. Mostowa 14, Rajewska. zdw 37 176

Skład
kolonjalny, mieszkanie umeblowane lub próżne w mieście blisko Poznania sprzedam tanio. — Powód zmiana stosunków rodzinnych. Oferty Kurjer zdw 37 146

Kamienice, wille, domy
poleca i poszukuje „Krakus", Poznań, Pocztowa 30 zdw 37 186

Skład
z 2 pokojami i kuchnią (Poznań-Winiary) do wydzierżawienia od właściciela. Adres wskaże Kurjer zdw 37 117

Łóżka metalowe
dla dorosłych i dzieci łóżka polowe składane różnych typów leżanki również do pościeli materace wyściełane, własny fabrykat poleca po znanych niskich cenach K. Wałkowski, specjalny magazyn, Strzelecka 32 Poznań. dw 2 005

Skład
obuwia połączony z warsztatem oraz przyległem 3 pokojowem mieszkaniem przy rynku ruchliwego miasta powiatowego natychmiast do sprzedania. Oferty Kurjer jw 4 991

Miód
lipowy w emaljowanych wiaderkach 4,60 zł kg. sprzedaje franco Pleszew, Lisowski, Pleszew 2. zdw 37 063

Skład
węgli sprzedam zaraz. Ul. Dominikańska 6, rozlewnia piw. zdw 37 181

Okazja
Dom z ubikacjami na warsztat duży ogród, 2 morgi ziemi od zaraz do sprzedania. Cena według ugody. T. Baranowska, Skoki, pow. wągrowiecki, nr. domu 29. Pw 6 436-45.40

Jadalnię czarną
2 pokoje męskie, 4 saloniki, 2 skrzydła, biurka, kanapy, lustra, szafy, szyfonierki, łóżka i inne przedmioty odda tanio Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, tel. 21-26. Pw 6 454-45.51

Z powodu wyjazdu
sprzedam tanio różne meble, maszynę do szycia Singera. Generała Kosińskiego 14, front, III piętro, lewo. zdw 37 227

Rzeźnictwo
mieszkanie, zaped elektr., cena 5 50 zaraz do objęcia. Chwaliszewo 35, jadłodajnia. zdw 37 22[illegible]

Maszynę
do pisania sprzedam tanio. Ul. Piotra Wawrzyniaka 13, w podwórzu, I., lewo. zdw 37 175

Sprzedam
wózek ręczny czterokołowy, łóżeczko materacem, wagę ciężarkami Kaczmarek, Dąbrowskiego 64. zdw 37 224

Autobus
dobrze utrzymany sprzedam Szamarzewskiego 21 Weiss zdw 37 226

Parcela
przy Alei Szelągowskiej tanio. Kurjer zdw 37 218

Sprzedam
3 lampy elektryczne Zgłoszenia 2—4. Pocztowa 15, I., prawo. zdw 37 219

Sprzedam
dom, 2 morgi z ogrodem w Junikowie przy Poznaniu, wpłata podług ugody. A. Gumienny. zdw 37 131

Willkę
6 ubikacyj Puszczykowo sprzedam korzystnie 16 000, wpłaty 8.000. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 898

Pianino i skrzypce
sprzeda „Deutsch" Wierzbiecice 39 a, dom ogrodowy prawo, obejrzeć od 12—3 i wieczór. zdw 36 894

Zakład
fotograficzny Poznaniu sprzedam. Oferty Kurjer zdw 36 979

Pracownia cukiernicza
z przyległem mieszkaniem w centrum miasta na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 970

Wóz
do żwiru w dobrym stanie sprzedam tanio. Ul. Główna 112. zdw 36 969

Biuro Pośrednictwa Nieruchomości
Lech, Poznań, Grobla 22, telefon 2945. Uczciwa, fachowa obsługa bez jakichkolwiek poprzednich wpłat poleca wielki wybór majątków, gospodarstw, młynów, kamienic oraz większych i mniejszych dzierżaw. zdw 37083 4

Sztucer
futerałem, nabojami korzystnie sprzedam. Żupańskiego 2, mieszkanie 6. zdw 37 144

Futra
damskie, różne skóry, spody męskie, przystępne. Wierzbiecice 13. zdw 36 277

Płaszcze damskie
Każda Pani oszczędzi dużo pieniędzy kupując płaszcz damski wprost w fabryce konfekcji damskiej W Kowalski i Ska. Poznań Wielkie Garbary 22 Pw 6 453 67,533

2 piece
żelazno - szamotowe z rurami. Roman Szajek Kościelna 45. zdw 36 998

Piękna
posiadłość przy jeziorze w mieście. 22 morgi, obszerne zabudowania jak nowe sprzedam spiesznie, wpłaty 10 000. Niezgodzki, Rogowo, pow. Żnin. zdw 36 992

Szafa
żelazna na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 36 988

Gazowy
piecyk i kuchenkę sprzedam. — Wiadomość Kurjer zdw 36 877

Limuzynę
4 osob. eleg. mało używaną nadającą się dla pp. lekarzy wzgl. weterynarzy sprzedam korzystnie. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 931

Futro
do podróży białe barany, kołnierz łosowy w dobrym stanie na sprzedaż. Śmiński. Łąkowa 18, III. ptr. od 2—5. zdw 36 923

Flower
sprzedam. Żupańskiego 8, wysoki parter, prawo. zdw 36 914

Skład
kolonjalny z towarem, mieszkaniem, meblami lub bez zaraz sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 36 908

2
autobusy mało używane z dobrze zaprowadzonemi linjami zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 36 907

Tanie
ładne skórki na kołnierze i obszady. Wronicka 12, I. zdw 36 903

Futra
skórki, blamy, ceny hurtowe. — Hankiewicz, Wielka 9 (wchód Szewska). zdw 36 808/9

Meble
na dogodnych warunkach poleca Marcin Żytkowiak Chwaliszewo 5. Woźna 12. (Dom Mebli). Centralne ogrzewanie. Gwarantuje za suchy towar. zdw 35 361-2

Gramofony płyty, mechanizmy
sprzedaż po najniższych cenach. Felika Baloń Woźna 12. Pw 6029/30-57,452/3

Wyprzedaję
meble po zniżonych cenach tylko krótki czas Szoryngacz ulica Wielka 13. Pw 3 107/8

Sypialnie
dębowe kompletne złotych 565. Jadalnie dębowe złotych 585. Wszelkie meble kupisz tanio na raty wprost Fabryka mebli Władysław Pomykaj Poznań-Śródka. Cybińska 9. telefon 19-59. zdw 35 893 4

Kanapy
leżanki, materace najtaniej tylko w zakładzie tapicerskim u M. Kowalskiego Woźna 14 przy Warcie. rw 12 184

Meble
po znacznie zniżonych cenach poleca K Bakoś, ul. Wielka 12 rw 12 075

Kantówkę belkowinę
1 m³ zł 65.— sprzedaje się w Parku Wilsona. zdw 37 048 9

5 KUPNA

Składu
kolonjalnego bez towaru i bez mieszkania przy ożywionej ulicy poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 717

Sypialnia
używana, gabinety męskie, biblioteki, garnitury klubowe skórzane gobeliny i t. p. biurka damskie, męskie kupuje Poznański Dom Komisowy Dominikańska 7. Tel. 21-26. Pw 6350-44,106

Brylanty
złoto, srebro kupuje Szulc Plac Wolności 5. Pw 6043-44,12

Fortepian
kupię. Oferty cena Kurjer zdw 36 947

Piec
do palenia kawy zbożowej na 25—50 kg pojemności kupię. Leon Zuchowski. Rawicz. zdw 36 926

Dubeltówkę
dobrą kupię. Oferty Kurjer zdw 36 919

Wanienkę
używaną w dobrym stanie blaszaną małą do kąpieli 10 letniego dziecka kupię. Oferty do Kurjera zdw 36 906

Szafę
żelazną kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 36 984

Samochód
używany półciężarowy (1½ tonn) kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 978

Kufer
walizę kupię. Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 36 987

Kino
aparat mały typ, nadający się do szkoły kupię. Oferty z podaniem ceny i fabrykatu do Kurjera zdw 37 046

Odbiorę
dziennie stale 300—500 litrów pełnego mleka. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 37 045

Szafę
żelazną kupimy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 096

Drogerję
kupię, okolica obojętna. Upraszam o podanie ceny oraz miejsca. Spieszne oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 37 125

Parcele
około 600 m² kupię. Musiał. Kraszewskiego 8. zdw 37 187

6 KAMIENICE

Kupię
kamienicę w śródmieściu Poznania w dobrym stanie za cenę do 200 000 zł, wpłacę 120 000 zł. Pośrednictwo wykluczone. Kupię kamienicę na Jeżycach lub Łazarzu, w Poznaniu w dobrym stanie za cenę do 100 000 zł wpłacę 60 000 zł. Oferty Kurjer zdw 36 848

Kamienica
dwupiętrowa, oficyna, chlewy, piwnice, pralnia, ogród półtorej morgi dochód 6.700 cena 55 tys. wpłaty 25 tysięcy, reszta 20 lat hipoteki 4½ procent w Szamotułach. Zgłoszenia Ostroróg. Stanisław Przybylski zdw 36 989/90

Willa komfortowa
centrum od właściciela korzystnie do nabycia zdw 37 215

7 PIENIĄDZ

Dam
na I. hipotekę w Poznaniu 900 dolarów 15%. Dokładna odpowiedź, oferty Kurjer zdw 36 912

Pożyczkę
zaciągnę do 15 tys zł na pierwszą hipotekę gruntową. Egzekucja bez procentu. Oferty z podaniem procentu Kurjer zdw 36 901

10.000 zł
na I. hipotekę po 15% na gospodarstwo do wypożyczenia Oferty do Kurjera zdw 36 896

Niezwykła okazja
Odstąpię spółkę przedsiębiorstwa bezkonkurencyjnego pełnym biegu, dużych zyskach, stanowisko kierownika. Do objęcia 7 tysięcy Oferty Kurjer zdw 37 015

Do kina
większego, dobrze prosperującego, przystąpię jako czynny wspólnik, długoletni fachowiec. Oferty Kurjer zdw 37 228

List
hipoteczny 25 000 zł za półtora roku płatny sprzedam. Łaskawe oferty Kurjer zdw 37 040

1 000 dolarów
kaucji gotówki stawi urzędnik gospodarczy, 34 lata, żonaty, w intesywniejszych majątkach, 12 lat praktyki na posadę w większym majątku. Oferty „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod 57.511. Pw 6 373-57.511

Posadę
biurowego dam temu, kto pożyczy 2.000 zł. Gwarancje poważne. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 138

1 200 zł
poszukuje zaraz. Procent dam pokój kuchnię. Oferty Kurjer zdw 37 195

400 zł
pożyczki pod zastaw opat towaru poszukuje Wysoki procent. Oferty Kurjer zdw 36 892

8 DO WYNAJĘCIA

2
pokoje, kuchnia dla stróża willi jako procent za wpłatą 5.000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 210

Mieszkanie
5 pokojowe, centralne ogrzewanie zaraz do odnajęcia Plac Wolności 8. zdw 36 864

Promno
3 pokoje kuchnię wydzierżawię Zgłoszenia Kurjer zdw 36 953

Mieszkanie
4 pokojowe w Międzychodzie w najładniejszem położeniu Aleje Lipowe 80 zł miesięcznie zaraz do objęcia. Wiadomości udzieli: Wilczyński. Poznań ul. Julj. Kossaka 18. zdw 36 942

3 pokoje
i kuchnia zaraz do wynajęcia. Pajzderski. Warszawska narożnik Krańcowej. zdw 36 916

5
pokoi komfort Jeżyce od gospodarza za 2 lat czynszem następnie 150 miesięcznie. Wskaże Świerz Żupańskiego 18 zdw 37 005

Mieszkanie
3 pokojowe kuchnię, łazienka wydzierżawi zaraz właściciel. Droga Urbanowska 47, willa. zdw 37 066

Pokój
kuchnia od właściciela 1½ roku 1 600. Zgłoszenia Wierzbiecice 18, skład kolonjalny. zdw 37 085

Pokój
z kuchnią do wydzierżawienia wprost od gospodarza Adres wskaże Kurjer zdw 37 118

Mosina
2 pokoje kuchnia. Schildknecht, Poznań, Mielżyńskiego 22. zdw 37 081

Pokój
i kuchnia i pokój do wynajęcia wprost od gospodarza za rok zgóry. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 37 107

Mieszkania
1. pokojowe do wynajęcia. Gospodarz Tyżyk, Jeżycka 26. zdw 37 122

Tanio
sprzedam willę w Lasku przy drodze do Puszczykowa. Oferty Kurjer zdw 36 163

Sześć
pokoi handlowych, centrum Poznania, możność zamieszkania przy przedsiębiorstwie, bez odstępnego, od gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer rw 12 190

Pokój
kuchnia dwuletni czynsz 1 200. — Informacje Widziński, Małeckiego 15, podwórze, parter. zdw 37 179

2
pokoje kuchnia, ulicy Dąbrowskiego korzystnie. Sołtysiak. Prusa 18. zdw 37 177

Trzy pokoje
dwa lata dzierżawa dalsza 70, oraz wybór innych odda Szczepański. Kantaka 5, I. zdw 37 193

Czterypokojowe
komfort, śródmieście 3 500, pokój kuchnia 1 000, rok dzierżawy, wybór innych Informacje, św. Marcin 15, I., front. zdw 37 189

9 SZUKA MIESZK.

Małżeństwo
dziecko 5, szuka próżnego pokoju z używaniem kuchni w solidnym domu, mogą dać czynsz za jakiś czas zgóry. Oferty Kurjer zdw 36 705

Mieszkania
2—4 pokojowego z kuchnią poszukuje urzędnik państwowy. — Oferty Kurjer zdw 36 943

Poszukuję
mieszkania 3 do 4 pokojowego od zaraz wprost od gospodarza Pośrednicy wykluczeni Zgłoszenia do Kurjera zdw 36 922

Inżynier
wyższy urzędnik poszukuje mieszkania 3—6 pokojowego. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera zdw 36 905

Mieszkania
3—4 pokojowego z kuchnią na dzierżawę zgóry poszukuję. Oferty Kurjer zdw 36 871

Poszukuję
mieszkania 3—4 pokojowego — wprost od gospodarza Dzierżawę płacę za 1—2 lat. zgóry Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdw 36 972

Szukam
mieszkania 2—3 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza, czynsz dwa lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 37 033

Trzypokojowego
dwupojowego dwa lata dzierżawy płacę, lub z meblami Kurjer zdw 37 106

Mieszkania
1—2 pokojowego z kuchnią poszukuje młode, inteligentne małżeństwo, czynsz zgóry do roku. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 104

Pokoju
z kuchnią za rocznym czynszem poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 182

Poszukuję
wprost od gospodarza 2—4 pokoi komfortem. Oferty Kurjer zdw 37 221

11 POKOJE UMEBL

Pokój
skromny, słoneczny do wynajęcia Działyńskich 6, IV., lewo. zdw 36 676

Pokój
dla małżeństwa ewentl. z dzieckiem. Zawady 49 blok IV, Grzyl zdw 36 951

Pokój
umeblowany do wynajęcia Janowski, Matejki 52 zdw 56 945

Pokój
balkonowy, słoneczny jednej — dwóch osób, bezdzietnego małżeństwa z utrzymaniem lub bez. Adres Kurjer zdw 36 944

Klatki
schodowej, frontowy słoneczny, solidnemu panu. Patrona Jackowskiego 25, I. lewo zdw 36 935

Pokój
dla inteligentnej pani z utrzymaniem lub bez Niegolewskich 7, III. lewo zdw 36 927

Frontowy
ładny pokój do wynajęcia Wierzbiecice 40, parter, lewo, z utrzymaniem lub bez zdw 36 925

Pokój
umeblowany dla dwóch panienek do wynajęcia. 27 Grudnia 18, III. lewo, front. zdw 36 918

Pokój
małżeństwu lub panom Sobik, Umińskiego 12 zdw 37 000

Pokój
wynajmę panu. Ul. St. Karwowskiego 2. Szalbierz. zdw 36 993

Pokój
zaraz lub 15. Grunwaldzka 20 a, II. lewo. zdw 37 037

Pokój
dobrze umeblowany tylko dla lepszego pana Działyńskich 3, II lewo zdw 37 032

Pokój
dla panów. Kwiatowa 13, III prawo. zdw 37 028

Pokój
frontowy, umeblowany, z elektr. wynajmę panu. Czajcza 2, II., prawo. zdw 37 047

Pokój
Mickiewicza 15, parter, lewo. zdw 37 065

Elegancki
pokój dwom panom 15. Plac Sapieżyński 5, III., prawo. zdw 37 052

Sypialnia
gabinet męski, komfort, telefon oddzielnie lub razem Wały Zygmunta Augusta 10 a, III. prawo zdw 37 076

Wspólny
panu. Piekary 4, III zdw 37 075

Frontowy
elegancki zaraz Żupańskiego 17, II., lewo. zdw 37 071

Pokój
Kopernika 8, I. prawo. zdw 37 113

Pokój
wspólny dla panien zaraz lub 15. XI. Rybaki 28 Bilska. zdw 37 120

Pokój
komfortowy, niekrępujący wolny. Różana 23, II. zdw 37 097

Balkonowy
bezdzietnemu małżeństwu również wspólny dla panienek: elektryczność. Wielkie Garbary 53, III., lewo. zdw 37 151

2 pokoje
umeblowane zaraz. Św. Wojciech 26, II. p. zdw 37 150

Pokój
umeblowany parterowy, frontowy z elektryką, osobnem wejściem od 15. 11. do wynajęcia Ul. Romana Szymańskiego 8, parter, prawo. zdw 37 167

Pokój
dwom panom od 15. Mickiewicza 15, III., prawo. zdw 37 173

Informator poleca pokoje
Ratajczaka 15 Pasaż. zdw 37 171

Pokój
wspólny panience. Plac Bernardyński 4, I., prawo, podwórze. zdw 37 112

Pokój
dla 2 panienek do wynajęcia. — Działyńskich 7, I. piętro, front. zdw 37 136

Pokój
do wynajęcia Drożdżewska plac Nowomiejski 9 zdw 37 140

Pokój
2 osobowy, frontowy. Bialkowska, Grunwaldzka 11. zdw 34 549

Pokój
do wynajęcia z elektrycznem oświetleniem. Bobek. Poznańska 15 jw 4 992

Elegancki
telefon pianino. Sołacz Podolska 11. zdw 37 210

Próżny
pokój wynajmę. Wskaże Kurjer zdw 37 169

Przyjmę
panienkę na wspólny pokój. Jankowska, Przemysłowa 6, IV. piętro. zdw 37 206

Pokój
zaraz św. Marcin 64, dom środkowy, III., lewo. zdw 37 205

Pokój
elegancki. Cieszkowskiego 8, III., prawo. zdw 37 204

Małżeństwu
pokój, elektryka używanie kuchni, ewentualnie utrzymanie u samotnej pani. Oferty Kurjer zdw 37 232

Pokój
elektryka. Matejki 67, parter, prawo. zdw 37 231

Pokój
dla małżeństwa z używaniem kuchni. Pamiątkowa 12 IV., prawo. zdw 37 216

Pokój
elektryczność łazienka Spokojna 24 IV., prawo. zdw 37 218

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
czystego z światłem elektrycznem szuka od 15 listopada inteligentny i skromny pan, okolica Jeżyc i Sołacza. Łaskawe oferty z ceną Kurjer zdw 36 959

Poszukuję
pokoju umeblowanego dla młodego subjekta w śródmieściu, płacę do 40 zł od 15 listopada. Oferty Kurjer zdw 36 917

Pokoju
czystego w lepszym domu w śródmieściu 1 grudnia poszukuja 2 panie. Oferty Kurjer zdw 36 899

Student
poszukuje skromnego niekrępującego pokoju. Kurjer zdw 36 967

Pokoju
poszukuje nauczycielka muzyki, chętnie lekcje Kurjer zdw 36 965

Pokoju
bez pościeli poszukuje na Wildzie, student, od 15. Oferty Kurjer zdw 36 977

Inteligentna
pani (Niemka) poszukuje niekrępującego pokoju z używaniem kuchni. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 975

Pokoju
umeblowanego z wszelkiemi wygodami w centrum poszukuje. Zgłoszenia Sąd Apelacyjny woźny Sikorski. zdw 37 024

Próżnego
pokoju z używaniem kuchni lub pokoju z kuchnią za dzierżawę zgóry poszukuje młode małżeństwo z dzieckiem jednorocznem. Łaskawe oferty z ceną Kurjer zdw 37 039

Pokoju
umeblowanego jednoosobowego na Łazarzu poszukuje. Oferty Kurjer zdw 37 035

Doktor
poszukuje niekrępującego pokoju Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 031

Uczeń
poszukuje skromnego pokoju. — Oferty Kurjer zdw 37 073

„Informator" poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 Pasaż zdw 37 172

Młode
małżeństwo szuka pokoju z używaniem kuchni od 15. bm. Oferty Kurjer zdw 37 101

Dwuosobowy
elektryczność możliwie niekrępującego zaraz. Oferty Kurjer zdw 37 208

Skromnego
pokoiku poszukuje panienka bez pościeli. Oferty Kurjer zdw 37 192

Małżeństwo
z dwojga dziećmi lat 7 i 6 poszukuje pokoju z używaniem kuchni Oferty Kurjer zdw 37 212

13 LOKALE

Lokale
handlowe i biurowe zaraz do objęcia. Plac Wolności 8. zdw 36 855

Ubikacyj
lub 2 pokoi nadających się na lepszą pracownię krawiecką poszukuje zaraz Jeżyce lub centrum Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 36 533

Lokal
handlowy na parterze blisko Starego Rynku, wprost od gospodarza do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer Stary Rynek rw 12 193

3 ubikacje
jasne, światło elektryczne na biura do wynajęcia Gospodarz, Wierzbiecice 2. zdw 37 198

14 DZIERŻAWY

Dzierżawa
1 500 mórg natychmiast do oddania Objęcie 100 000 zł. Zgłoszenia Rutkowski. Grobla 29. zdw 36 689

Duży skład kolonjalny
i delikatesów dobrze zaprowadzony z koncesem, obszernem mieszkaniem w Luboniu przy dworcu p. Poznań. adres A Matuszewski, zaraz do wydzierżawienia od gospodarza. Do objęcia potrzeba około 12 000 zł, wtem 2 lata liczona dzierżawa zdw 36 885 6

Piekarni
poszukuje celem dzierżawy, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 36 929

Majątek
563 morgi magd. urodzajnej ziemi wtem 40 mórg nawodnianych łąk wszystkie budynki masywne wodociągi, inwentarz żywy i martwy kompletny, sprzedam lub wydzierżawię z przejęciem całego inwentarza i zapasów Do objęcia potrzeba około 70 tys. zł. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 36 920

Wydzierżawiam
probostwo 72—194 morgi. Proboszcz, Sokolniki, p. Kłecko. dw 2 026

Poszukuję
dzierżawy piekarni lub cukierni. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 37 055

Poszukuję
dzierżawy gospodarstwa do 100 mórg z inwentarzem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 054

Ogrodnictwo
w mieście z wodociągiem zaraz do wydzierżawienia Adres wskaże Kurjer rw 12 187

2 pokoje
z kuchnią składem i ubikacjami zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 37 184

W okolicy Leszna
poszukuję dzierżawy gospodarstwa ca. 50 mórg ewen. kupię. Oferty do Kurjera zdw 37 200

16 OSOBISTE

Za długi
żony mej Klary z domu Koperskiej, zamieszkałej obecnie Poznań św. Marcin 71, nie odpowiadam. Antoni Janiak Kostrzyn. Pw 8 428-57.524

P. Staśkul
Proszę przybyć w czwartek, godz. 7.00. Działyńskich 7. Hala. zdw 37 134

21 ZGUBY

Zaginioną
książeczkę wojskową na nazwisko Kuczkowski Karol unieważniam. zdw 36 492

Zagubione
papiery osobiste unieważniam. — Albin Kowala, Sienna 12. zdw 36 816

Zgubiono
4. 11. pamiątkowy złoty damski zegareczek na czarnej wstążeczce między cmentarzem Ś-to Marcińskim a Przecznicą. Uczciwego znalazcę proszę zwrócić za wynagrodzeniem Dąbrowskiego 15, Ochronka. zdw 37 067

22 ROZMAITE

Kołdry
puchowe, wełniane oraz materace sprzedaje najtaniej, używane przerabia zgrzeblowaniem. Gnieńska. Plac Świętokrzyski 1 zdwp 35 572

Pieniądze
zarobić może każdy posiadający obszerne znajomości lub będący w urzędzie lub fabryce, przy sprzedaży artykułu pierwszej potrzeby Oferty Kurjer zdw 36 476

Robótki rysuje Drangosz, Wroniecka 19
zdw 36 853

Bezpłatnie!
Napisz natychmiast imię, rok, miesiąc urodzenia otrzymasz analizę charakteru, zdolności przeznaczenia określenie ważniejszych faktów życia — darmo 75 gr (znaczki pocztowe) na przesyłkę załączyć Warszawa Psycho Grafolog Szyller-Szkolnik — Nowowiejska 32 np 4580

6,90 złotych
fartuch biały z rękawami płaszcz biały damski od 8.50 płaszcz biały męski od 12.50 sprzedaje Fabryka Bielizny J Schubert. Wrocławska 3 Pp 6 260 44,96

Obiady
domowe 1.60. Wiadomość Kurjer zdw 37 093

Futra
damskie i męskie wszelkiego rodzaju wykonuje na miarę według najnowszych modeli. Reparacje, przeróbki fachowo i tanio W Królikiewicz Podgórna 6 Pw 4 984-37 23

Higjeniczne czyszczenie
pierza i puchu uskuteczniamy solidnie i tanio (na życzenie odbiór i dostawa w dom) EMKAP Poznań ul. Wrocławska 30 tel 58-03. Pw 4 050-33.136

Trykotaże miarowe
kostjumy sportowe garsonki, swetry pulowery, sukienki ubranka, kombinacje itp korzystnie „Tricot", Romana Szymańskiego 10. III. przy Świętokrzyskim. Pw 6117 43.173

Akuszerka
Kleinwächterowa w Poznaniu centrum miasta ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo, drugi dom od Placu Świętokrzyskiego zdw 99 677/8

Marszantka
warszawska wykonywuje najnowsze modele za bezcen i przerabiam stare. Romana Szymańskiego 2. I. prawo zdw 36 958

Płaszcze
suknie, kostjumy wykonuje po cenach przystępnych. Szamarzewskiego 30. II. lewo. zdw 36 915

Futra
damskie, męskie, wszelkiego rodzaju wykonuje reparacje przeróbki fachowo tanio przyjmuje do czyszczenia chemicznego Piekary 10. zdw 36 876

Mody
damskie, męskie, z własnego materjału wykonuje pp urzędnikom na dogodnych warunkach Piekary 10 zdw 36 875

Farbiarnia futer Poznań - Wilda Wybickiego 12
garbuje, farbuje wszelkiego rodzaju skóry futrzane oraz futra na wszelkie kolory. zdw 36 782

Trykoty zimowe
poleca po znacznie zniżonych cenach. Fabryka Bielizny, J. Schubert, Wrocławska 3. Pw 6 518 44.102

Krawcowa
wykonuje suknie 8, płaszcze 15 Osińska, Łąkowa 7 a. zdw 37 072

Suknie w 24 godzinach
płaszcze, kostjumy w 3 dniach pierszorzędnie wykonuje Salon Mód „Zofja", Bukowska 3, II. p. zdw 96 704

Kapelusze damskie
na zamówienie oraz wszelkie przeróbki najkorzystniej. Wierzbięcice 4. zdw 37 158

Przyjmę
dziecko na wychowanie za wynagrodzeniem miesięcznem 50 zł. — Zgłoszenia Kurjer zdw 37 163

Garderobę
damską, wszelkie modernizowanie, szyję wykwintnie, tanio. — Słowackiego 39, III., prawo. zdw 37 152

Obiady
kresowe, tylko na maśle. Wały Zygmunta Augusta 1, II., prawo (róg Marcina). zdw 37 157

Chłopca
5 miesięcznego oddam na własne bez wynagrodzenia. Oferty Kurjer rw 12 188

Tytoniową
hurtownię, koncesje przejmie inwalida wojenny. Oferty Kurjer nw 4 924

23 OŻENKI

Kawaler
wysoki, lat 33 wykształcony poszukuje współniczki z kapitałem 15 000 wzwyż. Cel matrymonjalny. Łaskawe zgłoszenia pod zdw 36 378

Dla
mojej krewnej współwłaścicielki większego tartaku, panny młodej przystojnej poszukuje męża inżyniera lub budowniczego z majątkiem. Pośrednictwo rodziny mile widziane. Oferty Kurjer Poznański zdw 36 503

Szukam
dla brata, kupca przystojnego bruneta, żony uczciwej, gospodarnej. Do objęcia dobrze prosperującego składu, 3 pok mieszk umeblowanego potrzeba 15—20.000 zł. Oferty Kurjer zdw 35 622

Urzędnik
kolejowy 40 lat ożeni się ponownie tylko z kobietą szlachetnego charakteru. Oferty Kurjer Poznański zdw 36 913

Panna
lat 24, sympatyczna, z gotówką 3.000 zł i wyprawa osobista pozna urzędnika lub rzemieślnika celem ożenku. Oferty Kurjer zdw 36 883

Która
pani niezależna pozna inteligentnego kawalera 28 lat dobrego charakteru współwłaściciela przedsiębiorstwa wartości 30.000 Sprawa poważna. Oferty możliwie fotografja Kurjer zdw 37 016

Zapoznam
skromną, miłą, wyrozumiałą panienkę do lat 27, mam lat 27. — Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 37 034

Wdowiec
lat 30, na stałem stanowisku państwowem (asystent) zapozna się z panną lub wdową posiadającą własne mieszkanie i cośkolwiek gotówki. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 37 013

Poważne
Krewniaczkę moją, szatynkę, lat 23 miłą, wesołą nauczycielskiej rodziny, dobrą gospodarną 4 pokojowem mieszkaniem pragnę wydać za mąż. Oferty Kurjer zdw 37 029

7 pań
wszystkie religijne, moralne i przystojne, od wieku 17 do 34, wszystkie pracują w swoich zawodach, pragną wyjść zamąż za panów, nie teraźniejszych poglądów, na dobrych stanowiskach. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 059

Kawaler
lat 42, przystojny, o dobrem usposobieniu, z zawodu rolnik, zarządzający w większych majątkach, pragnie poznać w celu matrymonjalnym pannę lub wdówkę, od lat 25, o dobrem sercu, któraby go uszczęśliwiła. Majątek dla wspólnego dobra pożądany. Łaskawe zgłoszenia możliwie z fotografją, którą się zwraca skierować do Kurjera Pozn. zdw 37 056

Starsza
inteligentna wdowa, posiadająca 600 mórg, pozna pana prawego charakteru, wzrunek dobry rolnik. Dla wspólnego dobra majątek pożądany 50 000 zł. Cel matrymonjalny. Łaskawe oferty proszę kierować do Kurjera zdw 37 061

Kawaler
lat 32, przystojny, dobrego usposobienia, urzędnik państw., szuka panny do lat 28, tych samych zalet, celu matrymonjalnym. Łaskawe zgłoszenia dołączeniem fotografji, którą się zwraca. Dyskrecja zapewniona. Oferty Kurjej zdw 37 153

Męża
szukam dla swej siostry, pany lat 30, urzędniczki, na dobrej stałej posadzie, gospodarnej, inteligentnej, posiadającej bogate wyprawę osobistą, umeblowanie. — Panowie dobrze sytuowani, poważni, miłego usposobienia, inteligentni, którym zależy na dobrej żonie, spokojnem pożyciu małżeńskiem proszę łaskawe zgłoszenia możliwie fotografją do Kurjera Poznańskiego zdw 37 180. Dyskrecję zapewniam. Rzecz traktuję serjo i poważnie.

Dwie
bezdzietne, przystojne wdówki lat średnich, posiadające skład. nieruchomości miejskie, poszukują znajomości. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia „Wanda" Fabryczna 35 a. IV. zdw 37 214

24 NAUKA

Akademja tańców
daje Ci pełną gwarancję i rekordową szybkość nauczania. Kreacja sezonu: Valse-Anglaise Dobór towarzystwa. Prof. Wituszkowscy Dom Rzemieślniczy Fr. Ratajczaka godz. 4—10 Pw 5954-43.41

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1 II. piętro zdw 31 320

Pomocy
w odrabianiu lekcyj do kl. IV. gimnazjalnej udzieli panienka z wyższem wykształceniem, znająca język francuski angielski, niemiecki. Oferty Kurjer zdw 35 738

Do gimnazjum
wszystkich klas przygotowuje i umieszcza. Przyjmę 2 uczni na stancję zapewniając fachową opiekę i pomoc. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 366

Szkoła tańca Antoszewskiego
przyjmuje zgłoszenia do kursów lekcyj prywatnych. Zielona 3. Pw 6255-44.90

Kursy
kroju — szycia. Wpisy przyjmują: Amalja Klawiterowa, Marji Magdaleny 1 III prawo narożnik Raczyńskich dw 2000/1

Tańce nowoczesne - narodowe
wyucza w jednem kursie bez względu zdolności szkoła dyplomowanego profesora Szczurka. Dom Rzemieślniczy Wały Zygmunta Augusta 15. Zgłoszenia, lekcje osobiste każdego czasu. zdw 36 887

Kurs
księgowości, stenografji pisania na maszynie rozpoczyna się dnia 8 listopada „Postęp", Wrocławska 35, III. zdw 36 949

Francuskiego
udzielę tanio. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 941

Studentka
poszukuje lekcyj łaciny i francuskiego. Oferty Kurjer zdw 36 933

Kto
udzieli lekcji fortepianu wzamian za niemieckie. Oferty Kurjer zdw 36 900

Lekcyj
języka niemieckiego szuka handlowiec. Cena Kurjer zdw 37 154

Do matury
przygotowuje magister filozofji. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 188

Lekcyj
w zakresie gimnazjum udziela magister filozofji. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 191

Uczennice
do szycia zaraz potrzebne. Podgórna 12b, parter, prawo. zdw 37 166

Studentka
udzieli tanio korepetycyj w zakresie niższych klas gimnazjalnych. Oferty Kurjer zdw 37 199

Szkoła Tańców Stelli Kledeckiej
9 listopada kurs uzupełniający. — Lekcje prywatne każdego czasu. Zgłoszenia Pocztowa 29. Pw 6 458-45.42

Malicka Mąkowski Szkoła Tańców Kilka Pań
do Kółeczka Akademickiego. — Pierwsza lekcja piątek 7. Zapisy św. Marcin 40. 6—8. zdw 37 234

25 MUZYKA

Kwartet
lub trio pierwszorzędne siły z harmonją i t. d. zaraz poszukiwane. Restauracja Kawiarnia „Belweder" Kalisz, telefon 378. dw 2 015

Szkoła Muzyczna
Chopina przyjmuje uczniów początkujących i zaawansowanych Lekcje fortepianu 1-10, skrzypce 15 miesięcznie. Kancelarja 27. Grudnia 19. zdw 37 091-2

Pianista
skrzypek, jazzbandzista, saksofonista poszukiwani. Kurjer zdw 37 121

Pierwszorzędny
jazzbandzista (perkusja, skrzypce) wolny od 1 grudnia r. b. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 37 127

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

2.000 zł
dam za uzyskanie stałej posady biurowej. Zgłoszenia piśm. do Kurjera Poznańskiego pod zdw 36 083

Korespondentka stenotypistka
polsko niemiecka rutynowana poszukuje posady od 1 11 lub 8. 11. 30 Zgłoszenia Kurjer zdw 34 040

Krawcowa
rutynowana, obecnie samodzielnie, z powodów materjalnych poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 36 213

Pielęgniarka
która pracowała również dłuższy czas przy doktorze, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 36 463

Rutynowany
sekretarz adw.-notarjalny z kilkuletnią praktyką poszukuje posady zaraz, wzgl. od 15. 11. 30. Oferty upr. Kurjer zdw 35 840

Kucharka
poszukuje posady zaraz lub 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 481

Dla
mego 16-letniego syna który ukończył 4 klasy gimnazjum poszukuje posady ucznia kucharskiego w restauracji lub w majątku. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 36 473

Kuchmistrz
w średnim wieku kawaler, — wszechstronnie obeznany w swym zawodzie mogący się okazać świadectwami z lepszych domów i hoteli przyjmie posadę od 15. 11. Oferty Kurjer zdw 36 480

Kotlarz - spawacz
i monter centralnego ogrzewania szuka posady. Oferty Kurjer zdw 36 536

Panienka
znająca szycie pracowanie język polski, niemiecki, szuka posady pokojówki lub do dzieci, ewentualnie do wszystkiego. — Zgłoszennia Kurjer zdw 37 119

Panienka
lat 17, znająca robótki ręczne poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer zdw 36 982

Panienka
znająca krawiecczyznę i wszelkie robótki szuka posady najchętniej do dzieci Oferty Kurjer zdw 36 980

Farmaceuta
elew z trzechletnią praktyką apteczną poszukuje zajęcia w Poznaniu lub na prowincji. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 36 978

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 36 976

Wychowawczyni
mająca dłuższą praktykę poza sobą i najlepsze długoletnie świadectwa, poszukuje posady do dzieci od miesiąca do 5 lat zaraz lub później tylko w lepszym domu, skromne wymagania. Oferty Kurjer zdw 36 531

Praczka
wiejska szuka prania Oferty Kurjer zdw 37 087

Zajęcie
szofera, sekretarza osob., książkowego lub jakiegokolwiek innego poszukuje kawaler lat 28. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 36 539

Kto
przyjmie starszą panienkę w naukę do fryzjerstwa? Oferty Kurjer zdw 36 974

Ekspedjentka
poszukuje posady do cukierni lub piekarni od 15. 11. lub zaraz. Oferty Kurjer zdw 37 006.

Dziewczyna
szuka posady od 15. Oferty Kurjer zdw 36 890

Pokojowa
poszukuje posady lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 36 999

Ekspedjentka
poszukuje posady w branży kolonjalnej, piekarni lub składzie cukierków. Wymagania skromne Zgłoszenia Kurjer zdw 36 997

Uczciwa
starsza osoba z lepszej rodziny, z gotowaniem, dobrze polecona dobre świadectwa, samodzielna, znająca także szycie poszukuje posady od 15. 11. w lepszym domu do 2—3 osób Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 36 994

Ekspedjentka
dzielna w kolonjalce i wyszynku, 5 lat praktyki poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 846

Leśnik
lat 30, żonaty poszukuje zaraz posady leśnika lub polowego za skromnem wynagrodzeniem — Oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego zdw 36 847

Gospodyni - kucharka
z bardzo dobrem i długoletniem świadectwem znająca bardzo dobrą kuchnię, pieczenie ciast poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer zdw 36 623

Książkowa
biegła, znająca wszelkie prace biurowe, pisząca na maszynie, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 36 669

Ekspedjentka
szuka posady kaucja, świadectwa Oferty Kurjer zdw 36 763

Dentystyczny technik
młody pracujący w metalu różnemi metodami najnowszemi oraz w kauczuku, poszukuje posady na warunkach skromnych od 15 XII 30 Oferty Kurjer Poznański zdw 36 851

Pomocnik
piekarski dzielny w swym zawodzie poszukuje pracy od zaraz albo od 15. Anton Wiśniewski, Sokolniki, gw. poczta Paczkowo zdw 36 957

Lokaj
(kamerdyner) kawaler, władający językami poszukuje posady zaraz lub później. Świadectwa pierwszorzędne. M. Biniakowski, Nakło Ogrodowa 39. zdw 36 960

Dziewczyna
wyuczona gotowania poszukuje posady zaraz lub 15 Oferty Kurjer zdw 36 956

Poszukuję
posady z wykwintnem gotowaniem zaraz lub od 15. 11. 30 r. Oferty Kurjer zdw 36 955

Piekarz
lat 27, kawaler dzielny w swym zawodzie poszukuje posady Poznaniu lub prowincji Oferty Kurjer zdw 36 954

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem, z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz Oferty Kurjer zdw 36 948

Książkowa - kasjerka-ekspedjentka
z dobremi świadectwami poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty do Kurjera zdw 36 937

Służąca
z świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 36 936

Służąca
z świadectwami przyjmie zaraz posadę. Oferty Kurjer zdw 36 934

Inteligentna
panienka z dobrego domu dobremi świadectwami, znająca haft gospodarstwo domowe, szuka jakiejkolwiek posady najchętniej do dzieci. Oferty Kurjer zdw 36 932

Uczciwa
posługaczka poszukuje posługi przed południem. Oferty Kurjer zdw 36 924

Ogrodnika
żonatego polecam jako dobrego fachowca obeznanego w wszelkich gałęziach ogrodnictwa dwornego i handlowego poszukuje dla niego stosownej posady, zaraz lub 1 stycznia. Marjan Cieśliński Zalasewo, poczta Swarzędz pow. Poznański. zdw 36 902

Poszukuję
posady jako niania od 15. 11. lub 1. 12. najchętniej do niemowląt lub do starszych dzieci. Oferty Kurjer zdw 36 964

Panienka
inteligentna z ukończoną szkołą wydziałową i dobremi świadectwami z znajomością haftu i szycia, lubiąca dzieci, przyjmie posadę. Zgłoszenia do Kurjera zdw 36 963

Osoba
inteligentna poszukuje posady młodszej biuralistki lub przy lekarzu. Oferty Kurjer zdw 37 002

Ekspedjentka
z kilkuletnią praktyką poszukuje posady do bufetu lub cukierni ewentl. za kaucją. Oferty Kurjer zdw 36 882

Gosposia
samodzielna poszukuje posady do osoby samotnej lub bezdzietnego małżeństwa. Oferty Kurjer zdw 36 985

Pielęgniarka
dzieci szuka posady ewentualnie jako dochodząca Oferty Kurjer zdw 37 022

Dziewczyna
poszukuje, posady. Oferty Kurjer zdw 37 020

Gospodyni - kucharka
poszukuje stałej posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 37 018

Osoba
w średnim wieku, chętna do wszystkiego z dobremi świadectwami poszukuje miejsca do jednej albo dwóch starszych osób. Zgłoszenia Polna 29. I prawo. zdw 37 012

Krawcowa
dzielna poszukuje pracy poza domem Oferty Kurjer zdw 37 010

Dziewczyna
zaufana poszukuje posady lub posługi Oferty Kurjer zdw 37 009

Syn
z dobrych rodziców pragnie się wyuczyć za książkowego Adres wskaże Kurjer zdw 37 008

Kucharka
poszukuje posady zaraz lub 15. w Poznaniu Zgłoszenia Kurjer zdw 37 030

Dziewczyna
z dobrym poleceniem i świadectwami, z gotowaniem poszukuje posady od 15. 11. 30 do dwóch osób do lepszego domu okolica obojętna. Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 027

Kawaler - cukiernik
dzielny fachowiec, prowadzący dłuższy czas cukiernię z dobremi świadectwami szuka posady zaraz w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 37 026

Korespondentka stenotypistka
polsko niemiecka, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 37 044

Służąca
sierota, uczciwa i czysta, poszukuje posady lub do codziennej posługi. Oferty Kurjer zdw 37 051

Rutynowana pielęgniarka
z kilkoletnią praktyką, poszukuje posady zaraz lub od 1 grudnia. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 37 062

Dyplomowany architekt
absolw. wydz. arch. Akad. Sztuk Pięknych w Krakowie, b. zdolny z kilkoletnią praktyką, poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia pod zdw 37 058

Zbożowiec
młodszy książkowy poszukuje posady najchętniej w Rolniku. — Wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 053

Stenotypistka
polsko - niemiecka, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 37 043

Gosposia
szuka posady najchętniej u samotnej osoby. Miejscowość obojętna. Jadwiga Rogalska, Za Bramką 11. zdw 37 082

Dziewczyna wiejska
uczciwa sumienna pracowita poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz lub 15 Oferty Kurjer zdw 37 077

Młodsza
panienka z prowincji umiejąca dobrze cerować i szyć poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 37 079

Za 150.— zł
pensji mies. przyjmę stałą posadę książkowego, ekspedjenta branży obojętnej. Obowiązki spełniam sumiennie. Dobre referencje. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 37 148

Dziewczyna
starsza, nawskroś uczciwa dobrze polecona poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz lub 15 Oferty Kurjer zdw 37 064

Posługaczka
uczciwa szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 37 109

Praczka
czysta, rzetelna, szuka prania. — Oferty Kurjer zdw 37 089

Starsza
krawczyni na futra, szuka posady. Kurjer zdw 37 090

Krawcowa
z dobrym krojem i szyciem poleca się w dom. Długa 14, I., lewo. zdw 37 087

Kucharka
z bardzo dobrem gotowaniem, poszukuje posady 15. 11. do lepszego domu, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 37 095

Maturzysta
z ukończoną wojskowością, poszukuje posady praktykanta. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 37 103

Dziewczyna
wiejska młodsza szuka posady od 15. 11. do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 37 068

Magisterka farmacji
szuka praktyki. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 080

200 zł
dam za wskazanie posady ekspedjenta, magazyniera, biuralisty żelaźniakowi, lat 24, dobrze się orjentujący. Może złożyć kaucję. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 155

Mistrz
cukierniczy poszukuje posady od zaraz ewentl. wyjazd. Łaskawe oferty Kurjer zdw 37 164

Ogrodnik
kawaler, z praktyką w ogrodach handlowych, z dobremi świadectwami, szuka zaraz posady. Oferty Kurjer zdw 37 162

Praczka
czysta i akuratna, szuka prania poza dom. Oferty Kurjer zdw 37 168

Początkująca
bufetowa z kaucją poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 37 178

Bufetowa
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 37 124

Panienka
lat 20, umiejąca szyć, szuka zaraz posady do dzieci. — Oferty Kurjer zdw 37 126

Rutynowana
stenotypistka polsko-niemiecka szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 128

Poszukuję
prania. Adres wskaże Kurjer zdw 37 133

2 parkietówki
poszukują posady. Oferty Kurjer zdw 37 130

Młoda
kucharka do wszystkiego z ukończoną szkołą gospodarczą w hrabiowskim majątku poszukuje posady od 15 listopada, wymagania skromne. — Zgłoszenia Kurjer zdw 37 135

Posługaczka
młodsza, uczciwa, umiejąca dobrze gotować, poszukuje posługi zaraz lub 15. 11. Oferty Kurjer zdw 37 139

Dziewczyna
poszukuje posady zaraz jako przychodnia do wszystkiego. — Oferty Kurjer zdw 37 142

Służąca
sumienna, chętna szuka posady do wszystkiego lub jako pokojowa. Oferty Kurjer zdw 37 141

Pomocnik
branży kolonjalno-delikatesowej poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 37 147

Technik dentysta
szuka posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer nw 4 928

Panienka
inteligentna z dobrem szyciem szuka posady do dzieci w majątku. Zgłoszenia Kurjer rw 12 191

Posługi
poszukuję. Oferty Kurjer zdw 37 183

Portjerstwa
poszukuje biedna wdowa z synem lub pokoiku od gospodarza. Gorąco prosi oferty do Kurjera zdw 37 194

Posługaczka
młoda poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 37 197

Dziewczyna
lat 17, poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 37 202

Ekspedjentka
dzielna, z branży czekolady i cukrów, szuka posady 15. bm. lub zaraz. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 37 201

Dziewczyna
poszukuje posady od 15. do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 37 207

300 zł
kaucji złoży robotnik przy osiągnięciu jakiejkolwiekbądź posady. Oferty Kurjer zdw 37 217

Inwalida
wojenny elektrotechnik koncesjonowany poszukuje pracy Wykonuje wszelkie prace w zakres wchodzące Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań Fredry 7 pokój 47, telefon 39-97 zdw 37 238 a

Pokojowej
lub do dzieci przyjmie zaraz posadę sierota lat 19 uczciwa i pracowita, posiada chlubne świadectwa. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 37 233

Pomocnik
zbożowy z 8 letnią praktyką na śpichrzu i w biurze poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer nr. zdw 37 196

Dziewczyna
z prowincji poszukuje posady 15 bm., z gotowaniem, praniem — Oferty Kurjer zdw 37 220

Elektromonter
po ukończeniu służby wojskowej z 5 letnią praktyką szuka posady od zaraz. Oferty Kurjer zdw 35991

Gimnastyka dla pań

z inteligencji odbywa się w poniedziałki, środy i piątki od godz 19 20 w sali gimnastycznej Uczelni Dąbrówki Młyńska nr. 10. Zgłoszenia tamże. zw 26354

Posługaczka
uczciwa poszukuje posługi. — Oferty Kurjer zdw 36 255

Wychowawczyni
polskie, niemieckie francuskie szycie, szuka posady zaraz wyręczy panią domu Oferty Kurjer zdw 36 235

Prośba
Sierota dziewczyna, która niedawno ojca pochowała znajduje się w krytycznem położeniu prosi o jakąkolwiek pracę Oferty Kurjer zdw 36 220

Służąca
do wszelkiej pracy wolna od 15 11. Oferty Kurjer zdw 36 225

Biuralistka
początkująca pisząca na maszynie poszukuje posady za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 36 167

Posługi
poszukuje panna uczciwa i pracowita. Oferty Kurjer zdw 36 154

Dziewczyna
pilna, uczciwa, z dobremi świadectwami, szuka posady do wszystkiego bez spania. Oferty Kurjer zdw 36 195

Krawcowa
poszukuje posady stałej w majątku, lub do starszych dzieci. Oferty Kurjer zdw 36 410

Gospodyni kucharka
poszukuje posady od 15 11. lub 11. lub 1. 12 do mniejszego majątku z 5-letnią córeczką za mniejszem wynagrodzeniem — Zgłoszenia Aug. Świderska u p. hr. Tyszkiewiczowej Pogorzela (pałac) powiat koźmiński. zdw 36 375

Krawcowa
biegła szyje tanio po domach. — Oferty Kurjer zdw 36 746

Poszukuję
posady samodzielnej z dobrem gotowaniem do 1—2 osób zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera zdw 36 773

Początkpjąca
biurowa - książkowa, pisząca maszyną, posiadająca szkołę wydziałową i handlową szuka posady. Oferty Kurjer zdw 36 679

Dziewczyna
uczciwa z samodzielnem gotowaniem do wszystkiego szuka posady zaraz lub od 15. 11. Oferty Kurjer zdw 36 730

Panienka
z dobrej rodziny zna prace domowe, haftowanie, ondulację i manikir, przyjmie posadę w lepszym domu zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 36 821

Panienka
młoda, pracowita szuka posady u samotnej osoby do zarządu domem. Oferty Kurjer zdw 36 508

Szukam
pracy biurowej wieczorem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 36 544

Posługi
na przed lub popołudnie poszukuje zaraz lub od 15 Oferty Kurjer zdw 36 552

Posługaczka
poszukuje posługi Oferty Kurjer zdw 36 550

Posługi
i prania poszukuje. Oferty Kurjer zdw 36 548

DZISIAJ W KINIE

Aurora: „Hrabia Monte Christo".
Apollo: „Kiedy miłość się zbudzi".
Colosseum: „W szponach Azjatów".
Corso: „Handlarze żywym towarem".
Casino: „Sprzysiężonych 3-ch"
Edison: Królewska faworyta
Harfa: „Popioły zemsty".
Kapitol: „Czerwony Bies".
Metropolis: Bezbronne dziewczę.
Orzeł: „W szponach chińskich rozbójników".
Odeon: „Tajemnica życia" — (Miłość w przyrodzie).
Renaissance: „Tajemnica chińskiej dzielnicy".
Stylowe — Teatr Rewja: „Serce Poznania".
Słońce: „Poganin".
Wilsona: „Męczennice małżeństwa".

Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 15. 11. Oferty Kurjer zdw 36 868

Pomocnik
piekarski poszukuje posady zaraz Zgłoszenia A. Budny Nad Bogdanką 6 a zdw 36 787

Wyprawy
monogramy wykonuje artystycznie w domu, poza domem. Klimek, Gąsiorowskich 5a. zdw 36 792

Biuralistka kasjerka
poszukuje posady. Referencje, kaucja w banku. Oferty Kurjer zdw 36 742

Ogrodnik
kawaler, z praktyką w ogrodach handlowych, z dobremi świadectwami, szuka zaraz posady. Oferty Kurjer zdw 36 751

Panienka
z bardzo dobremi świadectwami poszukuje posady do ekspedycji, możliwie na sezon. Oferty Kurjer zdw 36 710

Posady
samodzielnej poszukuje osoba uczciwa, znająca gospodarstwo domowe i szycie za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 36 796

Stolarz
odnawia tanio meble Oferty Kurjer zdw 36 098

Pomocnik
kupiecki branży kolonjalnej poszukuje posady od zaraz Oferty Kurjer zdw 36 088

Osoba
inteligentna, samodzielna w gospodarstwie, poszukuje posady zaraz. Zajmie się także wychowaniem dzieci. Oferty Kurjer zdw 36 879

Poszukuję
posługi na cały dzień zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 36 861

Technik
budowlany z ukończoną Państw. Szkołą Budownictwa w Poznaniu poszukuje odpowiedniej posady. Oferty Kurjer zdw 36 691

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 36 176

Książkowa
prowadząca żurnal amerykański pisząca na maszynie poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 35 976

Szofer
kawaler, trzeźwy, sumienny z praktyką poszukuje posady skromnem wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer zdw 35 024

Szofer - kowal
początkujący prosi o jakąkolwiek posadę. Oferty Kurjer zdw 35 931

Ekspedjentka
biegła w zawodzie rzeźnickim, poszukuje posady od 15. 11. lub 1. 12. Oferty Kurjer zdw 36 368

Praczka
szuka prania, pierze czysto. Oferty Kurjer zdw 36 395

Maszynistka
poszukuje zajęcia przed południe. Oferty Kurjer zdw 36 389

Żelaźniak
obeznany w dziale okuć budowlanych od 1 XII potrzebny do Gdyni. Oferty z życiorysem i kopjami świadectw skierować W. Gierdalski Gdynia, Portowa 54 zdw 36 431

Osoba
znająca naprawę bielizny oraz piękne cerowanie stołowizny potrzebna na wieś. Oferty Kurjer zdw 36 557

Gospodyni-
kucharka bardzo dobrze polecona obeznana wszechstronnie z gotowaniem pieczeniem zaprawami jaki i prasowaniem potrzebna zaraz na większy majątek do dwoje państwa Oferty Kurjer zdw 36 556

Ekspedjentka
z dłuższą praktyką w rzeźnictwie, władająca językiem polskim, niemieckim Zgłoszenia Niklasiewicz Wrocławska 37. zdw 36 966

Biegła
ekspedjentka z branży rzeźnickiej może się zgłosić od zaraz. Buśko, Piekary 22. zdw 36 656

Kolosalna oszczędność
Wysortowane pończochy, skarpetki po niebywale niskich cenach poleca hurtowo, detalicznie
D/H „Julpol"
(firma chrześcijańska)
Pocztowa 11
(nar. Rzeczypospolitej)
Pw 6 388-44,86

Krawcowe
samodzielne na płaszcze, kostjumy, suknie, tylko zdolne siły potrzebne. L. Sawicki Piekary L. zdw 36 108

Rutynowanego
pracownika w sprawach prawnych poszukuje poważna instytucja ubezpieczeniowa. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 37 156

Dziewczyna
do wszystkiego, uczciwa z dobrem gotowaniem z dobremi świadectwami może się zgłosić do cukierni. Kucharski, Dąbrowskiego 49 zdw 36 884

Poszukujemy
akwizytora - inkasenta, potrzebna gotówka 100 złotych. Kurjer zdw 37 170

Panienka
umiejąca pisać na maszynie, mogąca wyłożyć do 1.000 zł. do zwrotu może otrzymać stałą posadę. Oferty z fotografją Kurjer zdw 37 123

Uczennica
do trykotaży potrzebna. „Tricot", Szymańskiego 10. zdw 37 129

Uczennica
fryzjerska potrzebna. Zgłoszenia Rożynek, Żupańskiego 4. zdw 37 137

Służącej
młodszej jednak samodzielnej, z dobrem gotowaniem oraz praniem dla 1 osoby poszukuje na prowincję zaraz wzgl. 15 Zgłoszenia Kurjer zdw 36 592

Młodszy
pomocnik fryzjerski potrzebny, Gnieźnieńska 74 Główna zdw 37 003

Instytut
Wydawniczy największy w Polsce, zaangażuje dla propagowania swych wydawnictw kilku stałych przedstawicieli. Panie, panowie inteligentni dobrej prezencji reflektujący na poważny stały zarobek zechcą się zgłosić w biurze Instytutu Nowa 7, przez podwórze II. piętro. rw 12 192

Poszukuję
zdolnych sił do teatru. Oferty Kurjer rw 12 186

Ekspedjentkę
branży kolonj. cukierniczej dzielną, sumienną warunek referencje odpow. osób przyjmę zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 991

Kelnerki
potrzebne. Mercera 5. zdw 37 209

Zastępcy
inteligentni, energiczni panie, panowie na poszczególne miejscowości Wielkopolski dla zajęcia się propagandą wydawnictw najpoważniejszej firmy wydawniczej poszukiwani. Praca stała, rentowna. Zgłoszenie z krótkim życiorysem przesłać Kurjer zdw 37 223

Służąca
pokojowa potrzebna zaraz Wesoła 3 zdw 37 211

Baczność!
Nowość! Panie Panowie mogą zarobić 40—60 zł dziennie przy sprzedaży zegarów oszczędnościowych na spłaty Oferty z fotografjami Zachodni Bank Spółdzielczy Lwów Sykstuska 12. npw 4615

TRETORN
KALOSZE HELSINGBORG TRETORN ŚNIEGOWCE
Tw 598

Posługi
na przedpołudnie szukam. Oferty Kurjer zdw 36 417

Służąca
lub pokojowa, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 36 418

Inteligentna
panienka półsierota znajdująca się w krytycznym położeniu poszukuje zajęcia najchętniej do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 35 959

Osoba
uczciwa, inteligentna szuka posady samodzielnej do wszystkiego, najchętniej u samotnej osoby. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 36 260

Posługi
lub prania poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 36 263

Prania
poszukuję. Oferty Kurjer zdw 36 286

Kucharka
z bardzo dobrem gotowaniem poszukuje posady zaraz Oferty Kurjer zdw 36 350

Dziewczyna
szuka posady ze samodzielnem gotowaniem, dobremi świadectwami od 15. Oferty Kurjer zdw 36 684

Panienka
inteligentna, pisząca na maszynie, obeznana z pracami biurowemi, poszukuje posady od 1 grudnia. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 761

Krawcowa
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 36 483

Osoba
średniego wieku z dobremi poleceniami poszukuje posługi lub stróżostwa. Oferty Kurjer zdw 36 474

Ogrodnik
kawaler wolny od wojskowości poszukuje posady samodzielnej lub pomocnika. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 520

Prasowaczka
poszukuje posady w dom. Oferty Kurjer zdw 36 516

Ekspedjentka
młodsza branży galanteryjno-kosmetycznej z dłuższą praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 35 401

Biegła stenotypistka
z 4-letnią praktyką poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 35 782

Człowiek
lat 19, pracowity, poszukuje pracy do koni. Oferty Kurjer zdw 36 372

Ogrodnik
służący, kawaler, lat 28, z dobremi świadectwami, poszukuje za zdw 36 370

Uczciwa
praczka poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 35 304

Sierota
uczciwa, pracowita, rzetelna poszukuje posady początkującej do piekarni-cukierni mniejszem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 36 000

Poszukuję
praktyki w biurze adwokackiem w godzinach wieczorowych pisze na maszynie. Oferty Kurjer zdw 35 295

Rysownik reklamowy
projektuje i wykonuje samodzielnie plakaty transparenty, etc. oraz dekoracje wystaw szuka stałej posady ewtl. pobocznego zajęcia. Łaskawe oferty zdw 36 071

Starsza
dziewczyna, porządna i uczciwa poszukuje posady z gotowaniem zaraz. Kurjer zdw 36 280

Ekspedjentka
z praktyką w większej firmie szuka posady, może do hurtowni. Oferty Kurjer zdw 36 322

Dziewczyna
bezwzględnie uczciwa i pracowita poszukuje posady od 15. 11. z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 36 348

28 WOLNE MIEJSCA

Kucharka
młodsza obeznana z dobrem gotowaniem oraz praca domowa wraz z prasowaniem potrzebna do dwoje państwa na wieś od 15. bm. Oferty Kurjer zdw 36 558

Francuskiej
konwersacji wzamian niemieckiej poszukuje Zgłoszenia Kurjer zdw 37 604

Służąca
z gotowaniem potrzebna zaraz. Głębocki, Chwaliszewo 29/30 piekarnia. zdw 37 001

Służącej
porządnej, umiejącej gotować poszukuję Marsz. Focha 96 II. mieszkanie 5. zdw 37 185

Służąca
starsza gotowanie, pranie 15. 11. potrzebna. Piątkowski Matejki 45 zdw 36 988

Ucznia
z ukończoną szkołą handlową poszukuje przedsiębiorstwo zbożowe. Oferty Kurjer zdw 37 011

Film, który się sam reklamuje
LYA MARA w arcywesołym melodramacie
KRÓLEWSKA FAWORYTA
Pw 6471-45,57 KINO EDISON, ul. 27 Grudnia 20

Posługaczka
uczciwa pracowita, dobrze polecona do wszystkiego poszukuje całodziennej posługi od zaraz lub 15. Chętnie Łazarz, Jeżyce Oferty Kurjer zdw 36 367

Dziewczyna
uczciwa, sumienna, znająca cośkolwiek gotowania, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 36 212

Rutynowany
pianista wolny zaraz lub od 15 11 Adres Z. Borowicki Aleksandrów Kuj., Drzewna 6. zdw 34 746

Panna
solidna, energiczna szuka posady od 15. 11. lub 1. 12 jako panna służąca, cośkolwiek krawieczyzna, bieliźniarstwem w wolnych chwilach zajmie się dziećmi lub lekką pracą domową, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 36 035

Szofer
ślusarz, kawaler z ukończoną służbą wojskową, obeznany z traktorami naprawą maszyn rolniczych i oświetleniem elektrycznem poszukuje posady od 15 bm Juśkowiak Gostyń Folegi 5. zdw 34 407

Maszynistka
poszukuje zajęcia w godzinach popołudniowych. Oferty Kurjer zdw 36 391

Maszynistka
znająca wszelkie prace biurowe, poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer zdw 36 390

Wysoki zarobek
dla domokrążnych przez sprzedaż opat. towaru Oferty Kurjer zdw 36 893

Panienka
do składu i prac biurowych potrzebna za kaucją. Może być przyłączona do rodziny. Adres wskaże Kurjer zdw 37 145

Dzielny
młodszy pomocnik rzeźnicki na prowincję potrzebny zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 060

Służąca
praniem, gotowaniem potrzebna zaraz. Niegolewskich 14. III. prawo. zdw 37 074

Nauczyciela
resp. studenta uniwersytetu poszukuje na stałe do 14 letniego chłopca przygotowanie do klasy VI gimn. Zgłoszenia Kobierzycka, Retkowo, Szubin. zdw 37 070

Podróżującemu
oddam zastępstwo (herbatę w paczkach) ewentualnie jako boczny artykuł. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 37 110

Fryzjerka
dobre czesanie konieczne. Górna Wilda 95. zdw 37 094

Uczennicy
starszej poszukuje skład kapelusz. Piekary 1. zdw 37 102

Służącej
uczciwej, czystej poszukuje zaraz. Zgłoszenia. Maleckiego 15. III. prawo. zdw 36 940

Underwood
nauka pisania na maszynie firma G. Gerlach, Gwarna 14. I ptr. Pw 6019-43,80

Woźny
i biuralista za pożyczkę 500—1.500 Oferty zdw 36 962/3

Ekspedjentka
rzeźnicka potrzebna zaraz Stefan Lewandowicz, ul. Wspólna nr. 37 zdw 36 950

Ekspedjentka
dzielna z dłuższą praktyką tylko z branży rzeźnickiej potrzebna. Ratajczak, Górna Wilda 53 zdw 36 946

Uczennic
poszukuje fryzjerski zakład w Poznaniu. Zgłoszenia z życiorysem przyjmuje Kurjer zdw 37 160

Ekspedjentki
konfekcji damskiej potrzebne. Stankiewicz Rynek 60 Pw 6 468-57,534

Sprzedawcy
na wysoką prowizję zaprowadzeni u gospodarzy na pokupny artykuł poszukiwani Zgłoszenia Kurjer zdw 36 930

Dziewczyna
do wszystkiego uczciwa, lubiąca dzieci, z dobremi świadectwami potrzebna zaraz Adamczak Górki 20. zdw 36 921

Uczeń
gastronomiczny nie niżej lat 16 potrzebny. Zgłoszenia pomiędzy 5—6. L. Zamiewski Podgórna 8. I. p. zdw 36 910

Uczeń
syn uczciwych rodziców może się zgłosić. Piekarnia Chmielnik Poznań, św. Wojciech 25 zdw 36 897

Służąca
starsza, uczciwa umiejąca dobrze gotować, natychmiast potrzebna Marsz. Focha 187 Krukowska. zdw 36 889

Humor zagraniczny

— Ta wasza żona ciężko pracuje, biedaczka!
— A tak — przydałyby mi się jeszcze ze dwie do niej podobne!
(London Opinion). S. F.

Przedpłata na listopad 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94, kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża do wydania wieczornego do godz 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.